

การวิเคราะห์พฤติกรรมการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย

น.ส.อุติ พันธุ์พิทยะแพทย์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2544

ISBN 974-281-637-9

An Analysis of Japanese Foreign Direct Investment Behavior in Thailand

MISS Ruedee Phunhitphaet

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Economics

Department of Economics

Graduate School Dhurakijpundit University

2001

ISBN 974-281-637-9

เลขที่.....	0143902
วันลงทะเบียน.....	1.2.น.ย..2544
เลขประจำตัว.....	04
	332.673520593
	7141 7
	23

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ชื่อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์พฤติกรรมการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย

เสนอโดย น.ส.ฤดี พันธุ์พิทย์แพทย์

สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ (การเงินการคลัง)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ชนินทร์ มีโกศล

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

 ประธานกรรมการ

(รศ.ดร.ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์)

 กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รศ.ดร.ชนินทร์ มีโกศล)

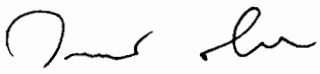
 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(รศ.ดร.สรยุทธ มีนะพันธ์)

 กรรมการผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย

(ผศ.ดร.ประสาร บุญเสริม)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รศ.ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ)

วันที่ 20 เดือน ก.ค. พ.ศ. 2544

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยศรัทธาและความอนุเคราะห์เป็นอย่างดียิ่งจาก ท่านคณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่ง รศ.ดร.ชนินทร์ มีโกศล ผู้เขียน ขอรอบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และได้ให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์

ขอรอบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์ ที่กรุณารับเป็นประธานกรรมการ รศ.ดร.สรยุทธ มีนะพันธ์ ที่กรุณารับเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผศ.ดร.ประสาร บุญเสริม ที่กรุณารับเป็นกรรมการผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ พร้อมให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าต่อวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ และเอกชน ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ซึ่งผู้เขียนมิได้ระบุนาม

และสุดท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบคุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมในด้านการ ศึกษาแก่ผู้เขียนมาโดยตลอด รวมถึงน้องสาวที่คอยให้กำลังใจตลอดมา

วิทยานิพนธ์ในส่วนที่มีประโยชน์ ขอมอบให้แก่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน

ฤดี พันธุ์พิทยัณฑ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๘
กิตติกรรมประกาศ.....	๙
สารบัญตาราง.....	๑๑
สารบัญภาพ.....	๑๑
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	9
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	9
1.4 วิธีการศึกษา.....	9
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2. แนวความคิดทางทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 แนวความคิดทางทฤษฎี.....	11
2.1.1 นิยามการลงทุนจากต่างประเทศ.....	11
2.1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	13
1. ทฤษฎีโครงสร้างของตลาดอุตสาหกรรม.....	13
2. ทฤษฎีการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศในวัฏจักรของผลผลิต.....	14
3. ทฤษฎีการสังเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดการลงทุนระหว่างประเทศ.....	16
4. ทฤษฎี Kojima.....	17
5. ทฤษฎีความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ย.....	18
6. ทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ.....	18
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	20
3. สภาพทั่วไปของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย.....	27
3.1 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2514-2535 และ 2535-2541.....	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.1.1 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2514-2535.....	28
3.1.2 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2536-2541.....	31
3.2 อุตสาหกรรมสิ่งทอ.....	35
3.2.1 โครงสร้างอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย.....	35
3.2.2 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรม สิ่งทอช่วงเริ่มต้นอุตสาหกรรม – พ.ศ.2529.....	39
3.2.3 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรม สิ่งทอในช่วงปี พ.ศ. 2530-2535 และ พ.ศ. 2535-2541 (ก่อนและหลัง การมีเขตการค้าเสรีอาเซียน).....	43
3.2.3.1 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2530-2535.....	43
3.2.3.2 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2536-2541.....	43
3.3 อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์.....	45
3.3.1 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรม เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ในช่วงเริ่มต้นอุตสาหกรรม- พ.ศ. 2529.....	45
3.3.2 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรม เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในช่วงปี พ.ศ. 2530-2535 และ พ.ศ. 2536-2541 (ก่อนและหลังการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน).....	48
3.3.2.1 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2530-2535.....	48
3.3.2.2 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2536-2541.....	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 พหุติกรรมการลงทุน โดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยภายหลังการ จัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน : AFTA	51
4. วิธีการดำเนินการศึกษา.....	53
4.1 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา.....	53
4.2 สมมติฐานการศึกษา.....	55
4.3 วิธีการประมาณค่าและการทดสอบ Structural Change.....	58
5. ผลการศึกษา.....	59
5.1 พหุติกรรมการลงทุน โดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยรวม.....	59
5.2 พหุติกรรมการลงทุน โดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยใน อุตสาหกรรมสิ่งทอ.....	63
5.3 พหุติกรรมการลงทุน โดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยใน อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์.....	65
6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	67
6.1 บทสรุป.....	67
6.2 ข้อจำกัดในการศึกษา.....	70
6.3 ข้อเสนอแนะของการศึกษา.....	70
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก.....	76

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 การไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย.....	2
1.2 การไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทยจำแนกตามแหล่งที่มา.....	4
1.3 การไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยจำแนกตามสาขาการผลิต.....	6
3.1 การไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย.....	34
3.2.2.1 ลำดับการลงทุนของอุตสาหกรรมสิ่งทอที่สำคัญในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2493-2516.....	41
3.2.2.2 การลงทุนโดยตรงสุทธิจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอ.....	42
3.2.3.1 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอในช่วงปี พ.ศ. 2530-2535 และพ.ศ. 2536-2541.....	44
3.3.1.1 การลงทุนของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญในช่วงปี พ.ศ. 2502-2513.....	46
3.3.1.2 การลงทุนโดยตรงสุทธิจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์.....	47
3.3.2.1 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในช่วงปี พ.ศ. 2530-2535 และ พ.ศ 2536-2541.....	50
3.4 การไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยก่อนและหลังการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน.....	52
5.1 ผลการประมาณค่าการลงทุนโดยตรงรวม.....	60
5.2 ผลการประมาณค่าการลงทุนโดยตรงในอุตสาหกรรมสิ่งทอ.....	63
5.3 ผลการประมาณค่าการลงทุนโดยตรงในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์.....	65

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
3.2.1 โครงสร้างอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย.....	36

D
P
U

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์พฤติกรรมการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย

ชื่อนักศึกษา น.ส. ฤดี พันธุ์พิทยัแพทย์

อาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.ชนินทร์ มีโกศล

สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์

ปีการศึกษา 2543

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการลงทุนของประเทศไทยก่อนและหลังการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ว่าภายหลังจากจัดตั้ง AFTA แล้วจะทำให้การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยเพิ่มขึ้นหรือไม่ นอกจากนี้ยังศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย โดยแยกพิจารณาถึงการลงทุนโดยตรงรวม การลงทุนโดยตรงในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ โดยสร้างแบบจำลองเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวกำหนดการตัดสินใจในการลงทุนของนักลงทุนชาวญี่ปุ่น

การศึกษานี้ใช้ข้อมูลในช่วงเวลา 28 ปี (2514-2541) และใช้ปี พ.ศ. 2536 เป็นจุดแบ่งเวลาซึ่งเป็นปีที่เริ่มการดำเนินการของ AFTA กับทุกสมการที่ทำการศึกษา พบว่าสำหรับการลงทุนโดยตรงรวมนั้นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจคือ ผลิตภาพแรงงานของไทย อัตราการขยายตัวของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศญี่ปุ่นในปีที่ผ่านมา ขนาดของการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น และการมี AFTA โดยทั้ง 4 ปัจจัยนี้มีผลในทิศทางเดียวกันกับขนาดของการลงทุนโดยตรงของญี่ปุ่นในประเทศไทย นอกจากนั้นปัจจัยทั้ง 4 นี้มีผลในทิศทางที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้

ในด้านการลงทุนโดยตรงของญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทยนั้นพบว่าปัจจัยที่มีผลในทิศทางเดียวกันกับขนาดของการลงทุนคือขนาดของของการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น ส่วนปัจจัยที่มีผลตรงข้ามกับขนาดของการลงทุนในอุตสาหกรรมนี้คืออัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงและการมี AFTA ซึ่งทั้งสองปัจจัยนี้มีผลในทิศทางที่ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้

ปัจจัยที่มีผลในทิศทางเดียวกันกับขนาดของการลงทุนโดยตรงของประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ของไทยคือผลิตภาพแรงงานของไทย อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง และขนาดของการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น โดยทั้งสามปัจจัยนี้มีทิศทาง

สอดคล้องกับสมมติฐาน อย่างไรก็ตาม การมี AFTA กลับมีผลต่อการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมนี้ในทิศทางตรงข้าม อาจเนื่องจากระยะเวลาของการลดภาษีของไทยช้ากว่าประเทศสมาชิกอื่นใน ASEAN

จะเห็นได้ว่า ขนาดของการค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักลงทุนชาวญี่ปุ่นที่มาลงทุนในประเทศไทยทั้งโดยรวมและในอุตสาหกรรมทั้งสองสาขา ในขณะที่เดียวกันผลิตภาพแรงงานของไทยที่สูงขึ้นส่งผลกระตุ้นต่อการลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นทั้งโดยรวมและอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตาม การจัดตั้ง AFTA กลับมีผลให้การลงทุนโดยตรงรวมจากประเทศญี่ปุ่นเพิ่มมากขึ้น แต่มีผลเชิงลบต่อการลงทุนในอุตสาหกรรมทั้งสองสาขา

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ปี พ.ศ. 2536 เป็นตัวแทนของการจัดตั้ง AFTA ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว กระบวนการลดภาษีนำเข้าระหว่างประเทศสมาชิกเป็นกระบวนการต่อเนื่องยาวนานกินเวลาหลายปี มิใช่เป็นการลดภาษีนำเข้าครั้งเดียวในปี พ.ศ. 2536 ดังนั้นผลการศึกษาในปัจจัยการจัดตั้ง AFTA จึงไม่แจ่มชัด อย่างไรก็ตามช่วงเวลาการมี AFTA ที่สั้นเกินไปทำให้มีอาจทดสอบโดยใช้วิธีการทางสถิติอื่นได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไปคือการศึกษาวงจรการการลงทุนโดยตรงของประเทศญี่ปุ่นในประเทศสมาชิก AFTA อื่น เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบ นอกจากนี้ปัจจัยด้านสิทธิประโยชน์ที่ให้แก่นักลงทุนชาวญี่ปุ่นต่อการลงทุนโดยตรงควรได้รับการพิจารณา และในการศึกษาค้างต่อไปควรมีการนำวิธีการทดสอบทางสถิติอื่น ๆ มาทำการวิเคราะห์ เช่น Chow Test

Thesis Title An Analysis of Japanese Foreign Direct Investment Behavior in Thailand
Name Miss Ruedee Phunphitphaet
Thesis Paper Advisor Chanin Mephokee
Department Economics
Academic Year 2000

ABSTRACT

This study aims to investigate the Japanese foreign direct investment behavior in Thailand before and after the establishment of ASEAN Free Trade Area (AFTA). We should like to know whether the Japanese foreign direct investment behavior in Thailand has been increased or not after establishment of AFTA. Moreover, it also intends to study the factors that determine the Japan's direct investment behavior in Thailand by considering in total direct investment, the direct investment in textile industries as well as electric and electronics appliances. In this thesis, the model was set up to find the relations between those factors and also applied the dummy variable to test the investment behavior after the foundation of AFTA.

The study covers the period of 28 years (From 1971 till 1998) and 1993 was the transitional point in which AFTA was founded, together with all equations used in this thesis. Subsequently, the result showed that the main determinants of Japan's total directed investment in Thailand are the productivity of labor, last year GDP of Japan growth rate, trade volume between Thailand and Japan and the existence AFTA. All of 4 determinants are positive relationship with the amount of Japan's direct investment and support the hypothesis.

The amount textile industries investment showed positive relationship with the trade volume between Thailand and Japan, but there is negative relationship with real exchange rate and the existence of AFTA which as were different from hypothesis.

The amount of direct electric industries and electronic appliances investment have positive relationship with the productivity of labor, the real exchange rate and trade volume which are supporting the hypothesis. However the study found the negative relationship between this FDI and the existence of AFTA.

Therefore, trade volume between Thailand and Japan is the important factor for the Japanese FDI decision making in all three types of FDI. Meanwhile, an increase in Thai labor productivity can stimulate total Japanese FDI and electronic and electrical appliances FDI. However, AFTA is the positive factor for total FDI but a negative factor for the other two types of FDI.

The study used the year 1993 as a proxy for the existence of AFTA. In fact, AFTA is the long period of tariff reduction, not that the tariff reduction in 1993 only. Using 1993 as a dummy variable may be misleading.

The study also provided some suggestions for the future studies. First, the study should cover Japanese FDI in other ASEAN countries. Second, the study should include the incentive investment programs provided by the ASEAN countries. Finally, several statistical models should be tested in order to get the better results.

Ruedee Phunhitphaet

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศในอดีต ประเทศไทยต้องเผชิญกับอุปสรรคเกี่ยวกับการขาดแคลนเงินทุนในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากแหล่งเงินทุนที่ได้จากการออมภายในประเทศมีไม่เพียงพอต่อความต้องการลงทุนในประเทศ ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุน (Saving-Investment Gap) ดังนั้นรัฐบาลจึงสนับสนุนให้ต่างชาติมาทำการลงทุนในประเทศ ซึ่งเป็นผลมาจากบทบาทและขนาดของการลงทุนโดยตรงนั้นเพิ่มสำคัญอย่างมาก โดยสังเกตได้จากการมีพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนฉบับต่างๆ ทั้งนี้เนื่องจากการลงทุนจากต่างประเทศนั้นได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทยในด้านบวกหลาย ๆ ด้าน อาทิเช่น การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมให้สามารถทำการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคมาสนองความต้องการภายในประเทศ ทดแทนสินค้าที่นำเข้าจากต่างประเทศ และยังส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ อีกทั้งจะเป็นการสร้างงานและอุตสาหกรรมต่อเนื่องขึ้นภายในประเทศ มีการใช้ทรัพยากรของประเทศมากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงิน ตลอดจนจนถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยี

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทยนับได้ว่าเป็นผลมาจากพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนฉบับต่าง ๆ ซึ่งแต่เดิมมูลค่าการลงทุนในอดีตมีไม่มากนัก ในปี พ.ศ. 2513 รัฐบาลได้เริ่มให้ความสำคัญกับนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยเน้นการลงทุนด้านอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า การลงทุนในช่วงนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเข้ามารักษาดุลภายในประเทศ ในระหว่างปี พ.ศ. 2515- 2524 รัฐได้เริ่มให้ความสำคัญและส่งเสริมการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกส่งผลให้มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเริ่มปรับตัวสูงขึ้น (ตารางที่ 1.1)

ตารางที่ 1.1
การไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย

ปี พ.ศ.	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตราการขยายตัว (%)
2513	1,014.10	0.00
2514	1,027.80	1.35
2515	1,553.90	51.19
2516	2,172.00	39.78
2517	4,683.40	115.63
2518	3,391.40	-27.59
2519	3,063.90	-9.66
2520	4,286.10	39.89
2521	6,364.90	48.50
2522	5,995.50	-5.74
2523	9,259.00	54.33
2524	9,341.80	0.89
2525	9,540.00	2.12
2526	13,944.20	46.17
2527	16,970.20	21.70
2528	10,166.40	-40.09
2529	10,525.60	3.53
2530	12,536.00	19.10
2531	32,737.80	161.15
2532	53,079.30	62.13
2533	77,266.40	45.57
2534	93,934.60	21.57
2535	135,028.40	43.75
2536	66,768.00	-50.55
2537	61,599.00	-7.74
2538	75,991.00	23.36
2539	99,733.00	31.24
2540	165,184.00	65.63
2541	277,660.00	68.09
2542	200,741.40	-27.70

ที่มา : ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย

การไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทยจำแนกตามแหล่งที่มา

ที่มาของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทยประกอบด้วยประเทศและกลุ่มประเทศต่าง ๆ ที่สำคัญได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา กลุ่มประเทศ ASEAN ที่สำคัญได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ และกลุ่มประเทศ EU ที่สำคัญได้แก่ U.K. Germany France Netherlands โดยในอดีตประเทศสหรัฐอเมริกามีบทบาทสำคัญที่สุดของการลงทุนคือมีมูลค่าการไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงในประเทศไทยเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ประเทศญี่ปุ่น กลุ่มประเทศ ASEAN และ EU ตามลำดับ ภายหลังจากปี พ.ศ. 2528 โครงสร้างดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไปโดยประเทศญี่ปุ่นกลับมาเป็นผู้นำของการลงทุนแทนประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้กลุ่มประเทศ ASEAN และ EU ก็มีบทบาทสำคัญเพิ่มขึ้นเช่นกัน อย่างไรก็ตามถึงแม้กลุ่มประเทศ ASEAN และ EU จะมียุทธศาสตร์การไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงในประเทศไทยเพิ่มขึ้นแต่กลุ่มประเทศทั้งสองก็ประกอบด้วยประเทศสมาชิกหลายประเทศ ดังนั้นหากมองถึงความสำคัญหรือบทบาทของประเทศญี่ปุ่นแล้วการที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยจึงเป็นที่น่าสนใจ (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.2

การไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทยจำแนกตามแหล่งที่มา

(หน่วย : ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	JAPAN	USA	ASEAN	EU
2514	281.20	492.80	43.30	66.40
2515	365.60	679.20	49.50	222.40
2516	575.90	609.00	98.20	337.30
2517	876.30	1,914.80	592.50	435.50
2518	533.00	1,377.30	497.40	352.40
2519	501.60	883.90	850.30	402.60
2520	923.20	926.40	1,225.80	544.90
2521	1,148.80	1,022.70	2,519.70	330.70
2522	890.90	709.30	2,608.60	580.90
2523	1,091.30	1,267.80	2,922.30	674.90
2524	1,583.00	2,851.70	2,574.30	932.20
2525	1,804.00	1,483.50	2,721.10	1,529.30
2526	2,691.30	1,457.30	3,748.90	3,574.50
2527	3,220.80	3,821.20	3,683.10	1,155.50
2528	2,272.60	2,892.30	1,152.60	709.60
2529	3,631.80	1,789.30	1,145.70	774.30
2530	4,964.20	2,178.00	1,124.60	1,058.40
2531	15,698.30	3,256.80	2,711.30	2,317.80
2532	22,349.80	5,436.90	4,220.10	4,693.60
2533	29,706.60	6,511.90	12,270.50	5,570.90
2534	20,151.60	6,515.00	33,021.60	5,174.20
2535	11,021.40	13,029.10	52,472.50	8,068.60
2536	10,220.10	8,931.80	3,916.10	9,577.10
2537	8,578.80	8,440.60	8,189.50	5,515.10
2538	15,413.30	10,832.70	9,293.5	8,222.70
2539	20,451.80	14,606.10	21,672.20	8,246.20
2540	45,098.00	30,750.60	30,002.20	18,857.00
2541	72,315.10	52,363.00	41,702.00	53,356.00
2542	34,971.35	29,201.80	45,397.20	68,478.74

ที่มา : ฝ่ายวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย

การลงทุนของประเทศญี่ปุ่นมักกระจุกตัวอยู่ในภาคอุตสาหกรรม นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองประเทศญี่ปุ่นได้ใช้อุตสาหกรรมสิ่งทอสำหรับการเริ่มต้นพัฒนาอุตสาหกรรมเนื่องจากมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจทั้งในด้านมูลค่าเพิ่ม มูลค่าการส่งออกและการจ้างงาน เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานในสัดส่วนที่สูง ซึ่งประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ต่อมาเมื่อประเทศญี่ปุ่นประสบกับปัญหาค่าจ้างแรงงานเพิ่มสูงขึ้นจึงหันไปลงทุนในต่างประเทศซึ่งประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจในการเข้ามาลงทุนเนื่องจากมีจำนวนแรงงานมากและค่าจ้างแรงงานอยู่ในระดับต่ำ แต่ในปัจจุบันโครงสร้างเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่ประเทศญี่ปุ่นเคยเน้นการลงทุนอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานเข้มข้นเป็นการเคลื่อนย้ายเทคโนโลยีการผลิตที่มีการพัฒนาไปสู่ขั้นสูงขึ้น ส่งผลให้อุตสาหกรรมสิ่งทอที่ประเทศญี่ปุ่นเคยมาลงทุนมากนั้นลดปริมาณลงและเปลี่ยนไปลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์แทน (ตารางที่ 1.3) นอกจากนี้ประเทศไทยยังสูญเสียความได้เปรียบด้านค่าจ้างแรงงานเมื่อเทียบกับคู่แข่งสำคัญ เช่น จีน และอินโดนีเซียที่มีค่าแรงต่ำกว่า

ตารางที่ 1.3 การไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยอันแนกตามสาขาการผลิต

(หน่วย: ล้านบาท)

	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542
1. Financial Institutions	449.2	501.9	604.8	1,361.3	168.8	44.3	195.8	0.0	50.4	137.1	5,394.5	122.0	933.37
2. Trade	674.8	1,237.8	2,117.2	3,458.6	1,451.1	720.6	1,222.5	1,552.6	2,565.8	3,890.1	11,740.4	19,686.0	5734.91
3. Construction	889.5	1,381.7	2,699.3	2,378.8	967.6	1,693.9	3,576.2	569.4	380.2	496.9	1,206.4	6,678.4	450.29
4. Mining & Quarrying	0.0	6.3	0.0	0.0	1.0	0.0	36.5	222.8	81.7	0.0	0.0	544.6	620.57
4.1 Oil exploration	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	37.7	222.8	81.7	0.0	0.0	544.6	620.57
4.2 Others	0.0	6.3	0.0	0.0	1.0	0.0	0.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.00
5. Agriculture	130.2	188.1	352.5	551.0	804.5	88.2	68.8	0.4	9.6	0.0	0.0	0.0	0.00
6. Industry	2,513.5	11,365.4	13,282.9	16,788.7	14,986.0	7,515.3	4,846.5	4,801.9	11,340.8	13,834.7	19,351.5	37,736.5	25,393.88
6.1 Food	58.2	370.0	473.8	855.5	929.4	164.6	136.7	684.7	390.6	715.7	1,863.6	586.8	576.26
6.2 Textiles	48.3	503.4	382.2	482.9	643.2	726.1	120.9	337.8	786.4	883.1	112.8	262.2	222.52
6.3 Metal based and Non-metallic	666.6	2,087.6	2,784.4	2,032.2	1,307.1	1,253.9	1,964.6	479.7	1,156.6	1,338.0	1,897.9	9,680.5	5,268.28
6.4 Electrical appliances	838.9	4,701.4	6,030.9	7,295.4	6,749.1	2,525.9	1,370.1	1,591.7	5,171.0	5,690.7	1,330.1	7,107.8	11,659.96
6.5 Machinery & Transport Equip.	166.3	607.4	1,006.4	2,275.0	1,405.3	737.4	779.4	491.9	2,254.5	1,089.6	8,233.6	12,633.0	3,735.19
6.6 Chemical & paper	365.2	454.0	1,129.9	1,397.0	2,193.0	494.8	383.9	685.9	658.9	2,340.3	3,383.8	2,885.1	1,549.17
6.7 Petroleum products	0.0	2,029.6	25.7	1,020.6	265.8	894.4	0.0	24.3	84.0	27.9	0.0	800.3	0.00
6.8 Construction Materials	1.6	4.2	22.7	0.5	0.0	5.5	0.0	45.6	8.0	67.3	0.0	0.0	232.65
6.9 Others	368.4	607.8	1,426.9	1,439.6	1,493.1	712.7	90.9	460.3	830.8	1,702.1	2,309.8	3,780.8	2,149.86
7. Services	130.6	237.7	610.6	733.1	362.2	184.1	122.4	311.0	590.2	1,580.6	1,951.8	6,456.3	876.85
7.1 Transportation & Travel	35.1	154.0	148.0	315.4	239.8	48.4	19.9	133.8	498.5	909.4	1,584.0	401.9	58.87
7.2 Other services	95.5	83.7	462.6	417.7	122.4	135.7	102.5	177.2	91.7	671.2	367.8	6,054.4	817.98
8. Investment	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	7.1	0.0	732.8	119.7	0.0	318.8	223.6	638.74
9. Real Estate	176.4	595.4	2,509.8	4,028.0	1,278.4	706.4	140.4	384.4	274.9	491.8	4938.4	501.4	300.22
9.1 Housing & real estate	176.4	272.4	723.7	2,211.2	1,228.1	192.3	78.6	137.1	219.9	481.7	4933.5	501.4	299.92
9.2 Hotels & restaurant	0.0	323.0	1,786.1	1,816.8	50.3	514.1	61.0	247.3	5.0	3.9	4.9	0.0	0.30
9.3 Other real estate	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.8	0.0	50.0	6.2	0.0	0.0	0.00
10. Others	0.0	184.0	198.6	427.1	132.0	61.6	9.1	3.7	0.0	0.6	196.2	366.3	2.52
Total	4,964.2	15,698.3	22,375.8	29,706.5	20,151.6	11,021.4	10,220.2	8,579.0	15,413.3	20,451.8	45,098.0	72,315.1	34,971.35

ที่มา : หน่วยงานราชการแห่งประเทศไทย

ปัจจุบันกระแสการกีดกันทางการค้าเพื่อปกป้องการผลิตภายในของบรรดาประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ เช่น สหรัฐอเมริกา ประชาคมยุโรป และญี่ปุ่น ได้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นตามลำดับ อันจะส่งผลกระทบต่อประเทศกำลังพัฒนาซึ่งต้องอาศัยภาคการส่งออกเป็นแกนนำในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยจะต้องพึ่งพาดลาคมหาอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นหลัก เมื่อประเทศมหาอำนาจเหล่านี้ได้เปลี่ยนบทบาททางเศรษฐกิจโดยหันมารวมกลุ่มทำการค้าระหว่างกันมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ลดปริมาณการค้ากับประเทศกำลังพัฒนาลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในลักษณะดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาทำให้ต้องประสบปัญหาและอุปสรรคมากยิ่งขึ้น ซึ่งอุปสรรคดังกล่าวจะส่งผลกระทบทำให้การค้าและการลงทุนหันเหไปจากภูมิภาคเอเชียและอาเซียนไปยังภูมิภาคอื่น ๆ นอกจากนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 จีนเริ่มต้นพัฒนาประเทศตามหลักทุนนิยม จีนจึงกลายเป็นแหล่งลงทุนที่น่าสนใจที่สุด ปริมาณการลงทุนจากต่างชาติเริ่มหลั่งไหลเข้าสู่จีนอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน กระแสการไหลของทุนสู่จีนก่อให้เกิดความวิตกกังวลในหมู่วัฒนธรรมของอาเซียน และรัฐบาลของกลุ่มประเทศอาเซียนต่างก็ตระหนักดีว่าการลงทุนจากต่างประเทศเป็นจักรกลสำคัญที่จะช่วยให้เศรษฐกิจของอาเซียนเติบโตอย่างรวดเร็ว'

จากปัญหาดังกล่าว ในการประชุมผู้นำประเทศอาเซียน 6 ประเทศ (บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย) ครั้งที่ 4 ณ ประเทศสิงคโปร์ ในปี พ.ศ. 2535 จึงมีมติเห็นชอบให้จัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA : Asean Free Trade Area) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือการขจัดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิกทั้งในด้านภาษีและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี ตลอดจนการให้การค้าภายในประเทศสมาชิกเป็นไปโดยเสรี อันจะทำให้ตลาดอาเซียน (สมาชิก AFTA) สามารถรวมตัวกันเป็นตลาดใหญ่เพียงตลาดเดียวและเกิดการขยายตัวทางการค้า (Trade Creation) โดยทำให้มีการซื้อขายสินค้ากันภายในกลุ่มมากขึ้น แทนที่จะทำการค้ากับประเทศนอกกลุ่ม อันเป็นสิ่งจูงใจให้นักลงทุนต่างชาติเห็นว่าการลงทุนในกลุ่มประเทศสมาชิก AFTA จะให้ผลตอบแทนสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะประเทศสมาชิก AFTA จะกลายเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่ขึ้นจากการรวมตัวและเนื่องจากต้นทุนการผลิตที่ต่ำลงหลังลดภาษีนำเข้า ในระยะยาวทำให้เกิดการประหยัดจากขนาด (Economy of Scale) ในการผลิต ซึ่งอาจก่อให้เกิดการลงทุนเพื่อขยายอุตสาหกรรมหรือลงทุนในอุตสาหกรรมใหม่ ๆ ซึ่งไม่อาจเกิดได้ถ้าสนองตลาดภายใน

¹ "คู่มือทางการส่งออกและผลกระทบจากการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน." กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2540, หน้า 91.

ประเทศเพียงตลาดเดียว ดังนั้นการเปิดการค้าเสรีอาเซียนจะเป็นการดึงดูดการลงทุนกลับสู่ประเทศไทยและประเทศสมาชิกในกลุ่ม AFTA มากขึ้น

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาและมีความต้องการการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเนื่องจากตระหนักดีว่าการลงทุนเหล่านั้นจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญก้าวหน้า และประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งของประเทศสมาชิก AFTA จากประเด็นที่ว่า การเปิดการค้าเสรีอาเซียนจะเป็นการดึงดูดการลงทุนกลับสู่ประเทศไทยและสมาชิกในกลุ่มอาเซียนมากขึ้น เมื่อนำมาผนวกกับการที่ประเทศไทยได้เห็นความสำคัญของการลงทุนโดยตรง โดยเฉพาะการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีมูลค่าการลงทุนโดยตรงในประเทศไทยเป็นอันดับหนึ่งนั้น จึงควรที่จะศึกษาว่าก่อนและหลังการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน พฤติกรรมการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยเป็นอย่างไร AFTA จะสามารถดึงดูดให้มีการลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยเพิ่มขึ้นหรือไม่ นักลงทุนมีความเชื่อมั่นเพียงใดว่า AFTA จะประสบความสำเร็จตามเจตนารมณ์ AFTA จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะทั่วไปของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย ทั้งก่อนและหลังการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)
2. เพื่อวิเคราะห์ว่าการมีเขตการค้าเสรีอาเซียนจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยหรือไม่
3. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยในการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นที่มาทำการลงทุนโดยตรงในประเทศไทย

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1. ศึกษาเฉพาะการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย นอกจากนี้ในการศึกษายังแยกพิจารณาการลงทุนโดยตรงของประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในภาคอุตสาหกรรมที่ญี่ปุ่นมาลงทุนมาก ซึ่งประกอบไปด้วย อุตสาหกรรมสิ่งทอ และเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่อยู่ในประเภทของสินค้าที่เร่งลคภษี (Fast track)
2. การศึกษาใช้ข้อมูลทุติยภูมิซึ่งเป็นข้อมูลอนุกรมเวลา ตั้งแต่ปีพ.ศ.2514-2541 และแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ช่วงคือก่อนและหลังการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน โดยใช้ปี พ.ศ. 2514-2535 ซึ่งเป็นข้อมูลก่อนมีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน และ พ.ศ. 2536-2541 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มมีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน
3. การศึกษาใช้วิธีการศึกษาเชิงพรรณนา และใช้วิธีการทางสถิติ

1.4 วิธีการศึกษา

1. การรวบรวมข้อมูล
การศึกษาใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งรวบรวมจากหน่วยงานราชการ และเอกชนต่าง ๆ อันได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และ ESCAP
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยก่อนและหลังการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ใช้ทั้งวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เชิงปริมาณดังนี้

2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Description)

โดยการนำข้อมูลตัวเลขการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นที่รวบรวมได้มาทำเป็นตารางและอธิบายถึงลักษณะทั่วไปของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นทั้งก่อนและหลังการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน

2.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Analysis)

โดยการสร้าง Model เพื่อทดสอบและหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่กำหนดขึ้นกับตัวแปรตามที่กำลังศึกษา โดยวิธี OLS (Ordinary Least Squares) ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ต่างๆ และทำการทดสอบ Structural Change โดยวิธี Dummy Variable Test เพื่อดูว่าภายหลังจากการมีเขตการค้าเสรีอาเซียนจะทำให้การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยเพิ่มขึ้นหรือไม่

1.5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญของ AFTA ต่อการลงทุนโดยตรงของต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย
2. เพื่อที่จะได้เข้าใจถึงแรงจูงใจที่แท้จริงที่นักลงทุนชาวญี่ปุ่นมาลงทุนในประเทศไทย
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

บทที่ 2

แนวความคิดทางทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวความคิดทางทฤษฎี

การศึกษาในส่วนนี้จะกล่าวถึงทฤษฎีการลงทุนระหว่างประเทศซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วนคือนิยามการลงทุนจากต่างประเทศและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย

ทฤษฎีโครงสร้างของตลาดอุตสาหกรรมหรือ ทฤษฎีผู้แข่งขันน้อยราย

(Oligopolistic Theory)

ทฤษฎีการลงทุน โดยตรงจากต่างประเทศในวัฏจักรของผลิตภัณฑ์ (Product Cycle Theory)

ทฤษฎีการสังเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดการลงทุนระหว่างประเทศ (Dunning's Eclectic Theory)

ทฤษฎี Kojima

ทฤษฎีความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ย

ทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

2.1.1 นิยามของการลงทุนจากต่างประเทศ

1. Kindleberger (1966) กล่าวว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศคือการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศแบบหนึ่ง ซึ่งผู้เป็นเจ้าของเงินทุนจะมีส่วนในการจัดการ การเคลื่อนย้ายทุนอาจเป็นในรูปแบบของการออกพันธบัตร การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ การให้สินเชื่อระยะสั้นในแบบต่าง ๆ และในรูปแบบของการลงทุนโดยตรงเอง ข้อแตกต่างระหว่างการลงทุนโดยตรงกับรูปแบบอื่น ๆ ของการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ คือเป็นการลงทุนที่ประกอบด้วย การควบคุมกิจการ รวมทั้งการใช้เทคนิควิชาการ กล่าวอีกนัยหนึ่งการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศคือการที่ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนประกอบกิจการ โดยมีส่วนเป็นเจ้าของและจัดการในกิจการที่เข้ามาลงทุน ในบางกรณีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอาจไม่จำเป็นต้องก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายของเงินทุนระหว่างประเทศมากนัก คือผู้ลงทุนบางรายไม่ได้นำเงินไปลงทุนเลยแต่กู้ยืมจากตลาดท้องถิ่นหรือนำเงินจากผลกำไรของเงินทุนที่เคยลงทุนอยู่แล้วมาลงทุนใหม่อีก นอกจากนี้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอาจเป็นไปได้ 2 ทิศทางพร้อม ๆ กัน

2. Caves (1971) กล่าวว่า การลงทุนโดยตรงเป็นความต้องการที่จะเข้าไปควบคุมกิจการที่ตั้งอยู่ที่ต่างประเทศแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยผู้ที่มีได้เป็นคนพื้นเมืองของประเทศนั้น การลงทุนดังกล่าวเป็นการเคลื่อนย้ายทุน ซึ่งเป็นทุนเรือนหุ้น (Equity Capital) การประกอบการ และความรู้ทางเทคนิควิชาการ (Technological Knowledge) หรือความรู้ที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลในอุตสาหกรรม (Production Knowledge)

3. Dunning (1972) กล่าวว่า การลงทุนโดยตรงมีข้อแตกต่างจากการลงทุนในหลักทรัพย์คือหน่วยลงทุน (Investment Unit) โดยปกติเป็นบริษัทธุรกิจ (Business Enterprise) มีอำนาจในการควบคุมกระบวนการตัดสินใจของกิจการในหน่วยธุรกิจที่ตนเข้าไปลงทุน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสิ่งนอกเหนือจากเงินทุนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการลงทุน โดยตรงอาจจะเข้าไปเกี่ยวข้องในการบริหารและการแนะนำในการใช้เทคนิควิชาการในกิจการนั้น

4. Kojima (1973) กล่าวว่า การลงทุนโดยตรงคือการนำเอาเงินทุน ความชำนาญในการบริหาร ความรู้ทางเทคนิควิชาการ ไปสู่ประเทศผู้รับการลงทุนซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเศรษฐกิจ

ดังนั้นการลงทุนจากต่างประเทศจึงหมายถึง การที่ชาวต่างชาติทำการเคลื่อนย้ายทุน ซึ่งเป็นทุนเรือนหุ้น การประกอบการ ความชำนาญในการบริหาร และความรู้ทางเทคนิควิชาการ เข้ามาลงทุนประกอบกิจการ โดยมีส่วนเป็นเจ้าของและจัดการในกิจการที่เข้ามาลงทุน

2.1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีโครงสร้างของตลาดอุตสาหกรรม หรือ ทฤษฎีผู้แข่งขันน้อยราย

(Oligopolistic theories)

โดยนักเศรษฐศาสตร์ชื่อ C.P. Kindleberger ที่ว่าการลงทุนในต่างประเทศมีข้อเสียเปรียบในแง่ที่ว่าเป็นการดำเนินการในตลาดต่างประเทศ อาศัยปัจจัยการผลิตของต่างประเทศและอยู่ไกลจากศูนย์กลางในการตัดสินใจ ดังนั้นผู้ลงทุนจะต้องมีข้อได้เปรียบบางประการเพื่อชดเชยข้อเสียเปรียบต่าง ๆ ดังกล่าว ข้อได้เปรียบบางประการอาจได้แก่ ความได้เปรียบทางด้านเทคโนโลยี การจัดการ สิทธิบัตรเป็นต้น ซึ่งจะทำให้องค์การธุรกิจต่างประเทศมีส่วนของอำนาจการผูกขาด

นอกจากนี้ในกระบวนการทฤษฎีที่อธิบายสาเหตุของการลงทุนต่างประเทศว่าเนื่องมาจากโครงสร้างตลาดมีการแข่งขันไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะในตลาดสินค้าอุตสาหกรรมซึ่งมีลักษณะของตลาดที่มีผู้แข่งขันน้อยราย ทฤษฎีที่ได้รับการอ้างอิงและวิจารณ์กันมากคือ ทฤษฎีของเคฟว์ (R.E. Caves) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่มุ่งอธิบายสาเหตุของการลงทุนทางตรงต่างประเทศในภาคอุตสาหกรรม โดยเคฟว์มีความเห็นว่าการลงทุนทางตรงต่างประเทศโดยการขยายตัวทางด้านแนวนอนหรือการขยายตัวทางด้านแนวตั้งก็ตามส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในอุตสาหกรรมที่ตลาดภายในประเทศและต่างประเทศมีลักษณะพิเศษเท่านั้น

1. การลงทุนทางตรงต่างประเทศทางด้านแนวนอน คือการขยายการผลิตสินค้าในต่างประเทศโดยเป็นสินค้าชนิดเดียวกันหรืออยู่ในแนวเดียวกันกับที่องค์กรธุรกิจแม่ทำการผลิตอยู่ในประเทศ

ไฮเมอร์ (Hymer) ได้อธิบายสาเหตุของการลงทุนทางตรงต่างประเทศทางด้านแนวนอนว่าเนื่องจากองค์กรธุรกิจมีสินทรัพย์ที่มีลักษณะพิเศษ เช่น สินค้าได้รับการคุ้มครองจากสิทธิบัตรหรือเป็นสินค้าที่มีความแตกต่างกับสินค้าของผู้ผลิตคนอื่น ๆ ในสายคาของผู้ซื้อ (differentiated product) ซึ่งองค์กรธุรกิจจะสามารถแสวงหากำไรสูงสุดในตลาดต่างประเทศได้ก็โดยการผลิตสินค้าชนิดนั้นขึ้นในต่างประเทศ

ในทัศนะของเคฟว์ การเป็นเจ้าของสินทรัพย์ที่มีลักษณะพิเศษจะมีอิทธิพลกระตุ้นให้องค์การธุรกิจทำการลงทุนในต่างประเทศต้องมีเงื่อนไขสำคัญเพิ่มเติมอีก 2 ประการ คือ

1. สินทรัพย์ที่มีอยู่นั้นมีต้นทุนค่าเสียโอกาสต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนต่างประเทศ ทั้งสามารถนำมาใช้กับตลาดแห่งอื่น ๆ ได้โดยได้รับผลตอบแทนสูงกว่าต้นทุนทางตรง และต้องไม่เสียค่าใช้จ่ายชนิดที่มีลักษณะเป็นการเพิ่มต้นทุนจม (sunk cost) ที่ได้เกิดขึ้นในการคิดค้นสินทรัพย์ลักษณะพิเศษนั้นในตอนแรก

2. ผลตอบแทนที่ได้รับจากสินทรัพย์ที่มีลักษณะพิเศษขององค์การธุรกิจในตลาดต่างประเทศอย่างน้อยจะต้องขึ้นอยู่กับการผลิตในท้องถิ่นด้วย เนื่องจากว่าผู้ผลิตภายในประเทศได้เปรียบผู้ผลิตต่างประเทศ เพราะมีความรู้และคุ้นเคยเป็นอย่างดีกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม การเมือง วัฒนธรรม และแหล่งที่จะได้รับปัจจัยการผลิตต่าง ๆ โดยเสียต้นทุนต่ำกว่า

เนื่องจากการลงทุนทางตรงต่างประเทศจำเป็นต้องมีเงื่อนไขเพิ่มเติมดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าการลงทุนทางตรงต่างประเทศส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในอุตสาหกรรมที่มีลักษณะตลาดพิเศษประการหนึ่งคือตลาดของสินค้าอุตสาหกรรมที่มีความแตกต่างกันในสายตาของผู้ซื้อ

องค์การธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในการผลิตสินค้าที่แตกต่างกับสินค้าของผู้ผลิตคนอื่น ๆ ในสายตาของผู้ซื้อจะมีความรู้ในการสนองตลาด และสามารถควบคุมตลาดได้เป็นอย่างดีและความรู้ดังกล่าวยังสามารถขยายขอบเขตไปยังตลาดแห่งอื่น ๆ ได้ เหตุผลข้อนี้เองที่เป็นมูลฐานของการลงทุนทางตรง

นอกจากนี้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดทางเลือกขององค์การธุรกิจว่าจะตอบสนองตลาดต่างประเทศโดยการเลือกลงทุนต่างประเทศนั้น เคฟว์มีความเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจคือ ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของประเทศ ค่าใช้จ่ายในการขนส่งและภาษีศุลกากร

2. การลงทุนทางตรงต่างประเทศทางด้านแนวตั้ง เป็นการลงทุนผลิตสินค้าที่อยู่ในขั้นต่าง ๆ ของกระบวนการผลิต มีลักษณะสำคัญประการหนึ่งก็คือ เทคนิควิทยาการที่นำมาใช้ในขั้นขั้นตอนของการผลิตมักจะแตกต่างกันอย่างมาก ปัจจัยที่กระตุ้นการลงทุนทางด้านแนวตั้งในทัศนะของเคฟว์คือ เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนเนื่องจากตลาดมีคู่แข่งขันน้อยราย และเพื่อสร้างอุปสรรคกีดขวางการเข้ามาแข่งขันของคู่แข่งขันรายใหม่

2. ทฤษฎีการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศในวัฏจักรของผลผลิต (Product Cycle Theory)

โดยนักเศรษฐศาสตร์ชื่อ เวอร์นอน (R. Vernon, 1966) เสนอแนะว่าการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศและการค้าต่างประเทศจะเป็นไปตามวัฏจักรของผลผลิต (product cycle) โดยแบ่งวัฏจักรของผลผลิตออกเป็น 3 ช่วงและให้ความเห็นในช่วงต่าง ๆ ดังนี้

1. ช่วงแนะนำผลผลิตใหม่ (news products) เป็นช่วงเริ่มแรกของกระบวนการผลิตและพัฒนาสินค้าใหม่ ๆ ออกสู่ตลาด องค์การธุรกิจซึ่งเป็นผู้ริเริ่มผลิตสินค้าใหม่ ๆ จะทำการลงทุนในประเทศของตนและทำการผลิตเพื่อตลาดในประเทศเท่านั้น เนื่องจากผู้ผลิตจะต้องเผชิญกับเงื่อนไขหรือภาวะถูกเงินและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ผลผลิตที่ผลิตออกมายังมีได้เป็นมาตรฐาน

เดียวกัน การใช้วัตถุดิบ กรรมวิธีในการผลิต และรูปแบบหรือคุณสมบัติของผลผลิตก็ยังคงมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงอยู่เรื่อย ๆ

2. ช่วงผลผลิตเติบโตเต็มที่ (maturing products) ในช่วงนี้อุปสงค์ที่มีต่อผลผลิตขยายตัวเพิ่มขึ้นและผลผลิตก่อนข้างจะได้มาตรฐานในระดับหนึ่ง ประเทศผู้ผลิตจะผลิตสินค้าเพื่อขายในประเทศและส่งออก นอกจากนี้เมื่อตลาดต่างประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้นผู้ผลิตจะพิจารณาว่าถึงเวลาหรือยังที่จะตั้งโรงงานผลิตในต่างประเทศเพื่อผลิตสินค้าสนองความต้องการของตลาดในประเทศนั้นแทนที่จะยังคงผลิตในประเทศของตนและส่งออกไปขายยังประเทศต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก ค่าขนส่ง ผู้ผลิตได้รับความคุ้มครองด้านสิทธิบัตรในประเทศนั้นหรือไม่ คู่แข่งขันในต่างประเทศ ระดับความคุ้มครองด้านภาษีศุลกากรที่เป็นอยู่ สภาพการณ์ทางการเมืองและบรรยากาศในการลงทุนโดยทั่ว ๆ ไป

นอกจากนี้สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ถูกนำมาเป็นตัวอย่างของการค้าและการลงทุน โดยนอกเหนือจากความแตกต่างของต้นทุนแรงงาน ซึ่งต้นทุนแรงงานในสหรัฐอเมริกาส่งกว่าต้นทุนของแรงงานในประเทศพัฒนาแล้วอื่น ๆ ดังนั้น จึงอาจเป็นไปได้ว่าองค์การธุรกิจระหว่างประเทศจะไปตั้งโรงงานใหม่ในประเทศที่มีต้นทุนแรงงานต่ำกว่า และทำการผลิตสินค้ามีใช้เพื่อป้อนตลาดของประเทศเท่านั้น แต่จะยังส่งเข้าไปจำหน่ายในสหรัฐอเมริการอีกด้วยถ้าความแตกต่างของต้นทุนแรงงานมีมากเพียงพอที่จะชดเชยความแตกต่างในต้นทุนค่าขนส่งระหว่างประเทศ ดังนั้นเมื่อมองในแง่ของการค้าระหว่างประเทศ ผลของการลงทุนตั้งโรงงานผลิตสินค้าในต่างประเทศในช่วงแรก ๆ จะมีผลทำให้สหรัฐอเมริกาส่งสินค้าออกได้ลดลง แต่ต่อ ๆ ไปจะมีผลทำให้สหรัฐอเมริกา กลับกลายเป็นผู้ส่งสินค้าชนิดนั้นเข้าประเทศ

3. ช่วงผลผลิตได้มาตรฐาน เป็นช่วงที่การผลิตผลิตผลเป็นไปอย่างได้มาตรฐาน เทคโนโลยีที่ผู้ผลิตต่าง ๆ นำมาใช้ค่อนข้างอยู่ในระดับเดียวกัน ความได้เปรียบทางด้านเทคโนโลยีจึงลดลงการแข่งขันดำเนินไปรุนแรงมากขึ้น ดังนั้นช่วงนี้ผู้ผลิตจึงให้ความสนใจทางด้านต้นทุนและทางด้านราคาตลาดมากขึ้น โดยผู้ผลิตจะพยายามแสวงหาแหล่งที่ตั้งโรงงานซึ่งทำให้เสียต้นทุนต่ำสุดโดยเฉพาะต้นทุนทางด้านแรงงาน โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา นอกจากนี้ยังคำนึงถึงวัตถุดิบที่มีในบางท้องถิ่น ใช้แรงงานที่มีความชำนาญค่อนข้างสูง ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น สาธารณูปโภคต่าง ๆ เป็นต้น

3. ทฤษฎีการสังเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดการลงทุนระหว่างประเทศ (Dunning's Eclectic Theory)

ตามแนวคิดของคันทิง การที่องค์การธุรกิจตัดสินใจทำการลงทุนทางตรงในต่างประเทศนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประการได้แก่

1. ความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของสินทรัพย์พิเศษบางอย่าง

1.1 อำนาจในการผูกขาด ความรู้ทางด้านเทคโนโลยี ตราเครื่องหมายการค้า ระบบการจัดการทางการผลิต การตลาดและการจัดการองค์การ ความสามารถในการวิจัยและพัฒนา ความสามารถในการจัดหาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ได้พอเพียงกับความต้องการโดยได้รับสิทธิพิเศษบางประการเหนือคู่แข่งรายอื่น ๆ

1.2 ความได้เปรียบที่กิจการสาขาได้รับจากบริษัทแม่ ได้แก่ ความรู้ทางการจัดการ การบริหาร และการตลาด การวิจัยและการพัฒนา กิจการสาขามักได้รับประโยชน์ในเรื่องเหล่านี้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย หรือถ้าต้องเสียก็อาจต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกิจการอื่น ๆ ที่มีได้เป็นกิจการสาขา นอกจากนี้การจัดตั้งสาขายังทำให้เกิดการประหยัดแก่องค์การธุรกิจในด้านต่าง ๆ เช่น การประหยัดทางการผลิต การประหยัดทางการซื้อวัตถุดิบ การประหยัดทางการจัดหาเงินทุนและเงินทุนหมุนเวียนในกิจการ การประหยัดทางการตลาด เป็นต้น

1.3 ความได้เปรียบที่เกิดจากการกระจายการผลิตไปยังประเทศต่าง ๆ ทำให้กิจการได้รับความรู้หรือข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับตลาด การจัดหาวัตถุดิบได้ดีกว่ากรณีที่องค์การธุรกิจทำการผลิตในประเทศของตนเท่านั้น การกระจายการผลิตไปยังประเทศต่าง ๆ ยังมีผลทำให้กิจการสามารถหาประโยชน์ได้จากปัจจัยการผลิตหรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของประเทศนั้น ๆ และสามารถกระจายความเสี่ยงภัย

2. ความได้เปรียบในการทำประโยชน์แก่องค์การด้วยตนเอง โดยกิจการสามารถนำความได้เปรียบต่าง ๆ ที่ตนมีอยู่ใช้ให้เกิดประโยชน์เองโดยการขยายการประกอบการของตนเองออกไปในต่างประเทศ ซึ่งจะทำให้องค์การธุรกิจได้รับผลประโยชน์บางประการ เช่น ต้นทุนเกี่ยวกับการตลาดอาจจะลดลงได้บ้าง สามารถหลีกเลี่ยงมาตรการการเข้าแทรกแซงของรัฐบาล เช่น การตั้งกำแพงภาษี การกำหนดโควต้า สามารถควบคุมแหล่งการผลิตและราคาของวัตถุดิบที่ความต้องการใช้ สร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ซื้อในต่างประเทศ สามารถใช้กลยุทธ์ในการกำหนดราคาขายในประเทศต่าง ๆ ให้แตกต่างกันได้ เป็นต้น

3. ความได้เปรียบที่เกิดจากแหล่งที่ตั้ง องค์การธุรกิจจะต้องสามารถทำกำไรได้โดยใช้ความได้เปรียบของตนร่วมกับปัจจัยการผลิตบางอย่างที่มีอยู่ภายนอกประเทศได้แก่ แหล่งทรัพยากรคุณภาพของทรัพยากร และราคาของทรัพยากรของประเทศนั้น ค่าใช้จ่ายในการขนส่งและการ

สื่อสาร ขนาดการเข้าแทรกแซงของรัฐบาลในการผลิต การควบคุมการนำเข้า ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ประเทศมีอยู่

ทฤษฎีนี้กล่าวว่าการลงทุนทางตรงในต่างประเทศจะเกิดขึ้นเมื่อความได้เปรียบทั้ง 3 ประการนี้มีมากพอ ไม่เช่นนั้นองค์การธุรกิจอาจจะเลือกทางเลือกอื่น ๆ เช่นการทำสัญญาให้เช่าหรือขายสิทธิบัตร ส่งออก

4. ทฤษฎี Kojima (1978,1980,1981,1985)

ให้ความสนใจกับปัญหาที่ว่าทำอะไรถึงจะมีความสามารถที่จะไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ โดย Kojima (1978) ได้ชี้ให้เห็นว่า การที่จะไปลงทุนในต่างประเทศเกิดจาก 4 ปัจจัยที่สำคัญคือ

1. Resource-Oriented การที่ประเทศเจ้าบ้านมีทรัพยากรธรรมชาติเหลือเฟือ ถือเป็นความได้เปรียบ เพราะจะเป็นแรงจูงใจให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนเพื่อทำการผลิตสินค้าออกจากจะผลิตเพื่อส่งออกไปยังประเทศของคนแล้ว ยังผลิตเพื่อส่งออกไปยังประเทศที่สามอีกด้วย

2. Labour-Oriented การลงทุนโดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงาน อาทิ (อุตสาหกรรมสิ่งทอ, รองเท้า, ของเด็กเล่น) แรงงานนับว่าเป็นสิ่งสำคัญจะเห็นว่า การที่ประเทศเจ้าบ้านมีความได้เปรียบในเรื่องแรงงานที่มาก ส่งผลให้ค่าจ้างแรงงานต่ำ นับเป็นปัจจัยที่ดึงดูดให้ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุน เพื่อลดต้นทุนในการผลิต ขณะเดียวกัน ประเทศเจ้าบ้านก็ได้ประโยชน์ ในเรื่องของการจ้างงานที่สูงขึ้น

3. Market-Oriented จะเห็นว่าประเทศเจ้าบ้านจะมีการกีดกันทางการค้า อาทิ ภาษีการค้า, การตั้งกำแพงภาษีเพื่อส่งเสริมการส่งออก และคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ ฉะนั้น การที่ต่างชาติเข้ามาลงทุนโดยตรง จะเป็นการลดอุปสรรคทางการค้า นอกจากนี้การที่ขนาดตลาดภายในประเทศใหญ่ขึ้น รัฐบาลของประเทศเจ้าบ้านก็มีโครงการส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติ ฉะนั้นถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่ง

4. Oligopolistic Direct Foreign Investment การที่บริษัทหนึ่ง ๆ จะทำการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศได้ บริษัทนั้นจะต้องมีความได้เปรียบ (Advantage) เหนือกว่าบริษัทท้องถิ่นในประเทศที่ไปลงทุนหรือ เหนือกว่าบริษัทคู่แข่งซึ่งความได้เปรียบดังกล่าวจะปรากฏในเรื่องของ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การวิจัย และพัฒนา ซึ่งพิจารณาจากความนิยมในสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีสูงและรูปแบบของขบวนการนำเข้าในตัวสินค้านั้นในช่วงที่ผ่านมานอกจากนี้ถ้าตลาดภายในมีขนาดใหญ่และคู่แข่งน้อย จะจูงใจให้ต่างชาติเข้ามาลงทุน

5. ทฤษฎีความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ย

สาเหตุที่ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศเพื่อหวังผลกำไร (Profit oriented capital movements) เนื่องจากมีความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ยระหว่างประเทศเงินทุนจะเคลื่อนย้ายจากประเทศที่มีอัตราดอกเบี้ยภายในประเทศต่ำกว่าไปยังประเทศที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่า

จอห์นสัน และกรูเบล (Johnson and Grubel) มีความเห็นเพิ่มเติมว่าไม่เฉพาะแต่ความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ยระหว่างประเทศเท่านั้นที่เป็นปัจจัยกำหนดการเคลื่อนย้ายทุนระหว่างประเทศแต่ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นตัวกำหนดด้วย เช่น อัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อัตราความเจริญเติบโตของทรัพย์สินที่ประเทศทั้งสองถืออยู่ ดังนั้น แม้ว่าความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ยระหว่างประเทศจะเป็นศูนย์ การเคลื่อนย้ายของเงินทุนระหว่างประเทศก็ยังสามารถเกิดขึ้นได้เนื่องจากอิทธิพลของปัจจัยอื่น ๆ ดังกล่าว

6. ทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

ทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในที่นี้จะกล่าวถึงผลของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ซึ่งวิเคราะห์ผลทางเศรษฐกิจได้ 2 แบบคือ

1. วิเคราะห์ผลในเชิงสถิต (Static) คือการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจจะทำให้เกิดผลทางเศรษฐกิจต่อประเทศที่เข้าเป็นสมาชิกได้ 2 ลักษณะคือ

1.1 เกิดผลในการสร้างปริมาณการค้า (Trade creation) คือเมื่อการผลิตสินค้าชนิดหนึ่งในประเทศสมาชิกประเทศหนึ่งของกลุ่มถูกทดแทนด้วยสินค้าชนิดเดียวกันที่มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าจากประเทศที่เป็นสมาชิกอีกประเทศหนึ่งซึ่งการทดแทนดังกล่าวจะมีผลให้สวัสดิการของประเทศสมาชิกสูงขึ้นเพราะการรวมกลุ่มมีผลทำให้เกิดการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญพิเศษที่สอดคล้องกับหลักความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ และการที่ประเทศสมาชิกได้รับประโยชน์จากการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญพิเศษดังกล่าว ย่อมทำให้ประเทศสมาชิกมีรายได้ที่แท้จริงสูงขึ้น

1.2 เกิดการเบี่ยงเบนทิศทางการค้า (Trade diversion) คือเมื่อประเทศสมาชิกประเทศหนึ่งนำเข้าสินค้าจากประเทศสมาชิกอีกประเทศหนึ่งที่มีต้นทุนการผลิตสูงแทนการนำเข้าซึ่งเคยนำเข้าจากประเทศที่มีได้เป็นสมาชิกที่มีต้นทุนต่ำกว่าเนื่องจากผลของภาษี trade diversion จะมีผลให้สวัสดิการลดลง เพราะการผลิตที่มีประสิทธิภาพของประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกจะถูกทดแทนด้วยการผลิตที่มีประสิทธิภาพน้อยกว่าของประเทศสมาชิก ดังนั้น trade diversion จะมีผลทำให้การจัดสรรทรัพยากรระหว่างประเทศไม่มีประสิทธิภาพและทำให้การผลิตเกิดขึ้นในแหล่งที่ไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

2. การวิเคราะห์ผลในเชิงพลวัต

2.1 การแข่งขันที่สูงขึ้นระหว่างผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันในแต่ละประเทศสมาชิก ผู้ผลิตซึ่งเคยอยู่รอดได้เพราะมาตรการกีดกันทางการค้าคอยคุ้มกันอยู่ทั้ง ๆ ที่การผลิตไม่มีประสิทธิภาพจะไม่สามารถอยู่ได้อีกต่อไป ต่างต้องพยายามปรับปรุงประสิทธิภาพของการผลิตของตนให้สามารถแข่งขันกับผู้ผลิตสินค้าประเภทเดียวกันในประเทศสมาชิกอื่น ๆ ซึ่งมักมีผลนำไปสู่การพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะมีผลในการลดต้นทุนการผลิตอันจะเป็นผลประโยชน์กับผู้บริโภคในที่สุด

2.2 ผู้ผลิตสินค้าแต่ละชนิดจะพบว่าเดิมตลาดสินค้าของตนมักจำกัดอยู่เพียงแต่ผู้บริโภคภายในประเทศ เมื่อมีการยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าต่าง ๆ ระหว่างประเทศสมาชิกออกไป ผู้ผลิตจะสามารถขายสินค้าของตนได้ในตลาดของประเทศสมาชิกทุกประเทศ เมื่อตลาดใหญ่ขึ้นผู้ผลิตก็จะสามารถขยายขนาดการผลิตของตนให้ใหญ่ขึ้น ซึ่งมักทำให้ผู้ผลิตได้รับประโยชน์จากการผลิตเมื่อขนาดการผลิตใหญ่ขึ้น

2.3 แรงจูงใจให้เกิดการลงทุนมากขึ้น เพราะผู้ลงทุนมองเห็นโอกาสจากการที่ตลาดมีขนาดใหญ่ขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถดึงดูดนักลงทุนจากประเทศนอกกลุ่มให้เข้ามาลงทุนในประเทศในกลุ่มได้มากขึ้นด้วย เพื่อหลีกเลี่ยงกำแพงภาษีที่กลุ่มมีต่อสินค้าของประเทศนอกกลุ่ม

โดยสรุปพบว่าในทางทฤษฎีนั้นการลงทุนจากต่างประเทศเกิดจากปัจจัยหลายประการซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านแรงงาน ซึ่งแรงงานนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ การที่ประเทศเจ้าบ้านมีความได้เปรียบในเรื่องแรงงานที่มากส่งผลให้ค่าจ้างแรงงานต่ำ นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุน

2. ปัจจัยด้านภาษี ภาษีสินค้านำเข้าส่งผลให้ราคาสินค้านำเข้ามีราคาสูงขึ้น ซึ่งทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับผู้ผลิตในประเทศเจ้าบ้านได้ เพื่อเป็นการลดอุปสรรคทางการค้าหรือหลีกเลี่ยงกำแพงภาษีจะทำให้ชาวต่างชาติมาลงทุนเพิ่มขึ้น

3. ปัจจัยตลาดภายในประเทศ การรวมกลุ่มจะทำให้ตลาดมีขนาดใหญ่ขึ้นซึ่งจะสามารถดึงดูดนักลงทุนจากประเทศนอกกลุ่มให้เข้ามาลงทุนมากขึ้นด้วย

4. ปัจจัยด้านการค้า หากปริมาณการค้าเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การลงทุนเพิ่มขึ้น

5. ปัจจัยภายในประเทศผู้ให้ทุน ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หากอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศผู้ให้ทุนมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจะทำให้มีนักลงทุนมีศักยภาพในการลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น

6. ปัจจัยด้านอัตราแลกเปลี่ยน หากค่าเงินของประเทศผู้ให้ทุนมีค่าเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ราคาสินค้าส่งออกมีราคาสูงขึ้นทำให้ไม่สามารถส่งสินค้าออกขายยังต่างประเทศได้ นักลงทุนจึงจำเป็นต้องทำการลงทุนในต่างประเทศที่มีค่าเงินต่ำกว่า

7. ปัจจัยสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เนื่องจากการมีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่เพียงพอจะเป็นปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักลงทุนตัดสินใจทำการลงทุนทางตรงในต่างประเทศ

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. Somsak Tambulertchai (2523) ศึกษาถึงทัศนคติของนักลงทุนชาวญี่ปุ่นในไทย โดยใช้วิธีสอบถามและสัมภาษณ์ จากการศึกษาพบว่า โดยทั่วไปแล้ว การลงทุนจากต่างประเทศจะได้รับแรงผลักดันมาจากสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ธุรกิจขยายตัวอยู่ในเกณฑ์สูง
2. ประเทศผู้ลงทุนมีสภาพการแข่งขันภายในที่รุนแรง เป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของธุรกิจ ผู้ลงทุนจึงต้องไปแสวงหาแหล่งลงทุนในต่างประเทศ

3. ค่าแรงงานในประเทศผู้ลงทุนสูง
4. รัฐบาลควบคุมเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลภาวะเป็นพิษ
5. เพื่อแสวงหาแหล่งวัตถุดิบราคาถูก
6. เพื่อป้องกันการสูญเสียตลาด
7. ผู้ลงทุนประสบปัญหาการกีดกันทางการค้าและการคุ้มครองด้านภาษี

สำหรับปัจจัยที่กำหนดให้ผู้ลงทุนต่างประเทศเลือกลงทุนในประเทศใดประเทศหนึ่ง ได้แก่ ความพร้อมของทรัพยากรธรรมชาติและวัตถุดิบ อาทิ เช่น ระดับค่าจ้าง ปริมาณแรงงานที่มีฝีมือ และความพอเพียงของโครงสร้างพื้นฐาน นอกจากนี้ผู้ลงทุนยังให้ความสำคัญกับกฎหมายการย้ายถิ่น กฎเกณฑ์การเคลื่อนย้ายเงินตราต่างประเทศ ขนาดและแนวโน้มการขยายตัวของตลาด

ในกรณีของญี่ปุ่นนั้น Somsak พบว่า มุมเหตุจูงใจสำคัญที่นักลงทุนญี่ปุ่นใช้ในการพิจารณาเลือกแหล่งเงินทุนในต่างประเทศได้แก่

1. เพื่อที่จะขยายตลาดสินค้าอุตสาหกรรม
2. หวังแรงจูงใจที่รัฐบาลประเทศผู้รับการลงทุนให้ผู้ลงทุน
3. หลีกเลี่ยงกำแพงภาษี หรือข้อจำกัดในการนำเข้าของประเทศผู้รับการลงทุน
4. เพื่อแข่งขันกับผู้ลงทุนรายอื่นในประเทศผู้รับการลงทุน
5. หวังประโยชน์ทางด้านแรงงานราคาถูก
6. แสวงหาแหล่งวัตถุดิบ

นอกจากนี้การศึกษาค้างกล่าวข้างพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจต่างกันจะให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน เช่น ธุรกิจอาหารให้ความสำคัญกับแหล่งวัตถุดิบ ส่วนสิ่งทอเน้นสิทธิพิเศษที่ประเทศผู้รับการลงทุนให้ผู้ลงทุน ตลาดรองรับสินค้า และประโยชน์จากการผลิตด้วยต้นทุนแรงงานที่ต่ำ ในขณะที่ธุรกิจผลิตเครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับการขนส่ง มุ่งหวังที่จะหลีกเลี่ยงภาษีและข้อจำกัดทางการค้าในประเทศผู้รับการลงทุน ตลาดรองรับสินค้า และเพื่อแข่งขันกับผู้ลงทุนในท้องถิ่น

สำหรับปัจจัยที่ผู้ลงทุนญี่ปุ่นมักจะคำนึงถึงก่อนที่จะตัดสินใจเลือกประเทศไทยเป็นแหล่งลงทุนได้แก่ เสถียรภาพทางการเมือง นโยบายของรัฐบาลที่มีต่อการลงทุนต่างประเทศ และการขยายตัวของความต้องการสินค้าอุตสาหกรรม ปัจจัยสำคัญอื่น ๆ ได้แก่ แรงงานสัมพันธิตัทสนคติที่ดีต่อการลงทุนต่างประเทศ การโยกย้ายแรงงาน ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน เสถียรภาพของเศรษฐกิจไทย เสถียรภาพของราคาสินค้า คุณภาพการเงินอยู่ในเกณฑ์ดี ค่าเงินมีเสถียรภาพ เงินทุนท้องถิ่นมีเพียงพอ ความพร้อมของอุตสาหกรรมต่อเนื่องและความรู้ของผู้ร่วมลงทุน

ในกรณีของการร่วมลงทุนนั้น สาเหตุสำคัญที่ญี่ปุ่นร่วมลงทุนกับไทย เนื่องจาก

1. ผู้ลงทุนญี่ปุ่นต้องการความยอมรับจากคนไทยและรัฐบาลไทยยิ่งขึ้น
2. หวังประโยชน์จากผู้ร่วมลงทุนชาวไทยเกี่ยวกับตลาดท้องถิ่น และการให้บริการของรัฐบาลท้องถิ่น
3. หวังที่จะเพิ่มยอดขายสินค้าทุนหรือปัจจัยการผลิตชั้นกลางให้ตลาดไทย
4. หวังประโยชน์จากผู้ร่วมลงทุนชาวไทยในฐานะที่คุ้นเคยกับตลาดแรงงานท้องถิ่น
5. แข่งขันกับผู้ลงทุนรายอื่น

ปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ค่อยสำคัญนักได้แก่ การกระจายความเสี่ยง รู้จักแหล่งเงินทุน รู้จักแหล่งวัตถุดิบท้องถิ่น

ส่วนสาเหตุสำคัญที่ไทยร่วมลงทุนกับญี่ปุ่น เพราะ

1. หวังที่จะได้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีการผลิต
2. เพื่อรักษาส่วนแบ่งการตลาด
3. เพื่อรักษาระดับการแข่งขันในตลาดไทย
4. กระจายความเสี่ยงและรายได้เพิ่ม

2. **อนุศักดิ์ สุภาพร (2539)** ทำการศึกษาถึงปัจจัยกำหนดการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

(Quantitive Method) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression) และประมาณค่าสัมประสิทธิ์ต่าง ๆ โดยใช้วิธี Ordinary Least Squares (OLS) โดยแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้

$$FDI = f(GDP_{t-1}, X_{t-1}, LIB, WT, Ex_{t-1}) \text{ โดยที่}$$

GDP_{t-1} หมายถึง ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติในปีที่ผ่านมาของผู้ลงทุนหากประเทศผู้ลงทุนมีผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติในปีที่ผ่านมาสูงย่อมหมายถึงความสามารถในการไปลงทุนในต่างประเทศมีมาก

X_{t-1} หมายถึง มูลค่าการส่งออกของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยในปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติและการพิจารณาของผู้ลงทุนจะพิจารณาจากมูลค่าการส่งออกของปีที่ผ่านมา

LIB หมายถึง อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมระหว่างธนาคารระยะเวลา 1 เดือนในตลาดลอนดอน ซึ่งนำมาเปรียบเทียบกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนของไทยโดยที่ปริมาณเงินลงทุนของประเทศไทยมีน้อยการลงทุนจากต่างประเทศค่อนข้างมีมากถ้าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมระยะเวลาหนึ่งเดือนในตลาดลอนดอนเพิ่มสูงขึ้น อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนของประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่า

WT หมายถึง อัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในเขตกรุงเทพและปริมณฑลซึ่งถือว่าเป็นต้นทุนประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ

Ex_{t-1} หมายถึง อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในปีที่ผ่านมาโดยพิจารณาจากแนวโน้มของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศหากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้น นั่นคือเงินตราต่างประเทศสามารถแลกเปลี่ยนเป็นเงินบาทได้มากขึ้นซึ่งจะมีผลดีต่อนักลงทุนต่างชาติ

จากความสัมพันธ์ของปัจจัยดังกล่าว สามารถเขียนให้อยู่ในรูปของสมการทางคณิตศาสตร์ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{Log (FDI)} = & \beta_0 + \beta_1 \text{Log (GDP}_{t-1}) + \beta_2 \text{Log (X}_{t-1}) + \beta_3 \text{Log (LIB)} + \beta_4 \text{Log} \\ & (\text{WT}) + \beta_5 \text{Log (EX}_{t-1}) \end{aligned} \quad (1)$$

การศึกษาจะทำการศึกษาการลงทุนทางตรงจากประเทศญี่ปุ่น แบบจำลองการศึกษาจะศึกษาความยืดหยุ่นของปัจจัยที่กำหนดการลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นดังนี้

$$\text{Log (FDIJ)} = \beta_0 + \beta_1 \text{Log (GDPJ}_{t-1}) + \beta_2 \text{Log (X}_{t-1}) + \beta_3 \text{Log (LIB)} + \beta_4 \text{Log (WT)} + \beta_5 \text{Log (EXJ}_{t-1}) \quad (2)$$

โดยกำหนดให้

FDIJ = เงินลงทุนทางตรงในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศญี่ปุ่น (หน่วย : ล้านบาท)

GDPJ_{t-1} = มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติประเทศญี่ปุ่นในปีที่ผ่านมา (หน่วย : พันล้านบาท)

X_{t-1} = มูลค่าส่งออกอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยในปีที่ผ่านมา (หน่วย : ล้านบาท)

LIB = อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมระหว่างธนาคารในตลาดลอนดอน ระยะเวลา 1 เดือน (หน่วย : ร้อยละ)

EXJ_t = อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น ในปีที่ผ่านมา (บาท : ร้อยเยน)

WT = อัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของประเทศไทยในเขตกรุงเทพและปริมณฑล (หน่วย : บาท)

จากการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ของปริมาณการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติในปีที่ผ่านมาของประเทศญี่ปุ่นในทิศทางเดียวกัน โดยหากมูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติในปีนี้ของประเทศญี่ปุ่นเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 1,000 ล้านบาท จะมีผลทำให้ปริมาณการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยในปีหน้าเพิ่มขึ้น 13.35 ล้านบาท

ความสัมพันธ์ของปริมาณการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยกับมูลค่าการส่งออกของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยในปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันคือ เมื่อมูลค่าการส่งออกของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยในปีที่ผ่านมาเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท จะทำให้ปริมาณการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 0.36 ล้านบาท

ความสัมพันธ์ของปริมาณการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมระหว่างธนาคารระยะเวลา 1 เดือนในตลาดลอนดอนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คือหากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมระหว่างธนาคารระยะเวลา 1 เดือนใน

ตลาดลอนดอนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณเงินลงทุนจากญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยเพิ่มขึ้น 1.51 ล้านบาท

ความสัมพันธ์ของปริมาณการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยกับอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในเขตกรุงเทพ และปริมาตรมีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้าม คือหากอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในเขตกรุงเทพ และปริมาตรเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ปริมาณการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยลดลง 8.58 ล้านบาท

ความสัมพันธ์ของปริมาณการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศระหว่างเงินเยนและเงินบาทในปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวคือ เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของเงินหนึ่งร้อยเยนเป็นบาทเพิ่มขึ้นจำนวน 1 หน่วยจะทำให้ปริมาณเงินลงทุนโดยตรงในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์จากประเทศญี่ปุ่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น 2.47 ล้านบาท

3. ฝ่ายเศรษฐกิจรายสาขา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2539) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อ FDI ในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513-2534 ซึ่งเป็นข้อมูลอนุกรมเวลาโดยวิธี Regression แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้

$$FDI = F(D, GDP, TRR, EGKC, NTELP, EJ \text{ In}, EX, TRG, DTRR, DEGKC, D\text{NTELP})$$

โดยกำหนดให้

FDI คือมูลค่าของ FDI ในแต่ละปี

GDP คือผลผลิตมวลรวมของประเทศ

TRR คืออัตราภาษีศุลกากร โดยเฉลี่ย

EGKC คือการผลิตกระแสไฟฟ้า kilowatt hours ต่อประชากร

NTELP คือจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ต่อประชากร

EJ คืออัตราการแลกเปลี่ยนของเงินเยนต่อดอลลาร์สหรัฐ

In คือดัชนีการผลิตของประเทศอุตสาหกรรม

- EX คือมูลค่าการส่งออกของประเทศ
- TRG คือสัดส่วนของมูลค่าของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อ GDP
- D คือ Dummy Variable ที่แสดงถึงการเปลี่ยนพฤติกรรมของ FDI ในตอนปลายทศวรรษ 1980's D = 0 ก่อน 1986, D = 1 ตั้งแต่ 1986 เป็นต้นไป

จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมของ FDI เปลี่ยนแปลงไปนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและภาษีสินค้านำเข้ามีความสำคัญมากขึ้นและภาษีศุลกากรมีผลทำให้ FDI ลดลง เพราะเพิ่มภาระแก่ผู้ส่งออกมากขึ้น ค่าสัมประสิทธิ์ Dummy Variable มีนัยสำคัญที่ร้อยละ 10 และมีค่าเป็นบวกแสดงว่าเกิดการเพิ่มขึ้นของ FDI อย่างมีนัยสำคัญหลังปี 1985 ตัวแปรอัตราภาษีศุลกากรไม่มีความสัมพันธ์กับ FDI ในประเทศไทยหากพิจารณาตลอดช่วงเวลาที่ทดสอบ แต่ถ้าแยกพิจารณาก่อนและหลัง ปี 2528 พบว่าหลังจากปี 2528 ภาษีดังกล่าวมีผลทำให้ FDI ลดลงอย่างมีนัยสำคัญกล่าวคือ สัมประสิทธิ์ของผลคูณของตัวแปรนี้กับ Dummy Variable มีค่าเป็นลบและมีนัยสำคัญที่ร้อยละ 1 ซึ่งเป็นระดับที่สูงมาก ทั้งนี้เนื่องจากมูลค่าภาษีศุลกากรนั้นรวมทั้งมูลค่าภาษีของผลผลิตขั้นสุดท้ายและสินค้าระดับกลาง ผลของภาษีขั้นสุดท้ายนั้นเป็นการปกป้องธุรกิจในประเทศโดยตรง ดังนั้นอาจจะมีผลทำให้ FDI ที่ต้องการลงทุนเพื่อขยายตลาดมาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น แต่การเก็บภาษีจีนส่วนการผลิตทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ดังนั้นผลทั้ง 2 อย่างอาจจะหักล้างกันเองจนทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ไม่มีนัยสำคัญก็ได้ หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ FDI แล้ว จากการลงทุนเพื่อขายในประเทศเป็นการลงทุนเพื่อส่งออก อัตราภาษีศุลกากรจะมีผลลบต่อ FDI เป็นที่น่าสังเกตว่า ในทางปฏิบัติประเทศไทยได้ดำเนินการส่งเสริมการส่งออกและการลงทุนเพื่อส่งออก โดยการยกเว้นภาษีศุลกากรแก่สินค้านำเข้าที่ใช้ในการผลิตเพื่อส่งออก จึงมีผลการเก็บภาษีศุลกากรจริงเป็นอัตราเฉลี่ยลดลงตามลำดับ จึงพบว่ามีผลบวกต่อ FDI ภายหลังจากปี พ.ศ. 2528

สำหรับตัวแปรอื่น ๆ ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของ FDI ก็คือปริมาณการผลิตของกระแสไฟฟ้าต่อประชากร สัมประสิทธิ์ของตัวแปรนี้ไม่มีนัยสำคัญที่ร้อยละ 10 เมื่อพิจารณาตลอดช่วงระยะเวลาที่ศึกษา แต่ทว่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่คูณกับ Dummy Variable มีค่าเป็นบวก และมีนัยสำคัญถึงร้อยละ 1 แสดงให้เห็นว่าหลังจากปี พ.ศ. 2528 แล้ว ปัจจัยนี้มีผลต่อ FDI การตัดสินใจที่จะลงทุนในประเทศย่อมคิดถึงปัจจัยนี้ด้วย สำหรับตัวแปรจำนวนหมายเลขโทรศัพท์ต่อประชากรและอัตราแลกเปลี่ยนของ Yen พบว่าไม่มีผลต่อ FDI อย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับตัวแปรที่เหลือคือ GDP ก็พบว่ามีความสำคัญต่อ FDI แม้ว่าพฤติกรรมของ FDI จะเปลี่ยนไปบ้างก็ตาม ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรนี้มีนัยสำคัญที่ร้อยละ 10 และมีค่าเป็นบวกหมายความว่า GDP เพิ่มขึ้นทำให้ FDI ที่เข้ามาในประเทศไทยสูงขึ้น ตามเหตุผลทางทฤษฎีก็คือค่า GDP สูง

ขึ้นมีผลทำให้ความต้องการต่อสินค้าและบริการสูงขึ้นแม้ว่า FDI จะเปลี่ยนเป็นผลผลิตเพื่อส่งออกมากขึ้นก็ตาม แต่ทว่ายังมีบางส่วนที่มาลงทุนเพื่อขายในประเทศ นอกจากนี้ ยังอาจตีความได้ว่า GDP เป็นเครื่องชี้สถานะเศรษฐกิจและบรรยากาศสำหรับการลงทุน ดังนั้น GDP จึงมีผลต่อ FDI อย่างมีนัยสำคัญ

4. Puree Sirasoontorn (1997) ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้

$$JDI_t = f(Y_t, (W/W^*)_t, (U/U^*)_t, TB_t, RER_t, G^*_t, JK_{t-1}, DPOL_t)$$

โดยกำหนดให้

Y = ขนาดของตลาดในประเทศไทย

W/W^* = ค่าจ้างแรงงานโดยเปรียบเทียบของประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น

U/U^* = ต้นทุนของการใช้ทุนระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น

TB = มาตรการการกีดกันทางการค้าที่กำหนดโดยรัฐบาลไทย

RER = อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง

G^* = อัตราการขยายตัวของผลผลิตประชาชาติของประเทศญี่ปุ่น

JK = มูลค่าการสะสมทุนของประเทศญี่ปุ่น

$DPOL$ = ความไม่แน่นอนของสถานการณ์ทางการเมืองของไทย

ผลการศึกษาพบว่า ในระยะสั้นการเปลี่ยนแปลงการลงทุนโดยตรงที่แท้จริงของประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงในการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจที่แท้จริง การกีดกันทางการค้า อัตราค่าจ้างแรงงานโดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น ต้นทุนของการใช้ทุน และความไม่แน่นอนของสถานการณ์ทางการเมือง แต่การเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (บาท / เยน) และการสะสมทุนของประเทศญี่ปุ่น ไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายการลงทุนโดยตรงที่แท้จริงของญี่ปุ่นในประเทศไทยในระยะสั้น ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่านักลงทุนญี่ปุ่นต้องการระยะเวลาที่แน่นอนในการปรับการลงทุนให้เหมาะสม นักลงทุนไม่สามารถตัดสินใจลงทุนในทันทีทันใดหากปัจจัยทั้ง 2 นี้เกิดขึ้น

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย

นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ประเทศญี่ปุ่นได้พัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยการพึ่งพิงการส่งออกโดยรัฐบาลได้ใช้กลยุทธ์ในการกำหนดค่าเงินเยนของประเทศญี่ปุ่นให้ต่ำกว่าความเป็นจริงส่งผลให้ราคาสินค้าส่งออกของประเทศญี่ปุ่นมีราคาถูกในสายตาชาวต่างประเทศและมีความสามารถในการแข่งขันสูง² สาเหตุดังกล่าวทำให้ประเทศญี่ปุ่นมีดุลการค้าเกินดุลกับประเทศต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งทางการค้ากับประเทศคู่ค้า ดังนั้นในปี พ.ศ. 2528 ประเทศผู้นำทางอุตสาหกรรม 5 ประเทศ (G5) จัดการประชุมเพื่อปรับค่าเงินระหว่างประเทศภายใต้ข้อตกลงที่เรียกว่า 'PLAZA ACCORD' ซึ่งผลดังกล่าวทำให้ค่าเงินเยนของประเทศญี่ปุ่นแข็งค่าขึ้น นอกจากนี้การที่ประเทศญี่ปุ่นเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจยังส่งผลให้ค่าจ้างแรงงานของคนงานในประเทศเพิ่มสูงขึ้น

จากการที่ค่าเงินเยนแข็งค่าขึ้นนั้นทำให้ประเทศญี่ปุ่นที่พึ่งพิงการส่งออกได้รับผลกระทบเนื่องจากราคาสินค้านั้นแพงขึ้นในสายตาชาวต่างชาติทำให้ความสามารถในการแข่งขันลดลงโดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ทำการผลิตเพื่อการส่งออก ดังนั้นผู้ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมของประเทศญี่ปุ่นจึงต้องทำการปรับตัวโดยการย้ายฐานการผลิตไปยังต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความสามารถด้านการแข่งขันด้วยการเข้าไปลงทุนในประเทศที่เป็นตลาดผู้บริโภคของประเทศตนเพื่อช่วยลดต้นทุนและประหยัดค่าขนส่ง อยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ ใช้ประโยชน์จากแรงงานที่ต่ำในประเทศกำลังพัฒนา

² วิชา ลิ้มธรรมมหิศร. "การลงทุนโดยตรงของญี่ปุ่นในเอเชียตะวันออก." ใน วารสารเศรษฐกิจธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด (มหาชน). กรุงเทพฯ : 2540, หน้า 15.

3.1 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2514-2535 และ พ.ศ. 2536-2541 (ก่อนและหลังการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน : AFTA)

3.1.1 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2514-2535

กระแสการลงทุนโดยตรงของประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยจากสถิติของธนาคารแห่งประเทศไทย (ตารางที่ 3.1) นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 นั้นมีมูลค่าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยในปี พ.ศ. 2515 ประเทศไทยได้รับการลงทุนจากญี่ปุ่นมากเป็นอันดับสอง รองจากประเทศอินโดนีเซีย³ สาเหตุสำคัญที่ทำให้ประเทศญี่ปุ่นมาลงทุนในประเทศไทยนั้นเนื่องจากประเทศญี่ปุ่นเกิดภาวะการขาดแคลนแรงงานอย่างหนักและค่าจ้างแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้นจึงส่งผลให้ประเทศญี่ปุ่นต้องย้ายฐานการผลิตมายังประเทศที่มีแรงงานจำนวนมากและค่าจ้างแรงงานยังอยู่ในระดับต่ำเพื่อใช้เป็นฐานการผลิตสินค้าที่มีราคาถูกและใช้แรงงานเข้มข้น การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในช่วงนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออาศัยตลาดภายในประเทศและความได้เปรียบในด้านปัจจัยการผลิตที่เอื้ออำนวยให้สินค้าของประเทศญี่ปุ่นมีต้นทุนต่ำลงประกอบกับในช่วงนี้รัฐบาลไทยได้ดำเนินนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยเน้นการลงทุนด้านอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า ในปี พ.ศ. 2516 มีมูลค่าการลงทุน 876.30 ล้านบาท หรือคิดเป็นอัตราการขยายตัวร้อยละ 107.30 อย่างไรก็ตามกระแสการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยปรับตัวลดลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518-2522 หลังจากได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจชะงักงันทั่วโลกอันเป็นผลมาจากวิกฤตการณ์น้ำมันในปี พ.ศ. 2516 ส่งผลให้อัตราการขยายตัวของการลงทุนติดลบถึงร้อยละ -39.18 และ -5.89 ในปี พ.ศ. 2518 และ 2519 และสภาพเช่นนี้ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากการลงทุนขนาดใหญ่ของญี่ปุ่นในอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์เพื่อการพัฒนาพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ และการเพิ่มความสนใจต่อการลงทุนในสิงคโปร์และมาเลเซียของนักลงทุนญี่ปุ่น ประกอบกับความไม่แน่ใจในสถานการณ์ทางการเมืองของไทย ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปมาหลายครั้งระหว่างปี พ.ศ. 2516-2522

กระแสการลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นได้เพิ่มขึ้นอีกครั้งภายหลังปี พ.ศ. 2523 สาเหตุที่ทำให้ประเทศญี่ปุ่นมาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้นเนื่องมาจากนโยบายการส่งเสริมการส่งเสริมการผลิตเพื่อการส่งออกของประเทศไทย มูลค่าการลงทุนปรับตัวสูงขึ้นมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531-2533 โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2531 มีมูลค่าการลงทุนสูงถึง 15,698.30 ล้านบาท คิดเป็น

³ สมศักดิ์ แด่มบุญเลิศชัย. “การลงทุนโดยตรงของญี่ปุ่นในประเทศไทย.” ใน การค้าและการลงทุนไทย-ญี่ปุ่น กรุงเทพฯ : 2530, หน้า 20.

อัตราการขยายตัวร้อยละ 216.23 ปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้การไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยเพิ่มขึ้นรวดเร็วมากนั้นเป็นเพราะค่าเงินเยนที่แข็งตัวขึ้นมากหลังจากเดือน ก.ย. 2528 เป็นต้นมา ปัญหาการถูกกีดกันทางการค้า การขาดแคลนแรงงาน ตลอดจนปัญหา ค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้นทำให้การผลิตสินค้าในประเทศญี่ปุ่นประสบปัญหาต้นทุนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ราคาสินค้าของประเทศญี่ปุ่นเพิ่มสูงขึ้นในสาขาชาวต่างชาติ กิจการต่างๆ ได้รับผลกระทบจึงหันไปลงทุนในต่างประเทศเพื่อความอยู่รอดโดยการย้ายแหล่งผลิตและโรงงานไปยังประเทศที่มีค่าเงินและค่าจ้างที่ต่ำกว่า และการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมภายในประเทศญี่ปุ่นเอง ซึ่งมีการเคลื่อนย้ายอุตสาหกรรมที่ตนเองเริ่มเสียเปรียบในการผลิตออกสู่ประเทศอื่น และปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของตนเข้าสู่ระดับอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูงและเข้าสู่ยุคของการบริการด้านข่าวสาร (Information era) มากขึ้น⁴ ดังนั้นการลงทุนในประเทศไทยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อย้ายฐานการผลิตจากญี่ปุ่นโดยใช้ไทยเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออก โดยมีสาเหตุมาจากบรรยากาศการลงทุนที่ดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการเจริญเติบโตอย่างมากและต่อเนื่องของระบบเศรษฐกิจไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 รวมทั้งการมีเสถียรภาพทางด้านการเมืองที่มากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่ม ASEAN อื่น ๆ การขยายตัวด้านการส่งออกที่อยู่ในอัตราสูง ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของไทยในด้านการผลิตที่มีมากกว่ากลุ่มประเทศเอเชียนิกซ์ ทั้งนี้เพราะค่าแรงของกลุ่มเอเชียนิกซ์ที่สูงขึ้น ทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ที่ไทยมีมากกว่า นอกจากนี้ประเทศไทยมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ รวมทั้งโครงสร้างสาธารณูปโภค นโยบายทางเศรษฐกิจที่เน้นการส่งเสริมการผลิตเพื่อการส่งออกอย่างต่อเนื่อง และปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพราคาถูก ทั้งยังได้รับสิทธิพิเศษทางศุลกากร (GSP) จากประเทศที่พัฒนาแล้วโดยเฉพาะจากประเทศสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป นอกจากนี้เมื่อวันที่ 21 พ.ค. 2533 ประเทศไทยได้ประกาศยอมรับพันธะข้อ 8 ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และการผ่อนคลายการไหลเข้า-ออกของเงินทุนต่างประเทศ⁵

ปริมาณการลงทุนโดยตรงของญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนสูงสุดในปี พ.ศ. 2533 และเริ่มลดลงเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2535 เนื่องจากเศรษฐกิจของญี่ปุ่นสามารถปรับตัวให้เข้ากับภาวะเงินเยนแพงได้อย่างสัมฤทธิ์ผล ก่อให้เกิด HESSEI BOOM มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องนับแต่ปี พ.ศ. 2530 แต่อย่างไรก็ตามนับแต่ช่วง พ.ศ. 2534 เศรษฐกิจได้ชะลอตัวลงและเข้าสู่ยุคถดถอยจนถึงปี พ.ศ. 2535 เนื่องจากระยะเวลาการเจริญเติบโตเร็วของเศรษฐกิจระยะก่อนมีการขยาย

⁴ วิไลวรรณ วรรณนิธิกุล. “การลงทุนของญี่ปุ่น.” ใน ไทย-ญี่ปุ่นศึกษา กรุงเทพฯ : 2533, หน้า 74-75.

⁵ พอล อยุขานนท์. “การลงทุนโดยตรงของญี่ปุ่นในช่วงเวลาของแผนฯ 7.” ใน รายงานเศรษฐกิจธนาคารกรุงไทย กรุงเทพฯ : 2534, หน้า 55.

ตัวเร็วในลักษณะฟองเศรษฐกิจ (BUBBLE ECONOMY) โดยมีการเพิ่มขึ้นของราคาอสังหาริมทรัพย์ และราคาหลักทรัพย์ในตลาดหุ้นอย่างรวดเร็วและมากมายไม่สมเหตุสมผลกับปัจจัยพื้นฐาน (FUNDAMENTALS) เมื่อฟองเศรษฐกิจที่ไร้เหตุผลทางเศรษฐกิจแตกระเบิดจึงก่อให้เกิดปัญหาซบเซาในตลาดอสังหาริมทรัพย์และตลาดหุ้นตามมา และโยงไปถึงภาคการเงิน โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ ก่อให้เกิดการชะลอตัวและปรับตัวของเศรษฐกิจไปสู่การเติบโตที่สมจริงมีเสถียรภาพและปราศจากเงินเฟ้อทั้งนี้เนื่องจากญี่ปุ่นมีพื้นฐานเศรษฐกิจ (ECONOMIC FUNDAMENTALS) ที่แข็งแกร่งที่สุดในกลุ่มประเทศพัฒนา การชะลอตัวทางเศรษฐกิจญี่ปุ่นมีผลทำให้การลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่นชะลอตัวตามไปด้วย และประเทศญี่ปุ่นหันไปสนใจลงทุนในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซียเพิ่มขึ้น การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยน้อยกว่าประเทศทั้งสองในระยะเวลาที่ผ่านมา⁶ ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจซบเซาทั่วโลกโดยเฉพาะในคองปลายปี พ.ศ. 2533 สถานการณ์ซบเซาที่เป็นอยู่ได้ถูกซ้ำเติมด้วยวิกฤตการณ์ในอ่าวเปอร์เซียทำให้นักลงทุนชะลอการลงทุนชั่วคราวเพราะไม่มั่นใจในสถานการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ประเทศไทยยังประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรและการที่ค่าจ้างมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ปัจจัยการผลิตได้มีราคาถีบตัวสูงขึ้น ค่าที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมทั้งการก่อสร้างโรงงานได้ปรับตัวแพงขึ้นมากเช่นกัน ในขณะที่สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน (INFRASTRUCTURE) ก็ขาดแคลน การชะลอตัวของการลงทุนจากต่างประเทศระยะนี้อาจถือได้ว่าเป็นการปรับตัวหลังจาก Investment over Heated ในระยะที่ผ่านมาเนื่องจากการลงทุนเพิ่มอย่างมากและรวดเร็วในระยะเวลาอันสั้น⁷ สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งอันเนื่องมาจากสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยโดยเฉพาะเหตุการณ์พฤษภาทมิฬในเดือน พ.ศ. 2535 ส่งผลให้การลงทุนมีอัตราการขายตัวคิดลบคิดเป็นอัตราร้อยละ -32.16 และ -45.31 ในปี พ.ศ. 2534 และ 2535

⁶ สมพงษ์ วนานา “ทิศทางเศรษฐกิจและการเมืองของญี่ปุ่นและผลกระทบต่อไทยทางด้านการค้าและการลงทุน.” ใน ไทย-ญี่ปุ่นศึกษา กรุงเทพฯ : 2535, หน้า 14.

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

3.1.2 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในช่วงปีพ.ศ. 2536-2541

จากการที่สภาพภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศของประเทศญี่ปุ่น ที่เผชิญกับภาวะถดถอยตั้งแต่ ปี พ.ศ 2534 เป็นต้นมา ส่งผลให้ความเชื่อมั่นในภาวะเศรษฐกิจของญี่ปุ่นลดลง และจากการที่ตลาดภายในประเทศซบเซาจึงไม่ก่อให้เกิดการลงทุนเพิ่ม ผู้บริโภคภายในประเทศมีการประหยัดเงินและค่าใช้จ่ายมากขึ้น รวมทั้งธนาคารญี่ปุ่นได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจโป่งพอง (Bubble Economy) ในขณะที่บริษัทของญี่ปุ่นจำเป็นต้องแข่งขันกับประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำทั่วโลกโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาและยุโรป ญี่ปุ่นจึงต้องหาแนวทางในการลดต้นทุนการผลิตเพื่อที่จะให้สินค้าของตนเองสามารถแข่งขันกับต่างชาติได้ ดังนั้นแนวทางในการย้ายฐานการผลิตเพื่อให้มีต้นทุนการผลิตที่ถูกลงจึงถูกนำมาใช้อีกครั้ง และประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่มีศักยภาพในการลงทุน

มูลค่าการลงทุนของญี่ปุ่นในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2536-2537 พบว่าอัตราการขยายตัวยังคิดลบต่อเนื่องมาจากปี พ.ศ. 2535 สาเหตุเนื่องมาจาก⁸

1. บริษัทญี่ปุ่นจำนวนมากขยายการลงทุนในประเทศไทยโดยนำผลกำไรมาลงทุนใหม่ (Reinvestment) การลงทุนจำนวนมากเป็นการขยายการลงทุนที่มีอยู่เดิม มิใช่เป็นการลงทุนของนักลงทุนรายใหม่ การนำผลกำไรกลับไปลงทุนใหม่นี้จะไม่ปรากฏในสถิติการไหลเข้าของเงินลงทุนโดยตรงเนื่องจากไม่มีธุรกรรมระหว่างประเทศเกิดขึ้น จึงทำให้สถิติของธนาคารแห่งประเทศไทยต่ำกว่าสถานะการลงทุนจริง
2. สถาบันการเงินของญี่ปุ่นหลายแห่ง ได้เปิดดำเนินกิจการด้านวิเทศธนกิจ ในช่วงต้นเดือน มีนาคม-เมษายน 2537 ส่งผลให้บริษัทญี่ปุ่นหันมาใช้เงินกู้จากวิเทศธนกิจแทนการกู้จากบริษัทแม่
3. จากการสำรวจของ JETRO พบว่าบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทยหันมาพึ่งพิงแหล่งเงินทุนในประเทศไทยมากขึ้น
4. มีการชะลอโครงการปัจจัยพื้นฐานหรือเลื่อนโครงการออกไป และไม่มีโครงการขนาดใหญ่อื่นๆ
5. ประเทศไทยเริ่มเสียเปรียบในด้านการเป็นแหล่งลงทุนที่มีค่าแรงถูก
6. ภาวะเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่

⁸ ภาวะการลงทุนจากต่างประเทศในประเทศไทย กองการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2537, หน้า 4

กระแสการลงทุน โดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทิศทางอย่างเห็นได้ชัดภายหลังปี พ.ศ. 2537 การไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยมีมูลค่าสูงถึง 15,413.3 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2538 หรือคิดเป็นอัตราการขยายตัวร้อยละ 79.67 จากปี พ.ศ. 2537 นอกจากนี้การไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยยังมีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนในปี พ.ศ. 2541 การไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยมีมูลค่าสูงถึง 72,315.10 ล้านบาท หรือคิดเป็นอัตราการขยายตัวร้อยละ 742.93 จากปี พ.ศ. 2537 ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการที่ค่าเงินเยนมีแนวโน้มที่จะแข็งค่าขึ้นอีกครั้งเนื่องจากสหรัฐอเมริกายังคงเสียเปรียบดุลการค้าต่อประเทศญี่ปุ่น และยังไม่สามารถปรับตัวได้จากความผันผวนของค่าเงินเยนผลักดันให้บริษัทญี่ปุ่นต้องแสวงหาแหล่งลงทุนที่มีเสถียรภาพภายนอกประเทศและประเทศไทยนับเป็นฐานการผลิตของญี่ปุ่นที่มั่นคงมาก จากผลการสำรวจความสนใจของบริษัทญี่ปุ่นในการไปลงทุนในต่างประเทศของ Exim Bank ของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีรายงานเปิดเผยเมื่อวันที่ 30 พ.ย. 2538 แจ้งว่าประเทศไทยได้รับความสนใจสูงเป็นอันดับสองรองจากประเทศจีน⁹ หนึ่งรัฐบาลไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนยังได้เริ่มโครงการเร่งรัดคลื่นลูกใหม่จากประเทศญี่ปุ่นระหว่างปีงบประมาณ 2538-2540 อีกด้วย ส่วนสาเหตุอื่น ๆ ที่ส่งผลให้อัตราการขยายตัวของการไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยมีอัตราการเพิ่มไม่คงที่บางปีมีอัตราการเพิ่มสูงมากและบางปีมีอัตราการเพิ่มขยายตัวไม่มากนักนั้นมีสาเหตุเนื่องมาจาก

1. ในปี พ.ศ. 2538 เป็นช่วงที่เศรษฐกิจไทยอยู่ในภาวะเศรษฐกิจที่รุ่งเรืองส่งผลให้อัตราการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 79.67 จากปี พ.ศ. 2537
2. ปี พ.ศ. 2539 อัตราการขยายตัวคิดเป็นร้อยละ 32.69 เนื่องจากค่าเงินเยนอ่อนตัวลงและเศรษฐกิจญี่ปุ่นยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่ และประเทศไทยก็เริ่มประสบกับวิกฤติการณ์ทางการเงินของสถาบันการเงิน
3. ปี พ.ศ. 2540 อัตราการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 120.51 ถึงแม้ว่าในปีนี้ประเทศไทยจะอยู่ในช่วงของการเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ หรือฟองสบู่แตก แต่รัฐบาลได้มีการเปลี่ยนแปลงการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนจากระบบค้ำประกัน มาเป็น “Flexible exchange rate” ส่งผลให้มูลค่าการไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นมีมูลค่าสูงมาก

⁹ ภาวะการลงทุนจากต่างประเทศในประเทศไทย กองการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ปี พ.ศ. 2538, หน้า 9.

4. ปี พ.ศ. 2541 อัตราการขยายตัวคิดเป็นร้อยละ 60.35 เป็นผลมากจากการที่อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของไทยเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐเริ่มแข็งค่าขึ้นและค่อนข้างมีเสถียรภาพ และภาวะทางเศรษฐกิจที่ชะงักงันทั่วโลก ทำให้มูลค่าการลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นมีอัตราการขยายตัวไม่สูงมากเท่ากับปีที่ผ่านมา

DPU

ตารางที่ 3.1
การไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย

ปี พ.ศ.	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตราการขยายตัว (%)
2514	281.20	0.00
2515	365.60	30.01
2516	757.90	107.30
2517	876.30	15.62
2518	533.00	-39.18
2519	501.60	-5.89
2520	923.20	84.05
2521	1,148.80	24.44
2522	890.90	-22.45
2523	1,091.30	22.49
2524	1,583.00	45.06
2525	1,804.00	13.96
2526	2,691.30	49.19
2527	3,220.80	19.67
2528	2,272.60	-29.44
2529	3,631.80	59.81
2530	4,964.20	36.69
2531	15,698.30	216.23
2532	22,375.80	42.54
2533	29,706.50	32.76
2534	20,151.60	-32.16
2535	11,021.40	-45.31
2536	10,220.20	-7.27
2537	8,579.00	-16.06
2538	15,413.30	79.67
2539	20,451.80	32.69
2540	45,098.00	120.51
2541	72,315.10	60.35
2542	34,971.35	-51.64

ที่มา : ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย

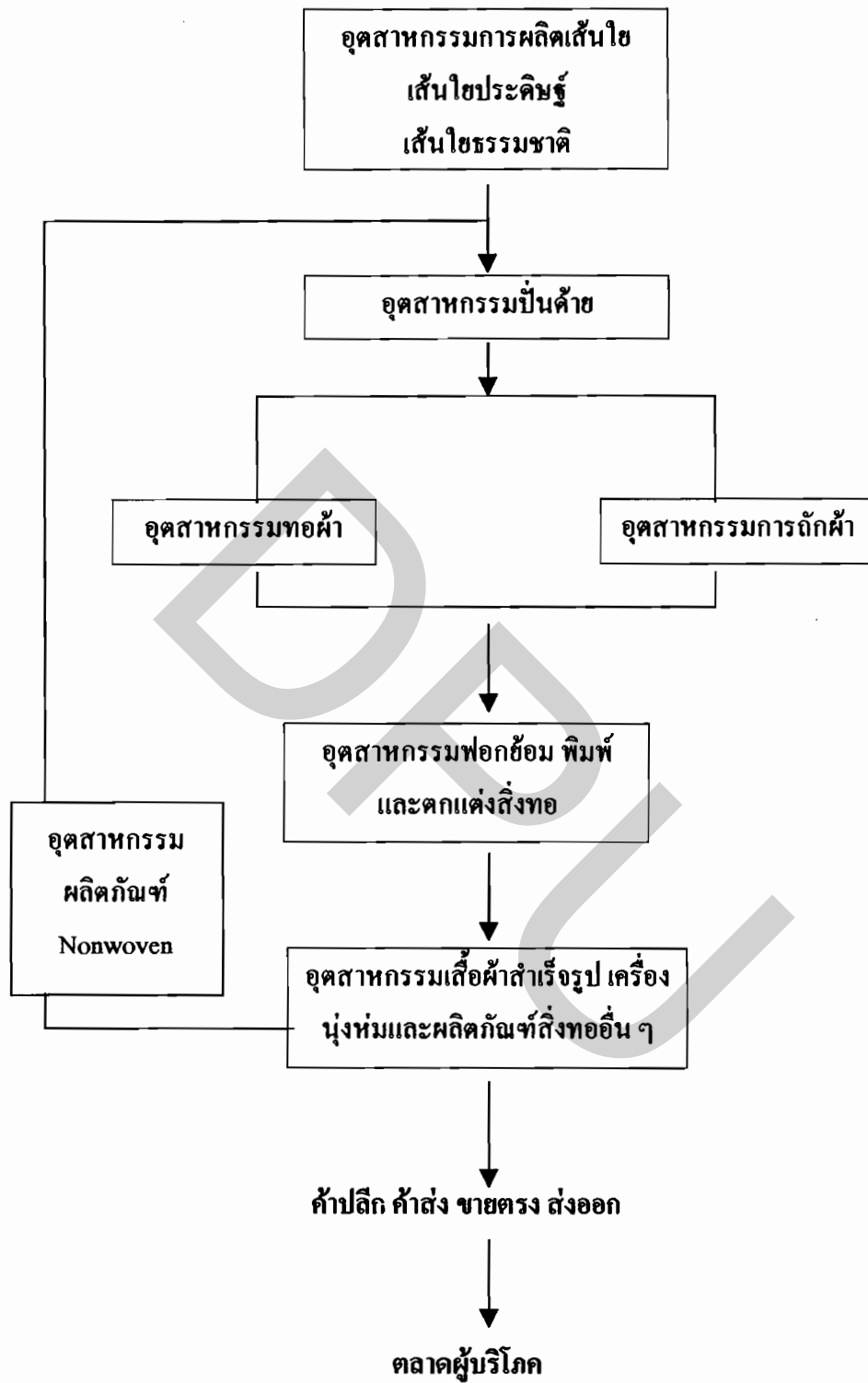
3.2 อุตสาหกรรมสิ่งทอ

สิ่งทอเป็นสินค้าที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย ทั้งในด้านมูลค่าเพิ่มแก่ระบบเศรษฐกิจ มูลค่าการส่งออก และการจ้างงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนาอุตสาหกรรมเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี ไต้หวัน และฮ่องกง ซึ่งอุตสาหกรรมนี้เคยมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ และเป็นอุตสาหกรรมเริ่มต้นของการพัฒนาอุตสาหกรรม (Industrialization) อุตสาหกรรมสิ่งทอมีลักษณะการใช้แรงงานในกระบวนการผลิตในสัดส่วนที่สูง (Labor Intensive) แต่ปัจจุบันล้วนลดความสำคัญลง อันเนื่องมาจากปัญหาเรื่องค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการผลิตและการส่งออกของสินค้าสิ่งทอในตลาดโลก จนปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นที่เคยเป็นประเทศส่งออกสินค้าสิ่งทอกลับกลายมาเป็นประเทศนำเข้าสุทธิ และประเทศไต้หวันก็มีแนวโน้มเช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่นที่ปริมาณการส่งออกมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น (Labor Intensive Industry)

3.2.1 โครงสร้างอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

อุตสาหกรรมสิ่งทอในความหมายอย่างกว้าง ประกอบไปด้วย 5 อุตสาหกรรมหลัก คือ อุตสาหกรรมการผลิตเส้นใย ปั่นด้าย ทอและถักผ้า ฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ และเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม โดยระบบอุตสาหกรรมทั้งหมดจะต้องมีการประสานต่อเนื่องกันมาตลอด เนื่องจากการส่งต่อวัตถุดิบจากหน่วยหนึ่งไปยังอีกหน่วยหนึ่ง นอกจากนี้เทคโนโลยีในปัจจุบันยังเกิดมีอุตสาหกรรมของผลิตภัณฑ์ Nonwoven เป็นการผลิตผ้าฝืนโดยตรงจากเส้นใยโดยไม่ต้องผ่านขั้นตอนของการเป็นเส้นด้ายก่อน (ภาพที่ 3.2.1) นอกจากนี้ทุกส่วนของอุตสาหกรรมที่กล่าวมานี้แล้ว ยังก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องตามมาเช่น อุตสาหกรรมการทำซิป กระจุม สีย้อม สารเคมี เป็นต้น

โครงสร้างทางการผลิตของแต่ละอุตสาหกรรมมีโครงสร้างที่แตกต่างกันออกไป เริ่มตั้งแต่อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานหนาแน่น (Labor Intensive) ซึ่งได้แก่อุตสาหกรรมเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และอุตสาหกรรมทอผ้าและถักผ้า ไปจนถึงอุตสาหกรรมที่มีทุนหนาแน่น (Capital Intensive) ซึ่งได้แก่อุตสาหกรรมปั่นด้าย ฟอกย้อมและแต่งสำเร็จ เส้นใยสังเคราะห์ โดยที่อุตสาหกรรมทอผ้านั้นมีเทคโนโลยีจะเลือกซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานหนาแน่นหรือประเภทที่ใช้ทุนหนาแน่นก็ได้

ภาพที่ 3.2.1 โครงสร้างอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

ที่มา : อุตสาหกรรมสิ่งทอไทยกับกลยุทธ์ของการวิจัยและพัฒนา

เราอาจแบ่งโครงสร้างอุตสาหกรรมสิ่งทอซึ่งมีความสำคัญเชื่อมโยงกันออกเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำ อุตสาหกรรมกลางน้ำ อุตสาหกรรมปลายน้ำได้ดังนี้

3.2.1.1 อุตสาหกรรมต้นน้ำ

1. อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์

จัดเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำของสิ่งทอ แต่เป็นอุตสาหกรรมปลายน้ำของปิโตรเคมี เนื่องจากการผลิตเส้นใยประดิษฐ์ในส่วนที่เป็นใยสังเคราะห์นั้น จะเป็นการนำเอาโพลีเมอร์ที่ได้จากการสังเคราะห์ของสารเคมีอันผลมาจากอุตสาหกรรมปิโตรเคมีโดยตรงมาใช้ โรงงานผลิตเส้นใยประดิษฐ์มักจะเป็นโรงงานขนาดใหญ่ ต้องใช้เงินลงทุนสูง ทำให้การลงทุนส่วนใหญ่เป็นลักษณะของการร่วมทุนกับต่างชาติ โดยพึ่งพาเทคโนโลยีจากบริษัทแม่ ชนิดของเส้นใยประดิษฐ์ที่มีการผลิตอยู่ในประเทศไทยมีเพียง 4 ชนิดคือ อะคริลิก ไนลอน 6 เรยอง และโพลีเอสเตอร์

2. อุตสาหกรรมเส้นใยธรรมชาติ

อุตสาหกรรมเส้นใยธรรมชาติ มีวัตถุดิบที่สำคัญคือ ต้นฝ้าย ตัวไหม เป็นต้น ใยไหมนั้นไทยมีกำลังการผลิตสูงกว่าความต้องการในประเทศ ในส่วนนี้จะมีการส่งออกไปขายยังต่างประเทศ ส่วนการผลิตเส้นใยคอตตอน (ผลิตจากฝ้าย) กำลังการผลิตนั้นไม่เพียงพอต่อความต้องการในประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องนำเข้าในปริมาณที่สูง

3. อุตสาหกรรมปั่นด้าย

เป็นอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องมาจากอุตสาหกรรมผลิตเส้นใย โดยนำเอาวัตถุดิบเส้นใยสังเคราะห์ หรือเส้นใยธรรมชาติ เช่นฝ้าย มาตีเกลียวหรือปั่นให้เป็นเส้นด้าย กระบวนการปั่นด้ายดังกล่าวจะต้องลงทุนสูง และใช้เทคโนโลยีในระดับปานกลาง

3.2.1.2 อุตสาหกรรมกลางน้ำ

1. อุตสาหกรรมทอผ้า

อุตสาหกรรมทอผ้าเป็นอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการปั่นด้าย โดยกระบวนการทอผ้า คือการนำเส้นด้าย 2 ชุด คือ เส้นด้ายยืนและเส้นด้ายพุ่งมาทำการขัดสลับไปมาเป็นตารางอย่างต่อเนื่องเป็นผืน

2. อุตสาหกรรมถักผ้า

อุตสาหกรรมถักผ้า เป็นอุตสาหกรรมที่เงินลงทุนไม่สูงนัก จึงทำให้มีโรงงานกระจายออกไปตั้งแต่โรงงานขนาดใหญ่ จนถึงโรงงานห้องแถว กระบวนการถักผ้านั้นจะใช้เส้นด้าย

เพียงชุดเดียวมาเกาะเกี่ยวเป็นห่วงต่อเนื่องกันไป ทำให้โครงสร้างของผ้าถักมีความยืดหยุ่นสูง เหมาะกับผลิตภัณฑ์ที่ต้องการกระชับตัวในขณะที่สวมใส่ เช่น ชุดชั้นใน ถุงเท้า เสื้อยืด เป็นต้น

3. อุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และตกแต่งสำเร็จ

อุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และตกแต่งสำเร็จ เป็นกระบวนการหลังจากได้ผ้าผืนมาแล้ว อุตสาหกรรมนี้จะมี 3 กระบวนการคือ การเตรียมผ้าหรือฟอกผ้า การย้อมหรือพิมพ์ผ้า และการตกแต่งสำเร็จ เนื่องจากมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ต้องเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางเคมีจำนวนมาก และมักมีปัญหาในการใช้น้ำทั้งในเรื่องของน้ำคิ และน้ำเสีย ทำให้อุตสาหกรรมนี้เป็นที่สนใจในการลงทุนน้อย และกลายเป็นคอขวดของอุตสาหกรรมสิ่งทอทั้งระบบ

อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมดังกล่าวนับเป็นจุดสร้างมูลค่าเพิ่มที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีส่วนเชื่อมโยงไปกับการออกแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปในอุตสาหกรรมปลายน้ำด้วย

4. อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ (Nonwoven)

อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นี้ นับเป็นอุตสาหกรรมใหม่ เนื่องจากเทคโนโลยีในปัจจุบันที่สามารถทำการผลิตผ้าผืนได้จากเส้นใยโดยตรง ไม่ต้องผ่านกระบวนการปั่นด้าย

3.2.1.3 อุตสาหกรรมปลายน้ำ

1. อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

นับเป็นอุตสาหกรรมปลายน้ำของอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งมีความสำคัญมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของ การสร้างรายได้เข้าประเทศจากการส่งออก และการสร้างงานภายในประเทศ

ในส่วนของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม จะมีอุตสาหกรรมย่อยออกไปอีกจำนวนมาก เช่น อุตสาหกรรมผลิตถุงเท้า ถุงมือผ้า ถุงน่อง เครื่องยกทรง และเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น

ดังนั้นแล้วอุตสาหกรรมสิ่งทอ และอุตสาหกรรมสนับสนุนต่าง ๆ จึงจัดได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และมีความสำคัญกับระบบเศรษฐกิจอย่างมาก ทั้งในเรื่องการสร้างรายได้และการสร้างงาน

3.2.2 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ช่วงเริ่มต้นอุตสาหกรรม – พ.ศ. 2529

อุตสาหกรรมสิ่งทอไทยที่ผลิตโดยภาคเอกชนเริ่มต้นในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นบริษัทร่วมทุนระหว่างนักลงทุนไทยกับญี่ปุ่น เชียงไฮ้ แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2492 การลงทุนได้เริ่มขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากช่วงปี พ.ศ. 2497 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มมีการส่งเสริมการลงทุน ในช่วงนี้มีโรงงานทอผ้าเข้ามาเปิดกิจการรวมทั้งการลงทุนในโรงงานปั่นด้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ้าฝ้ายและด้ายฝ้าย การลงทุนในช่วงนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการลงทุนโดยคนไทย การลงทุนในช่วงนี้เป็นการลงทุนในด้านการฟอกย้อมด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนของโรงงานสิ่งทอขนาดใหญ่ เช่น Thai Durable และ Thai Blanket Industry

อัตราอากรขาเข้าและพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนในปี พ.ศ. 2503 ทำให้เกิดการกระตุ้นการลงทุนในอุตสาหกรรมนี้ในระยะแรกของการพัฒนาอุตสาหกรรม ในช่วงนี้เริ่มมีการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศญี่ปุ่นเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้นในลักษณะของการร่วมทุน (Joint-Venture) เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 3.2.2.1) และมีบริษัทร่วมทุนที่สำคัญเข้ามาทำการลงทุน 5 บริษัท รวมทั้งอุตสาหกรรมฟอกย้อม

การลงทุนร่วมกับบริษัทจากประเทศญี่ปุ่นเข้ามามีบทบาทสำคัญในอุตสาหกรรมสิ่งทอ โดยมีส่วนช่วยในด้านเงินทุน เทคโนโลยีและการจัดการ จากการศึกษาของ Thomas W. Allen (1973) ได้กล่าวถึงกรณีของการลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอว่ามีจุดประสงค์ในการรักษาตลาดท้องถิ่นในประเทศไทย ส่วนมูลเหตุจูงใจในเรื่องวัตถุดิบและค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่าเป็นสิ่งดึงดูดมา¹⁰ ซึ่งตลาดในประเทศไทยเป็นตลาดที่มีความคุ้มครองสูงขึ้นเนื่องจากการดำเนินนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยเน้นการลงทุนด้านอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้าของไทยในปี พ.ศ. 2513 ในช่วงนี้สถิติของธนาคารแห่งประเทศไทยพบว่าการลงทุนโดยตรงในอุตสาหกรรมสิ่งทอมีมูลค่า 596.80 ล้านบาท (ตารางที่ 3.2.2.2) ในระยะหลังการลงทุนของบริษัทญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องนุ่งห่มและสิ่งทอนั้นเป็นการลงทุนเพื่อหลีกเลี่ยงข้อจำกัดการส่งออกโดยสมัครใจ (Voluntary Export Restrictions, VERs) ของสิ่งทอที่ผลิตจากฝ้ายในประเทศสหรัฐอเมริกาภายใต้ข้อตกลงเกี่ยวกับสิ่งทอระยะสั้น (Short Term Arrangement, STA) และระยะยาว (Long Term Arrangement, LTA)

¹⁰ อารยะ ปรีชาเมตตา. “การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย.” ใน วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : ม.ธ. , 2528 , หน้า 10-11.

การลงทุนโดยตรงของประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอในช่วงปี พ.ศ. 2518-2522 มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นโดยมีมูลค่าสูงถึง 750.4 ล้านบาท หรือมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 25.74 (ตารางที่ 3.2.2.2) เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นยังถูกกีดกันทางการค้าภายใต้ข้อตกลงการค้า ซึ่งเรียกว่า Multi - Fibre Arrangement หรือ MFA (ซึ่งพัฒนามาจาก VERs, STA, LTA) การกีดกันทางการค้าเป็นไปในรูปของการห้ามนำเข้า หรือจำกัดปริมาณการนำเข้าจากผู้ส่งออกซึ่งประเทศกำลังพัฒนาโดยประเทศผู้นำเข้าซึ่งพัฒนาแล้ว ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหภาพยุโรป และประเทศในแถบสแกนดิเนเวีย เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะประเทศกำลังพัฒนามักจะมีความได้เปรียบในการผลิตและส่งออกสินค้าประเภทที่ใช้แรงงานเข้มข้น (Labor Intensive) ซึ่งประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกของ MFA ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 ในช่วงนั้นผลของ MFA ต่อการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอไทยเป็นไปในทางบวก เนื่องจากโควตาส่งออกได้ไปจำกัดปริมาณการนำเข้าสิ่งทอจากประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICs) เช่น เกาหลีใต้ ฮ่องกง และไต้หวัน และเปิดโอกาสให้ประเทศที่ยังไม่สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้เช่น ประเทศไทย สามารถส่งออกไปยังตลาดที่มี MFA เป็นข้อจำกัด ซึ่งทำให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์จาก MFA ในช่วงเริ่มแรกของการส่งออกสิ่งทอส่งผลให้นักลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นย้ายฐานการผลิตมายังประเทศไทยเพื่อใช้ประโยชน์จากการที่ประเทศไทยยังส่งออกได้ไม่เต็มโควตา ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลได้เปลี่ยนแปลงนโยบายการลงทุนด้านอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้ามาเป็นการผลิตเพื่อส่งเสริมการส่งออกโดยการให้สิทธิพิเศษแก่นักลงทุนที่ทำการผลิตสินค้าเพื่อส่งออก

ในระหว่างปี พ.ศ. 2523 -2527 และ พ.ศ. 2528-2532 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมนี้มีมูลค่าลดลงซึ่งสามารถดูได้จากอัตราการขยายตัวซึ่งติดลบโดยตลอด สาเหตุเนื่องมาจากในระหว่างปี พ.ศ. 2521 - 2530 เป็นช่วงที่การส่งออกสิ่งทอตกต่ำ และภาวะการตกต่ำของตลาดภายในประเทศ กระทรวงอุตสาหกรรมห้ามมีการก่อตั้งโรงงานขึ้นใหม่และห้ามมีการขยายการผลิต แต่อย่างไรก็ตามสาเหตุสำคัญที่ทำให้ญี่ปุ่นมาลงทุนในประเทศไทยนั้นเนื่องจากประเทศญี่ปุ่นประสบกับภาวะค่าเงินแข็งตัวและอัตราค่าจ้างที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

ตารางที่ 3.2.2.1

ลำดับการลงทุนของอุตสาหกรรมสิ่งทอที่สำคัญในประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2493-2516

พ.ศ.	โรงงานสิ่งทอที่สำคัญ	หมายเหตุ
2493 - 2503	<ul style="list-style-type: none"> - Bangkok Weaving Mills (2493) - Thai Knitting Factory (2494) - The Thai Knitting and Weaving Factory (2494) - Thai Textiles (2497) - Thai Blanket Industry (2503) - Thai Durable Textiles (2503) 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนของนักลงทุนไทย - การลงทุนส่วนใหญ่ในช่วงนี้เป็นการลงทุนด้านการปั่นด้ายและทอผ้าฝ้าย
2504 - 2510	<ul style="list-style-type: none"> - Thai Yazaki-Mahakun textiles (2506) - Tokai Dying (2506) - Taray Nylon Thai (2506) - Thai Toray Textiles Mills (2506) - Thai Teijin Textile (2508) - Nam Chai Industry (2508) 	<ul style="list-style-type: none"> - การลงทุนในอุตสาหกรรมที่สำคัญเป็นการลงทุนร่วมทุนระหว่างไทยกับญี่ปุ่น ยกเว้น Nam Chai Industry - การลงทุนร่วมนี้มีแรงจูงใจจากการส่งเสริมการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายการลงทุนในช่วงปี พ.ศ. 2502 - ช่วงนี้เริ่มมีโรงงานฟอกย้อมเกิดขึ้นเป็นการร่วมทุนระหว่างไทยกับญี่ปุ่น - เริ่มมีการปั่นด้ายทอผ้าที่เป็นเส้นใยสังเคราะห์
2511 - 2516	<ul style="list-style-type: none"> - Teijin Polyester (Thailand) (2511) - Thai Filament Textiles (2512) - Siam Synthetic Textile Industry (2512) - Asia Fibre (2513) - Erawan Textile (2514) 	<ul style="list-style-type: none"> - เริ่มมีการตั้งโรงงานผลิตเส้นใยสังเคราะห์ในประเทศไทย ทั้งที่เป็นเส้นใยชนิดสั้นและชนิดยาว - โรงงานส่วนใหญ่เป็นการร่วมทุนระหว่างไทยกับญี่ปุ่น ยกเว้น Asia Fibre

ที่มา : คู่มือและโอกาสการส่งออกและผลกระทบจากการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน ฝ่ายเศรษฐกิจ
 ราชสาขา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

ตารางที่ 3.2.2.2
การลงทุนโดยตรงสุทธิจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอ

ปี พ.ศ.	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตราการขยายตัว (%)
2514 – 2517	596.80	0.00
2518 – 2522	750.40	25.74
2523 – 2527	632.90	-15.66
2528 – 2532	436.80	-30.98
2533 – 2537	1,367.80	213.14
2538 – 2542	1,089.90	-6.46

ที่มา : ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย

3.2.3 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ในช่วงปีพ.ศ. 2530-2535 และ พ.ศ. 2536 –2541 (ก่อนและหลังการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน)

3.2.3.1 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2530 – 2535

ในระหว่างปี พ.ศ. 2530 – 2535 เป็นช่วงที่การส่งออกสิ่งทอของไทยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูง ทำให้เกิดภาวะการขาดแคลนเส้นด้าย รัฐบาลไทยจึงอนุญาตให้มีการตั้งหรือขยายโรงงานปั่นด้ายและโรงงานทอผ้า เป็นผลให้ผู้ประกอบการรายเดิมขยายการผลิต และนักลงทุนรายใหม่เข้ามามากขึ้น การลงทุนของญี่ปุ่นในช่วงนี้เริ่มปรับตัวเพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2531 มีมูลค่าการลงทุน 503.40 ล้านบาทหรือคิดเป็นอัตรารายขยายตัวร้อยละ 942.24 (ตารางที่ 3.2.3.1) และในปี พ.ศ. 2534 กระทรวงอุตสาหกรรมให้มีการก่อตั้งและขยายโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปได้อย่างเสรี ส่งผลให้มูลค่าการลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นเริ่มปรับตัวสูงขึ้นอีก โดยมีมูลค่าการลงทุน 643.20 และ 726.10 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2534 และ 2535 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามมูลค่าการลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นมีอัตรารายขยายตัวในแต่ละปีไม่มากนัก ทั้งนี้เนื่องจากอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยเป็นอุตสาหกรรมที่ถูกควบคุมโดยรัฐบาลในการห้ามการผลิตหรืออนุญาตให้ขยายการผลิตหรือการลงทุน

3.2.3.2 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2536 – 2541

การไหลเข้าของมูลค่าการลงทุน พบว่ามูลค่าการลงทุนในปี พ.ศ. 2536 ลดลงเป็นอย่างมากทั้งนี้สืบเนื่องมาจากสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยในช่วงเดือน พ.ศ. 2535 ซึ่งทำให้นักลงทุนชะลอการลงทุนเนื่องจากยังไม่มั่นใจเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมือง ในปี พ.ศ. 2537 รัฐบาลมีการควบคุมการผลิตในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มส่งผลให้มูลค่าการลงทุนมีมูลค่าไม่มากนักคือ 337.80 ล้านบาท แต่หลังจากนั้นโรงงานผลิตเครื่องนุ่งห่มก็สามารถขยายกำลังการผลิตหรือจัดตั้งโรงงานได้โดยเสรี นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2538 – 2539 เป็นช่วงที่เศรษฐกิจไทยขยายตัวอย่างรวดเร็ว ความต้องการภายในประเทศมีเพิ่มขึ้น ทำให้การผลิตและการส่งออกสิ่งทอไทยขยายตัวประกอบกับค่าเงินเยนมีแนวโน้มที่จะแข็งค่าขึ้นเรื่อย ๆ ส่งผลให้มูลค่าการลงทุนเพิ่มสูงถึง 786.40 883.10 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2540-2541 ถึงแม้การส่งออกสิ่งทอไทยโดยรวมขยายตัวดีขึ้นบ้าง เนื่องจากการใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวทำให้ค่าเงินบาทอ่อนตัวลง แต่การจำหน่ายในประเทศยังคงลดลงตามภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซาและมีปัญหาต้นทุนการผลิตสูงเนื่องจากค่าเงินบาทอ่อนตัว ทำให้วัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศมีราคาสูง และผู้ประกอบการจำนวนมากประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินและปิดกิจการไป โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมที่ไม่

สามารถแก้ไขปัญหาคณะหนี้สินได้ ทำให้มีการเลิกจ้างแรงงานเป็นจำนวนมาก การลงทุนของ
ประเทศญี่ปุ่นจึงลดลงตามภาวะการชบเซาของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

ตารางที่ 3.2.3.1

การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอในช่วงปี

พ.ศ. 2530-2535 และ พ.ศ. 2536-2541

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	Inflow	อัตราการขยายตัว (%)	Net flow
2530	48.30	0.00	17.40
2531	503.40	942.24	291.00
2532	382.20	-24.08	22.20
2533	452.90	18.50	450.40
2534	643.20	42.02	640.70
2535	726.10	12.89	643.10
2536	120.90	-83.35	-474.60
2537	337.80	179.40	115.30
2538	786.40	132.80	563.10
2539	883.10	12.30	673.30
2540	112.80	-87.23	-106.50
2541	262.20	132.45	-40.00
2542	222.52	-15.13	108.49

ที่มา : ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย

3.3 อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เกิดขึ้นในประเทศไทยประมาณ ปี พ.ศ. 2510 โดยพัฒนาการของอุตสาหกรรมมักเป็นผลจากการใช้นโยบายของรัฐในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าสำหรับอุตสาหกรรมในประเทศ และการส่งเสริมการผลิตเพื่อการส่งออกสำหรับนักลงทุนต่างชาติ แม้ว่าการส่งเสริมการลงทุนจะช่วยให้อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่การเติบโตดังกล่าวเป็นผลจากการที่มีบริษัทต่างชาติย้ายฐานการผลิตเข้ามาในประเทศไทยมากกว่าเป็นความสามารถของผู้ประกอบการไทย

ปัจจุบันอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เป็นจักรกลสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศและการส่งออก การผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยล้วนเป็นการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนจากญี่ปุ่นซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่มีส่วนแบ่งในตลาดโลกสูง การผลิตเป็นการผลิตเพื่อการส่งออกจำหน่ายทั่วโลกโดยญี่ปุ่นจะใช้สิทธิประโยชน์จากนโยบายส่งเสริมการลงทุนของประเทศผลิตเพื่อส่งออก

3.3.1 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ในช่วงเริ่มต้นอุตสาหกรรม – พ.ศ. 2529

ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ซึ่งเป็นช่วงเวลาเริ่มต้นของการพัฒนาอุตสาหกรรม รัฐบาลได้ให้ความสำคัญและเน้นในเรื่องอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า สำหรับอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เริ่มมีการผลิตแบตเตอรี่แห้งและหลอดไฟฟ้าแบบมีขั้ว ต่อมาได้เริ่มประกอบสินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในบ้านประเภทต่าง ๆ โดยการนำเข้าชิ้นส่วนจากต่างประเทศ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ พัดลมไฟฟ้า และตู้เย็น เป็นต้น ในระหว่างนั้นการผลิตเป็นบริษัทของคนไทย หลังจากปี พ.ศ. 2505 ซึ่งเป็นช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 – 2 (2504 – 2514) ซึ่งเน้นอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคขั้นปลายหรือสินค้าสำเร็จรูป มีบริษัทข้ามชาติมากมายได้เข้ามาสู่เวทีการผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์ในบ้าน เช่น เครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ ตู้เย็น พัดลมไฟฟ้า เป็นต้น โดยเป็นการนำเข้าชิ้นส่วนสำเร็จรูป (ครบชุดสมบูรณ์) จากบริษัทแม่เข้ามาประกอบเพื่อจำหน่ายในประเทศเป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วยผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า 7 ราย ซึ่งเป็นบริษัทญี่ปุ่นถึง 5 รายเข้ามาลงทุนในลักษณะร่วมทุนกับฝ่ายไทย บริษัททั้งเจ็ดยึดครองตลาดเครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้านไว้เกือบทั้งหมด (ตาราง 3.3.1.1)

ตารางที่ 3.3.1.1

การลงทุนของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญในประเทศไทยในช่วงปีพ.ศ. 2502-2513

บริษัท	บริษัทผู้ถือหุ้นฝ่ายญี่ปุ่น	ปีที่ก่อตั้ง
1. National Thai	Matsushita	2504
2. Philips Electrical	Philips	2505
3. Sanyo Universal Electric	Sanyo	2502
4. Hitachi Consumer Products	Hitachi	2513
5. Thai Toshiba Electric Industry	Toshiba	2512
6. Kangyong Electric Manufacturing	Mitsubishi	2507
7. Tanin Industrial	Thai 100%	2505

ที่มา : คู่มือทางและโอกาสการส่งออกและผลกระทบจากการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน

ฝ่ายเศรษฐกิจรายสาขา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

นอกจากมาตรการส่งเสริมการลงทุนแล้ว รัฐยังให้การคุ้มครองทางภาษีเพื่อช่วยเหลือผู้ผลิตในประเทศให้สามารถแข่งขันกับสินค้าที่นำเข้ามาจากต่างประเทศได้ อากรขาเข้าสำหรับผลิตภัณฑ์ในหมวดเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์สำเร็จรูปมีอัตราสูงมากถึงร้อยละ 80 – 100 เพื่อจูงใจให้เกิดการผลิตสินค้าเหล่านี้ขึ้นในประเทศ กล่าวได้ว่าการส่งเสริมการลงทุนและการคุ้มครองทางภาษี ทำให้เกิดอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นในประเทศ นอกจากนี้การเพิ่มสถานีโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงก็มีส่วนช่วยขยายตลาดภายในประเทศด้วย

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 – 4 (2514 – 2524) ภาครัฐได้เริ่มมีการปรับนโยบายจากอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้ามาเป็นอุตสาหกรรมส่งออก โดยการยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบ ประกอบกับค่าจ้างแรงงานที่ถูก บริษัทข้ามชาติได้เข้ามาสร้างโรงงานผลิตเซมิคอนดักเตอร์และไอซี แต่ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนของบริษัทอเมริกัน ได้แก่ บ. National Semiconductor บ. Signetics บ. Honeywell-Synertex และ บ. Data General ภายหลังจากปี พ.ศ. 2523 บริษัทญี่ปุ่นทยอยเข้ามาผลิตเพื่อการส่งออกมากยิ่งขึ้น (ตารางที่ 3.3.1.2)

ตารางที่ 3.3.1.2
การลงทุนโดยตรงสุทธิจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและ
อิเล็กทรอนิกส์

ปี พ.ศ.	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตราการขยายตัว (%)
2514 – 2517	91.80	0.00
2518 – 2522	76.50	-16.67
2523 – 2527	791.40	934.51
2528 – 2532	11,968.20	1,412.28
2533 – 2537	17,793.30	48.67
2538 – 2542	20,586.67	15.70

ที่มา : ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (2524 – 2529) เป็นช่วงที่ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการขาดดุลการค้าและการว่างงานอย่างมาก การส่งเสริมการลงทุนช่วงนี้มุ่งที่จะดึงเงินลงทุนจากต่างประเทศและบรรเทาปัญหาการว่างงาน อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ได้รับการคัดเลือกเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่รัฐมุ่งส่งเสริม ทำให้มีบริษัทข้ามชาติใหญ่ทยอยเข้ามาผลิตเพื่อส่งออกมาเรื่อยๆ ที่โดดเด่นได้แก่ กลุ่มมินิแบ (Minebea) ของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งผลิตตัวลูกปืนขนาดเล็ก มอเตอร์ขนาดเล็ก เป็นพิมพ์สำหรับคอมพิวเตอร์และชิ้นส่วนที่เกี่ยวข้อง บ. ซีเกตเทคโนโลยี (Seagate Technology) ของประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ผลิตฮาร์ดดิสก์รายใหญ่ของโลก และบริษัทผลิตไอซีเพื่อส่งออก ได้แก่การขยายโครงการของ บ. Signetics และ บ. National Semiconductor บ. AT&T ซึ่กิจการของ บ. Honeywell-Synertek ซึ่งการลงทุนของบริษัทเหล่านี้เป็นการเริ่มต้นของการผลิตผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์อุตสาหกรรมในประเทศไทย โดยเฉพาะอุปกรณ์เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

3.3.2 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ในช่วงปี พ.ศ. 2530 – 2535 และ พ.ศ. 2536 - 2541

3.3.2.1 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2530 – 2535

การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ จากสถิติของธนาคารแห่งประเทศไทยมูลค่าการลงทุนเริ่มปรับตัวสูงขึ้นภายหลังปี พ.ศ. 2530 ทั้งนี้เนื่องมาจากรัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกโดยเน้นการลงทุนจากต่างประเทศอย่างมาก ทั้งนี้เพื่อเร่งการพัฒนาให้ทันประเทศในกลุ่ม NIEs ผลของการดำเนินนโยบายทางการเงินและการคลังที่เข้มงวด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดค่าเงินบาทและการควบคุมงบประมาณรายจ่ายในช่วงปี พ.ศ. 2523 – 2529 ทำให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวอย่างรวดเร็ว ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเมืองภายในประเทศ และผลจากการเพิ่มค่าเงินเยน ตลอดจนมาตรการการกีดกันทางการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกาและยุโรป ประเทศไทยกลายเป็นฐานการผลิตผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์จำนวนมาก โดยมีทั้งการผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศและการผลิตเพื่อการส่งออก มูลค่าการลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมนี้มีมูลค่าสูงถึง 838.90 4,701.40 6,030.90 7,295.40 และ 6,749.10 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2530 – 2534 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.3.2.1)

อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2535 กระแสการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นปรับตัวลดลง โดยมีมูลค่าการลงทุน 2,525.90 ล้านบาท สาเหตุสำคัญ ๆ ที่ทำให้การลงทุนในอุตสาหกรรมนี้ปรับตัวลดลงเนื่องมาจากประเทศไทยประกาศใช้ภาษีมูลค่าเพิ่ม เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2535 ส่งผลให้ความต้องการของผู้บริโภคชะลอตัวลง ตลอดจนเกิดการปรับตัวของธุรกิจรวมทั้งผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีกในแต่ละขั้นตอน โดยมีการชะลอตัวของการสั่งซื้อสินค้า ความแห้งแล้งของประเทศในปี พ.ศ. 2535 ทำให้รายได้จากภาคเกษตรไม่ค่อยดีเท่าที่ควรส่งผลกระทบต่อยอดขายเครื่องใช้ไฟฟ้าในตลาดระดับล่างและระดับกลาง ทำให้ยอดขายชะลอตัวลง เช่น พัดลม ตู้เย็น เป็นต้น เหตุการณ์ทางการเมืองในช่วงเดือน พ.ค. ทำให้เกิดการชะงักงันทั้งการผลิตและการจำหน่าย

3.3.2.2 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2536 – 2541

มูลค่าการลงทุนยังคงลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงปี พ.ศ. 2536 เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยของประเทศคู่ค้าที่สำคัญคือ สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ตลอดจนการแข็งตัวของค่าเงินสกุลที่สำคัญ เช่นเงินเยน ทำให้การลงทุนเพื่อการผลิตเพื่อการส่งออกมีการชะลอตัวลง มูลค่าการลงทุนเริ่มปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 – 2539 โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2538 และ 2539 เนื่องจากการขยายตัวในเกณฑ์สูงทั้งด้านการผลิตและส่งออกของไทยทำให้มีการขยายกำลังการผลิตกันมาก โดยที่ประเทศญี่ปุ่นใช้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตเพื่อการส่งออกโดยผลิตตามคำสั่งซื้อของบริษัทแม่ซึ่งทำหน้าที่ด้านการตลาด (ส่งกลับประเทศญี่ปุ่น) เนื่องจากประเทศไทยมีความได้เปรียบในการผลิตมากกว่าประเทศญี่ปุ่นซึ่งมีค่าแรงแพงจึงหันไปผลิตสินค้าที่มีเทคโนโลยีสูงขึ้น แล้วให้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตสินค้าที่มีเทคโนโลยีสูงที่แล้วยินดีถ่ายทอดเทคโนโลยี

แต่หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 และค่าเงินบาทอ่อนตัวลงได้ส่งผลกระทบต่อทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นมากเพราะเป็นอุตสาหกรรมที่พึ่งพาวัตถุดิบและส่วนประกอบนำเข้า (Import Content) ในสัดส่วนที่สูง นอกจากนั้นความต้องการในประเทศที่หดตัวตามภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจส่งผลให้การลงทุนในอุตสาหกรรมนี้ซบเซาลง

ตารางที่ 3.3.2.1

การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า
และอิเล็กทรอนิกส์ในช่วงปี พ.ศ. 2530-2535 และพ.ศ. 2536-2541

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	Inflow	อัตราการขยายตัว (%)	Netflow
2530	838.90	0.00	826.70
2531	4,701.40	460.42	4,697.10
2532	6,030.90	28.28	6,007.40
2533	7,295.40	20.97	6,925.60
2534	6,749.10	-7.49	6,318.10
2535	2,525.90	-62.57	2,336.90
2536	1,370.10	-45.76	1,030.40
2537	1,591.70	16.17	1,182.30
2538	5,171.00	224.87	4,763.20
2539	5,690.70	10.05	3,812.00
2540	1,530.10	-73.11	979.00
2541	7,107.80	364.53	4,823.50
2542	11,659.96	64.04	6,208.97

ที่มา : ฝ่ายวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย

3.4 พหุศัทธิกรรมการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยภายหลังการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน : AFTA

จากสถิติของธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่ามูลค่าการไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยภายหลังการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) เพิ่มขึ้นเฉพาะมูลค่าการลงทุนรวม ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ มูลค่าการลงทุนรวมในช่วงระยะเวลา 6 ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2541 เมื่อเปรียบเทียบกับระยะเวลา 6 ปีก่อนหน้านี้ (2530-2535) มีมูลค่าลดลงทั้งสองอุตสาหกรรม (ตารางที่ 3.4)

จากสถิติดังกล่าวคาดว่า AFTA น่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะดึงดูดการลงทุนจากญี่ปุ่น ได้บ้าง จะเห็นได้จากรายงานของ JETRO White Paper of Foreign Direct Investment 1995 เดือนมีนาคม 2536 ได้กล่าวถึงบริษัทญี่ปุ่นเริ่มปรับกลยุทธ์ของบริษัทญี่ปุ่นเพื่อปูพื้นฐานไปสู่ นโยบายการค้าเสรีของ AFTA โดยปรับกลยุทธ์การผลิตจากเคยผลิตสินค้าหลายประเภทในโรงงานเพียงแห่งเดียวมาเป็นการผลิตสินค้าประเภทเดียวกันในลักษณะ Mass Production ต่อโรงงาน 1 แห่ง เพื่อใช้ประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) รวมทั้งการประหยัดค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ สำหรับตัวอย่างแนวโน้มการผลิตสินค้าประเภทเดียวต่อโรงงาน 1 แห่ง ได้แก่การที่บริษัทผู้ประกอบการเครื่องใช้ไฟฟ้ารายหนึ่งของญี่ปุ่นมีโครงการจะผลิตเตาไมโครเวฟในประเทศไทย ผู้เขียนและเครื่องดูดฝุ่นในมาเลเซีย และเครื่องซักผ้าและคาราโอเกะในประเทศฟิลิปปินส์ ในส่วนของอุตสาหกรรมสิ่งทอ จากข้อมูลการสำรวจในปี พ.ศ. 2538 ซึ่งผลปรากฏใน The Export-Import Bank of Japan พบว่าแนวโน้มในระยะเวลา 3 ปี (2538-2540) บริษัทญี่ปุ่นสนใจที่จะลงทุนในอุตสาหกรรมนี้ในประเทศจีนสูงเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่อินโดนีเซียและไทยตามลำดับ และในอนาคตยังวางแผนที่จะใช้ประเทศจีนเป็นฐานที่มั่นทางยุทธศาสตร์ของบริษัทอีกด้วย¹¹

เป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อเริ่มมีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนแล้วทำให้มูลค่าของการลงทุนรวมเพิ่มขึ้น และยังมีแนวโน้มภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก แต่มูลค่าดังกล่าวลดลงทั้งในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อพิจารณาจากสถิติของธนาคารแห่งประเทศไทย แล้วพบว่า บริษัทญี่ปุ่นหันไปสนใจลงทุนในอุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง โดยมีมูลค่าการลงทุนเพิ่มขึ้นมากภายหลังการจัดตั้ง AFTA ซึ่งสินค้าดังกล่าวไม่ได้เป็นสินค้าที่อยู่ในกลุ่มสินค้าที่เร่งลดภาษีเช่นเดียวกับอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

¹¹ ภาวะการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย กองการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2538, หน้า 2-4

นอกจากนี้ยังพบว่ามูลค่าการลงทุนรวมระยะเวลา 6 ปี (พ.ศ. 2536-2541) ในอุตสาหกรรมทั้งสอง ยังมีมูลค่าการลงทุนมากกว่าอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อีกด้วย

ตารางที่ 3.4

การไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยก่อนและหลัง
การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	รวม	สิ่งทอ	เครื่องใช้ไฟฟ้าและ อิเล็กทรอนิกส์	โลหะและ อโลหะ	เครื่องจักรและ อุปกรณ์ขนส่ง
2530	4,964.20	48.30	838.90	666.60	166.30
2531	15,698.30	503.40	4,701.40	2,087.60	607.40
2532	22,375.80	382.20	6,030.90	2,784.40	1,006.40
2533	29,706.50	452.90	7,295.40	2,032.00	2,275.00
2534	20,121.60	643.20	6,749.10	1,307.10	1,405.30
2535	11,021.40	726.10	2,525.90	1,253.90	737.40
2536	10,220.20	120.90	1,370.10	1,964.60	779.40
2537	8,579.00	337.80	1,591.70	479.70	491.90
2538	15,413.30	786.40	5,171.00	1,156.60	2,254.50
2539	20,451.80	883.10	5,690.70	1,338.00	1,089.60
2540	45,098.00	112.80	1,530.10	1,897.90	8,253.60
2541	72,315.10	262.20	7,107.80	9,680.50	12,633.00
รวม					
2530-2535	103,917.80	2,756.10	28,141.60	10,131.80	6,197.80
2536-2541	172,077.40	2,503.20	22,461.40	34,199.30	25,502.00

ที่มา : ฝ่ายวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย

บทที่ 4

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาส่วนนี้มุ่งศึกษาถึงพฤติกรรมการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยทั้งก่อนและหลังการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) การศึกษาโดยการสร้างแบบจำลองของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย แล้วหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามโดยใช้ OLS (Ordinary Least Square) ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ต่าง ๆ และการทดสอบ Structural Change โดยวิธี Dummy Variable Test ข้อมูลที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งมีการรวบรวมไว้โดยหน่วยงานราชการและเอกชนต่าง ๆ อันได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมศุลกากร ESCAP และ JETRO

4.1 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

สมการที่ 1 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย

$$RFDI_T^j = f (GRGDP_{t-1}, RW, PRO, RER, RG^*_{t-1}, SR, ELE, DUM)$$

จากความสัมพันธ์ของปัจจัยดังกล่าวข้างต้นสามารถเขียนให้อยู่ในรูปแบบของสมการทางคณิตศาสตร์ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{LNRFDI}_T^j = & a_0 + a_1 \text{LN GRGDP}_{t-1} + a_2 \text{LN RW} + a_3 \text{LN PRO} + a_4 \text{LN RER} + a_5 \text{LN RG}^*_{t-1} + a_6 \text{LN SR} \\ & + a_7 \text{LN ELE} + a_8 \text{DUM} \end{aligned}$$

โดยกำหนดให้

$RFDI_T^j$ = การไหลเข้าของลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย

$GRGDP_{t-1}$ = อัตราการขยายตัวที่แท้จริงของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศของประเทศไทยในปีที่ผ่านมา

- RW = ค่าจ้างแรงงานที่แท้จริงเฉลี่ยของประเทศไทย
- PRO = ผลิตภาพของแรงงานที่แท้จริงของประเทศไทย
- RER = อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (Baht/100 Yen)
- RG^*_{t-1} = อัตราการขยายตัวที่แท้จริงของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศของประเทศญี่ปุ่นในปีที่ผ่านมา
- SR = ขนาดของการค้าที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น
- ELE = ปริมาณการผลิตกระแสไฟฟ้า kilowatt hours ต่อประชากร
- DUM = Dummy Variable ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ FDI อันเกิดจากผลของ AFTA โดยที่ $D = 0$ ก่อนปี พ.ศ. 2536 , $D = 1$ ตั้งแต่ พ.ศ. 2536 เป็นต้นไป

สมการที่ 2 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอ

$$RFDIT^j_T = f (GRGDP_{t-1}, RW, PRO, RER, RG^*_{t-1}, SR, ELE, DUM)$$

จากความสัมพันธ์ของปัจจัยดังกล่าวข้างต้นสามารถเขียนให้อยู่ในรูปแบบของสมการทางคณิตศาสตร์ได้ดังนี้

$$RFDIT^j_T = a_0 + a_1GRGDP_{t-1} + a_2RW + a_3PRO + a_4RER + a_5RG^*_{t-1} + a_6SR + a_7ELE + a_8DUM$$

โดยกำหนดให้

$$RFDIT^j_T = \text{การลงทุนโดยตรงที่แท้จริงสุทธิจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย}$$

อุตสาหกรรมสิ่งทอ

สมการที่ 3 การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

$$RFDIE_T^J = f (GRGDP_{t-1}, RW, PRO, RER, RG^*_{t-1}, SR, ELE, DUM)$$

จากความสัมพันธ์ของปัจจัยดังกล่าวข้างต้นสามารถเขียนให้อยู่ในรูปแบบของสมการทางคณิตศาสตร์ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{LNRFDIE}_T^J = & a_0 + a_1 \text{LN GRGDP}_{t-1} + a_2 \text{LN RW} + a_3 \text{LN PRO} + a_4 \text{LN RER} + a_5 \text{LN RG}^*_{t-1} + a_6 \text{LN SR} \\ & + a_7 \text{LN ELE} + a_8 \text{LN DUM} \end{aligned}$$

โดยกำหนดให้

$$RFDIE_T^J = \text{การลงทุนโดยตรงที่แท้จริงสุทธิจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์}$$

4.2 สมมติฐานการศึกษา

$GRGDP_{t-1}$ หรือ อัตราการขยายตัวที่แท้จริงของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศของประเทศไทยในปีที่ผ่านมา ใช้เป็นตัวแทนของขนาดของตลาดซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูด FDI ดังนั้นหากอัตราการขยายตัวที่แท้จริงของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศของประเทศไทยในปีที่ผ่านมา มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจะทำให้มูลค่าการลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยเพิ่มขึ้นหรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งคำนวณโดย

$$\text{Real GDP} = [\text{Nominal GDP} * 100] / \text{GDP Deflator at 1995}$$

$$\text{GRGDP} = \{[\text{Real GDP} - \text{Real GDP} (-1)] / \text{Real GDP} (-1)\} * 100$$

RW หรือ ค่าจ้างแรงงานที่แท้จริงเฉลี่ยของประเทศไทย ซึ่งใช้เป็นตัวแทนของ “ต้นทุนของการลงทุน” ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการตัดสินใจที่จะมาทำการลงทุนโดยตรง หากค่าจ้างแรงงานที่แท้จริงเฉลี่ยของประเทศไทยเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้การลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยลดลง หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม โดยค่าจ้างแรงงานที่แท้จริงเฉลี่ยของประเทศไทยคำนวณโดย

$$RW = \text{Average Wage} / \text{WPI at 1995}$$

PRO หรือ ผลผลิตภาพของแรงงานที่แท้จริงของประเทศไทย เนื่องจากประสิทธิภาพในการผลิตของแรงงานเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักลงทุนตัดสินใจมาลงทุน ดังนั้นหากผลผลิตภาพของแรงงานที่แท้จริงของประเทศไทยเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยเพิ่มขึ้น หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน โดยผลผลิตภาพแรงงานที่แท้จริงของประเทศไทยคำนวณโดย

$$\text{PRO} = \text{Real GDP in Manufacturing} / \text{Labour Force in Manufacturing}$$

RER หรือ อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (Real Exchange Rate) ซึ่งแสดงถึงราคาสินค้าโดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น ทั้งนี้เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นนั้นได้เปรียบดุลการค้ากับประเทศต่าง ๆ เกือบทั่วโลกซึ่งส่งผลให้ค่าเงินเยนของประเทศญี่ปุ่นมีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นอันจะทำให้สินค้าของญี่ปุ่นในตลาดต่างประเทศมีราคาสูงขึ้นทำให้ไม่สามารถส่งออกได้จึงต้องแสวงหาแหล่งลงทุนซึ่งมีค่าเงินต่ำกว่า ดังนั้นหากค่าเงินเยน (บาท /ร้อยเยน) มีค่าสูงขึ้นจะทำให้การลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากญี่ปุ่นมาไทยเพิ่มขึ้น หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งคำนวณโดย

$$\text{RER} = \text{ER} (P^*/P)$$

$$P^* = \text{WPI of Japan at 1995}$$

$$P = \text{WPI of Thailand at 1995}$$

$$\text{ER} = \text{Nominal Exchange Rate (Baht/100 Yen)}$$

RG*_{t-1} หรือ อัตราการขยายตัวที่แท้จริงของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศของประเทศญี่ปุ่นในปีที่ผ่านมา ซึ่งแสดงถึงการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ หากระบบเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นในปีที่ผ่านมา มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น แนวโน้มที่ประเทศญี่ปุ่นจะมาทำการลงทุนโดยตรงในประเทศไทยเพิ่มขึ้นด้วย หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คำนวณโดย

$$\{[\text{Real GDPJ} - \text{Real GDPJ}(-1)] / \text{Real GDPJ}(-1)\} * 100$$

SR หรือ ขนาดของการค้าที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นซึ่งแสดงโดยสัดส่วนระหว่างมูลค่าการส่งออกสินค้าที่แท้จริงจากประเทศไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นบวกด้วยการนำเข้าสินค้าที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นมายังประเทศไทย ต่อผลผลิตมวลรวมภายในประเทศที่แท้

จริงของประเทศไทย หากประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทยมีขนาดของการค้าเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ญี่ปุ่น
มาลงทุนโดยตรงในประเทศไทยมากขึ้น หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน จำนวนโดย

$$\frac{[REX_T^T + RIM_T^J]}{RGDP_T} \text{ โดยที่}$$

$$RGDP_T$$

REX_T^T , คือ มูลค่าการส่งออกสินค้าที่แท้จริงจากประเทศไทยไปประเทศญี่ปุ่น

$$= [\text{Nominal of export} * 100] / \text{GDP Deflator at 1995}$$

RIM_T^J คือ มูลค่าการนำเข้าสินค้าที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นมาประเทศไทย

$$= [\text{Nominal of import} * 100] / \text{GDP Deflator at 1995}$$

ELE หรือ กระแสไฟฟ้า ซึ่งเป็นตัวแทนของปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุนในการเข้ามาตั้งฐานการผลิต ทั้งนี้เนื่องจากการมีปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานที่ดีพร้อมก็เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งในการกำหนดการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ โดยในการศึกษาครั้งนี้ใช้ปริมาณการผลิตกระแสไฟฟ้าเป็นตัวแทนของปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เพราะในปัจจุบันการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเป็นการลงทุนที่ใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ดังนั้นการผลิตสินค้าต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตเพื่อขายในตลาดต่างประเทศหรือผลิตเพื่อส่งออกไปยังประเทศที่สาม หรือส่งกลับประเทศญี่ปุ่นเองนั้น จำเป็นต้องอาศัยกระแสไฟฟ้าในการผลิตทั้งสิ้น ดังนั้นหากประเทศไทยมีปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอหรือมีมูลค่าของปริมาณการผลิตกระแสไฟฟ้าเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยเพิ่มขึ้น หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งคำนวณโดย

$$ELE = \text{ปริมาณการผลิตกระแสไฟฟ้า kilowatt hours ต่อประชากร}$$

DUM คือ ตัวแปรที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ FDI ตั้งแต่ พ.ศ. 2536 หรือเป็นปีที่เริ่มต้นการค้าเสรีของ AFTA ซึ่งจากวัตถุประสงค์ของ AFTA เชื่อว่าจะดึงดูดการลงทุนมาสู่ประเทศสมาชิก ดังนั้นหลังการมี AFTA จะทำให้ $RFDI_T^J$ เพิ่มขึ้น หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน โดยที่ $D = 0$ คือ พ.ศ. 2514-2535 และ $D = 1$ คือ พ.ศ. 2536-2541

4.3 วิธีการประมาณค่าและการทดสอบ Structural Change

การศึกษาครั้งนี้จะทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ในสมการการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย (สมการที่ 1 2 และ 3) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square : OLS) และทดสอบ Structural Change โดยวิธี Dummy Variable Test โดยที่ DUM คือ Dummy Variable ซึ่ง $DUM = 0$ คือก่อนปี พ.ศ. 2536 และ $DUM = 1$ คือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 เป็นต้นไป ซึ่งเป็นจุดแบ่งเวลาก่อนและหลังจัดตั้ง AFTA

เมื่อประมาณค่าสัมประสิทธิ์ในสมการที่ 1 2 และ 3 จะได้ค่า a_9 ซึ่งเป็น Differential intercept แล้ว ต่อจากนั้นก็ทดสอบสมมติฐานว่า Differential intercept ต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญหรือไม่

$$\text{โดย } H_0 : a_9 = 0$$

$$H_1 : a_9 \neq 0$$

หากค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0 ก็จะปฏิเสธ H_1 แสดงว่า Dum และ $RFDI'_T$ ไม่มีความสัมพันธ์กัน คือไม่เกิด Structural Change ขึ้นภายหลัง AFTA หากค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณได้มีค่าไม่เท่ากับ 0 ก็จะปฏิเสธ H_0 ซึ่งแสดงว่า DUM และ $RFDI'_T$ มีความสัมพันธ์กัน และหากค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 0 แสดงว่าเกิด Structural Change คือการเพิ่มขึ้นของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยที่แท้จริงขึ้นภายหลังปี พ.ศ. 2535 หากค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่า 0 ก็จะปฏิเสธ H_0 แสดงว่าเกิด Structural Change ขึ้นภายหลังปี พ.ศ. 2535 คือภายหลัง AFTA ส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยลดลง

บทที่ 5

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์พฤติกรรมการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2514-2535 และ 2536-2541 เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมการลงทุนโดยตรงรวม การลงทุนโดยตรงในอุตสาหกรรมสิ่งทอ การลงทุนโดยตรงในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

5.1 พฤติกรรมการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยรวม

ผลการทดสอบ Structural Change โดยวิธี Dummy Variable Test โดยใช้ Observation ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514-2541 และเพิ่มตัวแปร Dummy (DUM) เข้าไป โดยที่ DUM มีค่าเท่ากับ 0 เมื่อ Observation อยู่ในช่วงเวลาก่อนจัดตั้ง AFTA (2514-2535) และมีค่าเท่ากับ 1 เมื่อ Observation อยู่ในช่วงเวลาหลังจัดตั้ง AFTA (2536-2541) ซึ่งผลการประมาณค่าเป็นไปดังต่อไปนี้คือ

ตารางที่ 5.1

ผลการประมาณค่าสมการที่ 1

โดยใช้แบบจำลองของสมการการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยรวม
ใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514-2541 และใช้ปี พ.ศ. 2536 เป็นจุดแบ่งเวลาของการจัดตั้งเขตการค้าเสรี
อาเซียน ซึ่งผลปรากฏดังนี้

ตัวแปรตาม : LNRFDI_T		Sample : 2514-2541		
ตัวแปรอธิบาย	Coefficient	เครื่องหมายของ ส.ป.ส. ที่ คาดไว้	t-statistic	p-value
C	-18.474		-2.851	.009
LNPRO	2.409	+	5.315	.000
LN RG^*_{t-1}	0.483	+	2.138	.044
LNSR	1.216	+	1.877	.072
DUM	0.405	+	.874	.392
R-squared	0.823	F-statistic	25.543	
Adjusted R ²	0.791			
D.W. Statistic	1.200			

การศึกษาพฤติกรรมการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2514-2535 และ 2536-2541 (ตารางที่ 5.1) จากการศึกษาพบว่า ค่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.823 และ $\bar{R}^2 = 0.791$ แสดงว่าตัวแปรอธิบายที่ใช้ในสมการนี้คือ ผลิตภาพของแรงงานที่แท้จริงของประเทศไทย (PRO) อัตราการขยายตัวที่แท้จริงของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศของประเทศญี่ปุ่นในปีที่ผ่านมา (RG^*_{t-1}) ขนาดของการค้าที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น (SR) ผลของการจัดตั้ง AFTA (DUM) สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามคือ การลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย (RFDI_T) ได้ 82.30% และค่า F-statistic ที่คำนวณได้คือ 25.543 มีค่ามากกว่า $F_{4,23(0.01)} = 4.26$ แสดงว่าตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของค่าของตัวแปรตาม ค่า D.W. ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 1.200 สรุปไม่ได้ว่าเกิดปัญหา Autocorrelation หรือไม่ ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระสามารถแสดงได้ดังนี้

1. ผลผลิตภาพของแรงงานที่แท้จริงของประเทศไทย (PRO) มีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย ($RFDI'_T$) ในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงกับสมมติฐาน กล่าวคือ ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเป็นบวก โดยสัมประสิทธิ์มีค่า t-statistic เท่ากับ 5.315 ที่ระดับนัยสำคัญ 100% โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ 2.409 คือ หากผลผลิตภาพของแรงงานที่แท้จริงของประเทศไทย (PRO) เพิ่มขึ้น 1% จะมีผลทำให้การลงทุน ($RFDI'_T$) เพิ่มขึ้น 2.409%

2. อัตราการขยายตัวของที่แท้จริงของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศของประเทศญี่ปุ่นในปีที่ผ่านมา (RG^*_{t-1}) มีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย ($RFDI'_T$) ในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงกับสมมติฐาน กล่าวคือ ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเป็นบวก โดยสัมประสิทธิ์มีค่า t-statistic เท่ากับ 2.138 ที่ระดับนัยสำคัญ 95% โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.483 คือ หากอัตราการขยายตัวของที่แท้จริงของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศของประเทศญี่ปุ่นในปีที่ผ่านมา (RG^*_{t-1}) เพิ่มขึ้น 1% จะมีผลทำให้การลงทุน ($RFDI'_T$) เพิ่มขึ้น 0.483% เนื่องจากหากว่าเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นมีการขยายตัวจะทำให้นักลงทุนมีศักยภาพในการลงทุนในต่างประเทศเพิ่มขึ้น

3. ขนาดของการค้าที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น (SR) มีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงจากที่แท้จริงประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย ($RFDI'_T$) ในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงกับสมมติฐาน กล่าวคือ ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเป็นบวก โดยสัมประสิทธิ์มีค่า t-statistic เท่ากับ 1.877 ที่ระดับนัยสำคัญ 90% โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ 1.216 คือ หากขนาดของการค้าที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น (SR) เพิ่มขึ้น 1% จะมีผลทำให้การลงทุน ($RFDI'_T$) เพิ่มขึ้น 1.216% เนื่องจากขนาดของการค้าที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น (SR) เป็นการแสดงถึงขนาดของการเปิดประเทศว่าผลผลิตมวลรวมภายในประเทศปีหนึ่ง ๆ มาจากการทำการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นเป็นสัดส่วนเท่าไร นอกจากนี้หากพิจารณาตัวแปรย่อยในขนาดของการค้า (SR) ซึ่งประกอบไปด้วย IM'_T หากประเทศไทยมีการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นสูงก็จะเป็นแรงจูงใจให้การลงทุน ($RFDI'_T$) เพิ่มขึ้น เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นประสบปัญหาการเพิ่มขึ้นของค่าเงินเยนและค่าจ้างแรงงานทำให้ต้นทุนสินค้าสูงขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง และ EX^T หากประเทศไทยสามารถส่งออกสินค้าไปประเทศญี่ปุ่นได้มากก็จะ เป็นแรงจูงใจให้นักลงทุนชาวญี่ปุ่นมาลงทุนมากขึ้น

4. DUM มีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงจากที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย ($RFDI'_T$) ในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงกับสมมติฐาน กล่าวคือค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเป็นบวกแต่ไม่มีนัยสำคัญ

การศึกษาครั้งนี้เมื่อเทียบกับงานของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) และ Puree แล้วพบว่าปัจจัยกำหนดการลงทุนที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้แตกต่างจากงานของทั้งสอง จากการศึกษาของ TDRI พบว่าตัวแปรที่เป็นตัวกำหนดการลงทุนคือ

1. ตลาดภายในประเทศ
2. โครงสร้างพื้นฐาน
3. ค่าแพ่งภาษี
4. อัตราแลกเปลี่ยน

นอกจากนี้การศึกษาของ TDRI นั้นเป็นการศึกษาถึงการลงทุนโดยตรงรวม มิได้มีการพิจารณาแยกเป็นรายประเทศ

สำหรับงานของ Puree นั้นพบว่าเป็นการศึกษาถึงการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยเหมือนกัน แต่อย่างไรก็ตามผลของตัวแปรที่ได้จากการศึกษานั้นมีความแตกต่างกัน โดยตัวแปรที่พบว่าเป็นตัวกำหนดการลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยคือ

1. อัตราค่าจ้างเปรียบเทียบ
2. ค่าแพ่งภาษี
3. อัตราแลกเปลี่ยน
4. สถานการณ์ทางการเมือง

5.2 พฤติกรรมการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอ

ตารางที่ 5.2

ผลการประมาณค่าสมการที่ 2

โดยใช้แบบจำลองของสมการการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514-2541 และใช้ปี พ.ศ. 2536 เป็นจุดแบ่งเวลาของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งผลปรากฏดังนี้

ตัวแปรตาม : $RFDIT_T^j$		Sample : 2514-2541		
ตัวแปรอธิบาย	Coefficient	เครื่องหมายของ ส.ป.ส. ที่คาดไว้	t-statistic	p-value
C	170.455		.420	.679
RER	-37.690	+	-1.669	.108
SR	8129.910	+	2.564	.017
DUM	-455.349	+	-2.168	.040
R-squared	0.274	F-statistic	3.027	
Adjusted R ²	0.184			
D.W. Statistic	2.327			

การศึกษาพฤติกรรมการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ระหว่างปี พ.ศ. 2514-2535 และ 2535-2541 (ตารางที่ 5.2) จากการศึกษาพบว่า ค่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.274 และ $\bar{R}^2 = 0.184$ แสดงว่าตัวแปรอธิบายที่ใช้ในสมการนี้คือ อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (RER) ขนาดของการค้าที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น (SR) ผลของการจัดตั้ง AFTA (DUM) สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามคือ การลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ($RFDIT_T^j$) ได้ 27.40% และค่า F-statistic ที่คำนวณได้คือ 3.027 มีค่ามากกว่า $F_{3,24(0.05)} = 2.78$ แสดงว่าค่าของตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของค่าของตัวแปรตาม ค่า D.W. ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 2.327 สรุปได้ว่าไม่เกิดปัญหา Autocorrelation ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระสามารถแสดงได้ดังนี้

1. อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (RER) มีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ($RFDIT_T$) ในทิศทางตรงข้ามซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐาน กล่าวคือ ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเป็นลบ โดยสัมประสิทธิ์มีค่า t -statistic เท่ากับ -1.669 ที่ระดับนัยสำคัญ 85% โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ -37.690 คือ หากอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (RER) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย (บาท/ร้อยเยน) จะมีผลทำให้การลงทุน ($RFDIT_T$) ลดลง 37.690 ล้านบาท แสดงว่าการลงทุนในอุตสาหกรรมนี้ นักลงทุนไม่ได้ใช้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออกและประเทศญี่ปุ่นเองก็ไม่ได้ส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ดังนั้นนักลงทุนญี่ปุ่นจึงไม่คำนึงถึงอัตราแลกเปลี่ยน

2. ขนาดของการค้าที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น (SR) มีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ($RFDIT_T$) ในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงกับสมมติฐาน กล่าวคือ ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเป็นบวก โดยสัมประสิทธิ์มีค่า t -statistic เท่ากับ 2.546 ที่ระดับนัยสำคัญ 95% โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ 8129.910 คือหากขนาดของการค้าที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น (SR) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้การลงทุนเพิ่มขึ้น ($RFDIT_T$) $8,129.910$ ล้านบาท

3. DUM มีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ในทิศทางตรงข้ามซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐาน กล่าวคือค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเป็นลบ โดยค่าสัมประสิทธิ์มีค่า t -statistic เท่ากับ -2.168 ที่ระดับนัยสำคัญ 95% โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ -455.349 แสดงว่าการจัดตั้ง AFTA ก่อให้เกิดการลดลงของการลงทุนของญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทออย่างมีนัยสำคัญ โดยมีมูลค่าลดลง 455.349 ล้านบาท ภายหลังจากปี พ.ศ. 2535 (ภายหลังจากการจัดตั้ง AFTA)

5.3 พฤติกรรมการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

ตารางที่ 5.3

ผลการประมาณค่าสมการที่ 3

โดยใช้แบบจำลองของสมการการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514-2541 และใช้ปี พ.ศ. 2536 เป็นจุดแบ่งเวลาของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งผลปรากฏดังนี้

ตัวแปรตาม : $LNRFDIE'_T$		Sample : 2514-2541		
ตัวแปรอธิบาย	Coefficient	เครื่องหมายของ ส.ป.ส. ที่คาดไว้	t-statistic	p-value
C	-26.740		-2.162	.041
LNPRO	1.690	+	1.426	.167
LNRER	5.813	+	2.708	.013
LNSR	2.408	+	1.836	.079
DUM	-1.212	+	-1.736	.096
R-squared	0.774	F-statistic	19.689	
Adjusted R ²	0.735			
D.W.statistic	1.369			

การศึกษาพฤติกรรมการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยที่แท้จริงในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ระหว่างปี พ.ศ. 2514-2535 และ 2536-2541 (ตารางที่ 5.3) จากการศึกษาพบว่าค่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.774 และ $\bar{R}^2 = 0.735$ แสดงว่าตัวแปรอธิบายที่ใช้ในสมการนี้ คือผลผลิตของแรงงานที่แท้จริงของประเทศไทย (PRO) อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (RER) ขนาดของการค้าที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น (SR) ผลของการจัดตั้ง AFTA (DUM) สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามคือ การลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ($RFDIE'_T$) ได้ 77.40% และค่า F-statistic ที่คำนวณได้คือ 19.689 มีค่ามากกว่าค่า $F_{4,23(0.01)} = 4.26$ แสดงว่าตัวแปรอิสระมีอิทธิ

ผลต่อการเปลี่ยนแปลงของค่าของตัวตาม ค่า D.W. ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 1.369 สรุปไม่ได้ว่าเกิดปัญหา Autocorrelation หรือไม่ ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระสามารถแสดงได้ดังนี้

1. ผลผลิตภาพของแรงงานที่แท้จริงของประเทศไทย (PRO) มีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ($RFDIE'_T$) ในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงกับสมมติฐาน กล่าวคือ ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเป็นบวก โดยสัมประสิทธิ์มีค่า t-statistic เท่ากับ 1.426 ที่ระดับนัยสำคัญ 80% โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ 1.690 คือ หากผลผลิตภาพของแรงงานที่แท้จริงของประเทศไทย (PRO) เพิ่มขึ้น 1% จะมีผลทำให้การลงทุน ($RFDIE'_T$) เพิ่มขึ้น 1.690%

2. อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (RER) มีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยที่ในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ($RFDIE'_T$) ในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงกับสมมติฐาน กล่าวคือ ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเป็นบวก โดยสัมประสิทธิ์มีค่า t-statistic เท่ากับ 2.708 ที่ระดับนัยสำคัญ 95% โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ 5.813 คือ หากอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (RER) เพิ่มขึ้น 1% จะมีผลทำให้การลงทุน ($RFDIE'_T$) เพิ่มขึ้น 5.813% เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นประสบกับภาวะค่าเงินเยนที่มีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นทำให้ไม่สามารถส่งออกได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องแสวงหาแหล่งลงทุนที่มีค่าเงินต่ำกว่า

3. ขนาดของการค้าที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น (SR) มีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ($RFDIE'_T$) ในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงกับสมมติฐาน กล่าวคือ ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเป็นบวก โดยสัมประสิทธิ์มีค่า t-statistic เท่ากับ 1.836 ที่ระดับนัยสำคัญ 90% โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ 2.408 คือ หากขนาดของการค้าที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น (SR) เพิ่มขึ้น 1% จะมีผลทำให้การลงทุน ($RFDIE'_T$) เพิ่มขึ้น 2.408%

4. DUM มีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ($RFDIE'_T$) ในทิศทางตรงข้ามซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐาน กล่าวคือ ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเป็นลบ โดยสัมประสิทธิ์มีค่า t-statistic เท่ากับ -1.736 ที่ระดับนัยสำคัญ 90% ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่าเท่ากับ -1.212 แสดงว่าการจัดตั้ง AFTA ก่อให้เกิดการลดลงของการลงทุนของญี่ปุ่นในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีมูลค่าลดลง 1.212% ภายหลังปี พ.ศ. 2535 (ภายหลังการจัดตั้ง AFTA)

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

การศึกษาถึงพฤติกรรมการลงทุน โดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในช่วง ปี พ.ศ. 2514 – 2535 และ พ.ศ. 2536 – 2541 ซึ่งเป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมการลงทุนโดยตรงรวม การลงทุนโดยตรงในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยวิธีการทางสถิติ พบว่า

ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ประเทศญี่ปุ่นมาลงทุนในประเทศไทย

1 การลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยรวม คือ

1.1 ผลผลิตของแรงงานที่แท้จริงของประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับการลงทุน โดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงกับสมมติฐาน คือ หากผลผลิตของแรงงานที่แท้จริงของประเทศไทยเพิ่มขึ้น 1% จะส่งผลให้การลงทุนเพิ่มขึ้น 2.409%

1.2 อัตราการขยายตัวที่แท้จริงของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศของประเทศ ญี่ปุ่นในปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับการลงทุน โดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย ในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงกับสมมติฐาน คือ หากอัตราการขยายตัวที่แท้จริงของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศของประเทศญี่ปุ่นในปีที่ผ่านมาเพิ่มขึ้น 1% จะส่งผลให้การลงทุนเพิ่มขึ้น 0.483%

1.3 ขนาดของการค้าที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น มีความสัมพันธ์กับการลงทุน โดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงกับสมมติฐาน คือหากขนาดของการค้าที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น 1 % จะส่งผลให้การลงทุนเพิ่มขึ้น 1.216%

2. การลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอ

2.1 อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง มีความสัมพันธ์กับการลงทุน โดยตรงที่แท้จริงจาก ประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอในทิศทางตรงข้ามซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐาน คือหาก อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเพิ่มขึ้น 1 หน่วย (บาท/ร้อยเยน) จะส่งผลให้การลงทุนลดลง 37.690 ล้านบาท

2.2 ขนาดของการค้าที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น มีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงกับสมมติฐาน คือหากขนาดของการค้าที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การลงทุนเพิ่มขึ้น 8,129.910 ล้านบาท

3. การลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

3.1 ผลผลิตของแรงงานที่แท้จริงของประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงกับสมมติฐาน คือหากผลผลิตของแรงงานที่แท้จริงของประเทศไทยเพิ่มขึ้น 1% จะส่งผลให้การลงทุนเพิ่มขึ้น 1.690%

3.2 อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง มีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงกับสมมติฐาน คือหากอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเพิ่มขึ้น 1% จะส่งผลให้การลงทุนเพิ่มขึ้น 5.813%

3.3 ขนาดของการค้าที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น มีความสัมพันธ์กับการลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงกับ คือหากขนาดของการค้าที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น 1 % จะส่งผลให้การลงทุนเพิ่มขึ้น 2.408%

จากการศึกษาพบว่า ขนาดของการค้าที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น (SR) เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการลงทุนในทุกแบบจำลองที่ทำการศึกษาแสดงว่า การลงทุนโดยตรงที่แท้จริงของประเทศไทยรวม การลงทุนโดยตรงที่แท้จริงของประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ นักลงทุนให้ความสนใจเกี่ยวกับปัจจัยนี้ซึ่งประเทศไทยมีขนาดของการเปิดประเทศหรือขนาดของการค้ากับประเทศญี่ปุ่นค่อนข้างมากทำให้สะดวกต่อการเข้ามาลงทุนและพัฒนาต่อไป สำหรับการลงทุนโดยตรงรวม พบว่าผลผลิตของแรงงานที่แท้จริงของประเทศไทย และอัตราการขยายตัวที่แท้จริงของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศของประเทศไทยในปีที่ผ่านมา เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการลงทุนแสดงให้เห็นว่าหากนักลงทุนมีศักยภาพในการลงทุนมากขึ้นก็จะทำการลงทุนในต่างประเทศนอกจากนี้นักลงทุนยังคำนึงถึงประสิทธิภาพในการผลิตของแรงงานด้วย สำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอพบว่าอัตราแลกเปลี่ยนที่

แท้จริงมีความสัมพันธ์กับการลงทุนในทิศทางตรงข้ามแสดงว่านักลงทุนไม่คำนึงถึงปัจจัยนี้ ซึ่งต่างจากอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่พบว่าการลงทุนยังคำนึงถึงอัตราแลกเปลี่ยนสาเหตุเนื่องมาจากประเทศญี่ปุ่นประสบกับภาวะค่าเงินแพงทำให้ราคาสินค้าส่งออกของญี่ปุ่นมีราคาสูงในสายตาชาวต่างชาติทำให้ไม่สามารถส่งออกได้ นักลงทุนจึงต้องย้ายฐานการผลิตมายังประเทศที่มีค่าเงินต่ำกว่าเพื่อใช้เป็นฐานการผลิตเพื่อการส่งออก

พฤติกรรมการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยภายหลังการจัดตั้ง AFTA

1. การลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยรวม

จากสถิติของธนาคารแห่งประเทศไทยช่วงระยะเวลา 6 ปี (2536-2541) เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2530-2535 พบว่าภายหลังการจัดตั้ง AFTA มูลค่าการลงทุนโดยตรงรวมเพิ่มขึ้น ส่วนผลจากการทดสอบทางสถิติพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ของ Dummy มีค่าเป็นบวกแต่มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญ จึงไม่สามารถกล่าวได้ว่า AFTA ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยได้หรือไม่

2. การลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมสิ่งทอ

จากสถิติของธนาคารแห่งประเทศไทยช่วงระยะเวลา 6 ปี (พ.ศ. 2536-2541) เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2530-2535 และผลจากการทดสอบทางสถิติพบว่าเกิดการลดลงของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นอย่างมีนัยสำคัญ จากการศึกษาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2540) พบว่าไทยมีตารางเวลาในการลดภาษีชิ้นส่วนการผลิต สินค้าขั้นกลางและวัตถุดิบช้ากว่าประเทศอื่น โดยเฉพาะอินโดนีเซีย และมาเลเซีย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยไม่สามารถใช้โอกาสของข้อตกลงของ AFTA ลดต้นทุนการผลิตและดึงดูดการลงทุนได้ดีเท่ากับประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย และในระยะหลัง ๆ ประเทศทั้งสองมีการพัฒนาการผลิตสิ่งทออย่างรวดเร็วและมีความได้เปรียบด้านค่าจ้างแรงงานมากกว่า นอกจากนี้ยังถูกแข่งขันจากประเทศจีนซึ่งมีค่าแรงต่ำกว่า

3. การลงทุนโดยตรงที่แท้จริงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

จากสถิติของธนาคารแห่งประเทศไทยช่วงระยะเวลา 6 ปี (พ.ศ. 2536-2541) เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2530-2535 และผลจากการทดสอบทางสถิติพบว่าเกิดการลดลงของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและ

อิเล็กทรอนิกส์ก็เช่นเดียวกัน ประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซียมีตารางการลดภาษีนำเข้าสินค้าชั้นกลาง จีนส่วนและส่วนประกอบเร็วกว่าประเทศไทยมาก ซึ่งการชะลอเวลาในการลดภาษีมีผลชะลอการปรับลดต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมต่อเนื่องและไม่มุ่งใจการลงทุนตั้งหรือขยายฐานการผลิตในประเทศไทย

จากการศึกษาพฤติกรรมการลงทุนของญี่ปุ่นในประเทศไทยพบว่าพฤติกรรมการลงทุนลดลงทั้งสองอุตสาหกรรมภายหลังการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน และยังพบว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักลงทุนชาวญี่ปุ่นตัดสินใจมาทำการลงทุนโดยตรงคือ ประสิทธิภาพของแรงงาน ขนาดของการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยประสบกับปัญหาค่าจ้างแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นจึงควรแก้ไขในเรื่องที่เกี่ยวกับแรงงานทั้งด้านศักยภาพและค่าจ้างแรงงานเพื่อรองรับการลงทุนใหม่ๆ ต่อไป

6.2 ข้อจำกัดในการศึกษา

1. การอธิบายพฤติกรรมการลงทุนโดยตรงของประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยโดยใช้ DUMMY เป็นตัวแทนของการจัดตั้ง AFTA อาจไม่ถูกต้องเนื่องจากบทบาทของ AFTA คือการลดภาษีนำเข้าจากประเทศสมาชิกอย่างเป็นทางการหลายปี มีใช้ลดครั้งเดียวในปี พ.ศ. 2536 ปีพ.ศ. 2536 เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของกระบวนการลดภาษีในสินค้าหลายรายการอย่างมีขั้นตอนที่แตกต่างกันเท่านั้น

2. ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มกระบวนการของ AFTA เป็นช่วงเวลาที่สั้นเกินไป (2536-2541) จึงไม่สามารถทดสอบด้วยวิธีการทางสถิติอื่นได้

6.3 ข้อเสนอแนะของการศึกษา

1. การมี AFTA หากทำให้ญี่ปุ่นมาลงทุนตั้งฐานการผลิตใน ASEAN มากขึ้น มิได้หมายความว่านักลงทุนญี่ปุ่นจะมาลงทุนในไทยมากขึ้น แต่อาจจะไปลงทุนในประเทศสมาชิก AFTA ประเทศอื่น ๆ แทน ดังนั้นจึงควรที่จะศึกษาถึงการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศสมาชิก AFTA ประเทศอื่น ๆ ด้วย เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย

2. การลงทุนโดยตรงของประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย และประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน ได้รับสิทธิประโยชน์จูงใจในการลงทุนจาก BOI ซึ่งทุก ๆ ประเทศได้ให้สิทธิประโยชน์แก่นักลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่นักลงทุนจากต่างประเทศคล้าย ๆ กัน ทำให้การลดลงในภาษีของ AFTA

อาจมีใช้แรงจูงใจที่สำคัญให้นักลงทุนชาวญี่ปุ่นเข้ามาลงทุน จึงควรศึกษาผลของ BOI ต่อการลงทุนโดยตรงของประเทศญี่ปุ่นและประเทศอื่น ๆ โดยละเอียด

3. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรจะนำวิธีการทดสอบทางสถิติอื่น ๆ มาทำการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการลงทุน เช่น Chow Test ซึ่งมีข้อจำกัดคือจะต้องใช้ข้อมูลภายหลังการจัดตั้ง AFTA มากกว่าจำนวนตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งจะทำให้ระยะเวลาของการวิเคราะห์ทำได้กว้างกว่าเดิม

DRU

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- ผลกระทบข้อตกลง GATT รอบอุรุกวัยต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอไทย, กรุงเทพฯ : ฝ่ายแผนงานเศรษฐกิจรายสาขา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. , 2539.
- รัตนา สายคณิต. เศรษฐศาสตร์การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- รายงานการศึกษาเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมและการลงทุนระหว่างไทย-ญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ : กลุ่มศึกษาพัฒนาอุตสาหกรรมและการลงทุนระหว่างไทย-ญี่ปุ่น, 2539.
- คู่มือการส่งออกและผลกระทบจากการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน สำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย, กรุงเทพฯ: ฝ่ายเศรษฐกิจรายสาขา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2540.
- คู่มือการส่งออกและผลกระทบจากการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน สำหรับอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมคอปเปอร์คาโทด, กรุงเทพฯ : ฝ่ายเศรษฐกิจรายสาขา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2539.
- คู่มือการส่งออกและผลกระทบจากการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน, กรุงเทพฯ : ฝ่ายเศรษฐกิจรายสาขา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2540.
- วเรศ อุปปาดิก, รองศาสตราจารย์. พันธุ์ทิพย์ สายสุนทร. นโยบายใหม่ในการส่งเสริมการลงทุนของประเทศไทย กรณีศึกษาผลกระทบต่อการลงทุนโดยตรงของชาวญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.
- วีระศักดิ์ อุคมกิจเคษา, รองศาสตราจารย์ และ ปราณี รัตนวลีดิโรจน์. อุตสาหกรรมสิ่งทอไทยกับกลยุทธ์ของการวิจัยและพัฒนา, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

วารสาร

- “การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย.” สำนักงานที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจ เครือเจริญโภคภัณฑ์. ตุลาคม 2534 1-19.
- “การลงทุนจากต่างประเทศในประเทศไทยในปี 2536.” เศรษฐกิจสามทศ. 3, 2. กุมภาพันธ์ 2537 6-10.
- “อาเซียน : ทำเลทองของการลงทุนจากต่างประเทศ.” สรุปข่าวธุรกิจ ธนาคารกสิกรไทย. 12, 10. พฤษภาคม 2533 24-32.
- “อุตสาหกรรมจีนส่วนและผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ : อุตสาหกรรมที่น่าสนใจของนักลงทุนชาวต่างชาติ.” เศรษฐกิจสามทศ. 4, 10. ตุลาคม 2538 6-13.
- กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจ ฝ่ายวิจัยและวางแผน ธนาคารไทยพาณิชย์ “AFTA : โอกาสและผลกระทบต่อประเทศไทย.” เศรษฐกิจปริทัศน์ 14, 5. พฤษภาคม 2535.
- เจลิม เกียรติศักดิ์โสภณ. “ผลกระทบจากค่าเงินเยนแข็ง.” รายงานเศรษฐกิจรายเดือน. เมษายน 2530 49-52.
- พอล อยุขานนท์. “การลงทุนโดยตรงของญี่ปุ่นในช่วงเวลาของแผนฯ 7.” รายงานเศรษฐกิจธนาคารกรุงไทย. 24, 3. มีนาคม 2534 50-57.
- พอล แคนนีโอ. “การลงทุนของต่างประเทศในไทย : พัฒนาการและแนวโน้ม.” วารสารเศรษฐกิจธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน). 28, 1. มกราคม 2539 11-16.
- พิศาล มุกดาร์สมิ. “ญี่ปุ่นหรือสหรัฐใครจะครองเป็นเจ้าการลงทุนในไทย.” ดอกเบี๋ย. 12, 149. พฤศจิกายน 2536 34-40.
- พิสมัย เตชะชั้น สุสดี การเจริญดี นวลอนงค์ อังสุรัตน์. “การปรับตัวทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นหลังเงินเยนเพิ่มค่าและผลกระทบ.” รายงานเศรษฐกิจรายเดือน. มีนาคม 2530 29-48.
- เขาวเรศ ทับพันธุ์. “การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ.” เอกสารประกอบคำบรรยาย. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2535.
- วิศยา ลิ้มธรรมมหิศร. “การลงทุนโดยตรงของญี่ปุ่นในเอเชียตะวันออก.” วารสารเศรษฐกิจธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน). 29, 3. มีนาคม 2540 15-21.
- วิไลวรรณ วรรณนิธิกุล, รองศาสตราจารย์. “การลงทุนของญี่ปุ่น.” ไทยญี่ปุ่นศึกษา. เมษายน 2533 69-83.
- สมชัย สัจจงพงษ์. “การเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มของเศรษฐกิจโลก ความเป็นมาของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน.” วารสารการเงินการคลัง. 9, 33. 113-125.

- สมพงษ์ วนาภา. “ทิศทางการธุรกิจและการเมืองของญี่ปุ่นและผลกระทบต่อไทยทางด้านการค้าและการลงทุน.” *ไทยญี่ปุ่นศึกษา*. 4-5 ธันวาคม 2535 13-15.
- สมศักดิ์ แต่มบุญเลิศชัย. “การลงทุนโดยตรงของญี่ปุ่นในประเทศไทย.” *เอกสารจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการค้าและการลงทุนไทย-ญี่ปุ่น*. สิงหาคม 2530 20-30.
- อารมณ สุวรรณสภาพ. “การลงทุนของญี่ปุ่นในไทย.” *วารสารเศรษฐกิจ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)*. 28, 8. สิงหาคม 2539.
- อารยะ ปรีชาเมตตา. “การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย.” *วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์*. 3, 1. มีนาคม 2538 9-13.
- Shoji Akino. “การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ : ภาวะปัจจุบันกับการพัฒนาของประเทศไทย.” แปลจาก “การพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศในเอเชียและบริษัทต่างชาติ” โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรัช ธรรมทวีวิกุล และอาจารย์อมราภรณ์ ชวนะเบญจวุฒิ. *วารสารบริหารธุรกิจ*. 17, 67. ม.ค.-มี.ค. 2538 1-24.

หนังสือพิมพ์

- “การลงทุนโดยตรงจากญี่ปุ่นทำไมน้อยลงในประเทศไทย (1).” *ผู้จัดการรายวัน*. 21 มิถุนายน 2536.
- “การลงทุนโดยตรงจากญี่ปุ่นทำไมน้อยลงในประเทศไทย (2).” *ผู้จัดการรายวัน*. 28 มิถุนายน 2536.
- “ธนาคารชาติชี้เงินเยนสูงค่อเร่งญี่ปุ่นย้ายฐานการผลิตเข้าไทย.” *ผู้จัดการรายวัน*. 11 มิถุนายน 2536.
- “บีโอไอกล่อม SME ญี่ปุ่นลงทุนในไทย.” *ฐานเศรษฐกิจ*. 8-11 พฤศจิกายน 2541.

วิทยานิพนธ์

- จุฑาทิพย์ เอี่ยมจิตเมตตา. “การเปรียบเทียบลักษณะและผลกระทบของการลงทุนจากต่างประเทศในประเทศไทย” *วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 2532.

ณรงค์ ลาภเลิศสุข. “ปัจจัยกำหนดการลงทุนโดยตรงจากสหภาพยุโรปในประเทศไทย” วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์, 2539.

อนุศักดิ์ สุภาพร. “ปัจจัยกำหนดการลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของ ประเทศไทย” วิทยานิพนธ์ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2535.

ภาษาอังกฤษ

Books

Cave, R.E. “International Corporation : The Industrial Economics of Foreign Investment,” **Economica** 38, 1971.

Dunning. J.H. **International Investment** (Middlesex : Penquin Books Company, 1972) , p. 32.

Kindleberger. C.P. **America Business Abroad : Six Lecturer Direct Investment** (New Havan : Yale University Press, 1966) , p. 28.

Kojima, K. “A Macroeconomics Approach to Foreign Direct Investment,” **Hitosubashe Jouranal of Economics**, 1973.

THESIS

Puree sirasoonorn. “Determinants of Japanese Direct Investment in Thailand” Thesis Master of Econometric (English Language Programme) Faculty of Economics Thammasat University, 1997.

Somsak tambunlertchai. “Attitude and Experience in Japanese – Thai Joint Venture Investment” Current Development in Thai – Japanese Economic Relations : Trade and Investment ed. Medhi Krongkaew (Bangkok : Thummasat University Press, 1980) 270-315.

Draft

ภาคผนวก

ตารางที่ 1 การไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย

ปี พ.ศ.	มูลค่า : ล้านบาท	GDP Deflator at 1995	Real inflow of FDI
2514	281.20	21.50	1,307.91
2515	365.60	22.90	1,596.51
2516	757.90	27.20	2,786.40
2517	876.30	32.80	2,671.65
2518	533.00	34.00	1,567.65
2519	501.60	35.50	1,412.96
2520	923.20	37.60	2,455.32
2521	1,148.80	41.20	2,788.35
2522	890.90	44.80	1,988.62
2523	1,091.30	50.70	2,152.47
2524	1,583.00	54.90	2,883.42
2525	1,804.00	57.70	3,126.52
2526	2,691.30	59.80	4,500.50
2527	3,220.80	60.70	5,306.10
2528	2,272.60	62.00	3,665.48
2529	3,631.80	63.00	5,764.76
2530	4,964.20	66.00	7,521.52
2531	15,698.30	69.90	22,458.23
2532	22,375.80	74.20	30,156.06
2533	29,706.50	78.50	37,842.68
2534	20,151.60	83.00	24,279.04
2535	11,021.40	86.70	12,712.11
2536	10,220.20	89.60	11,406.47
2537	8,579.00	94.30	9,097.56
2538	15,413.30	100.00	15,413.30
2539	20,451.80	106.00	19,294.15
2540	45,098.00	106.10	42,505.18
2541	72,315.10	116.30	62,179.79

ที่มา : ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2 การลงทุนโดยตรงสุทธิจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย

ปี พ.ศ.	สิงทอ (ล้านบาท)	เครื่องใช้ไฟฟ้า (ล้านบาท)	GDP Deflator at 1995	Real T	Real E
2514	26.40	11.30	21.50	122.79	52.56
2515	123.30	16.90	22.90	538.43	73.80
2516	205.70	26.80	27.20	756.25	98.53
2517	115.70	36.80	32.80	352.74	112.20
2518	106.00	3.90	34.00	311.76	11.47
2519	103.80	7.00	35.50	292.39	19.72
2520	405.40	5.60	37.60	1,078.19	14.89
2521	134.50	22.20	41.20	326.46	53.88
2522	0.70	37.80	44.80	1.56	84.38
2523	-39.60	28.60	50.70	-78.11	56.41
2524	-38.60	58.90	54.90	-70.31	107.29
2525	340.90	88.30	57.70	590.81	153.03
2526	-49.90	27.20	59.80	-83.44	45.48
2527	420.10	588.40	60.70	692.09	969.36
2528	22.80	117.30	62.00	36.77	189.19
2529	73.70	319.70	63.00	116.98	507.46
2530	17.40	826.70	66.00	26.36	1,252.58
2531	291.00	4,697.10	69.90	416.31	6,719.74
2532	22.20	6,007.40	74.20	29.92	8,096.23
2533	450.40	6,925.60	78.50	573.76	8,822.42
2534	640.70	6,318.10	83.00	771.93	7,612.17
2535	643.10	2,336.90	86.70	741.75	2,695.39
2536	-474.60	1,030.40	89.60	-529.69	1,150.00
2537	115.30	1,182.30	94.30	122.27	1,253.76
2538	563.10	4,763.20	100.00	563.10	4,763.20
2539	673.30	3,812.00	106.00	635.19	3,596.23
2540	-106.50	979.00	106.10	-100.38	922.71
2541	-40.00	4,823.50	116.30	-34.39	4,147.46

ที่มา : ฝ่ายวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 3 ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ

ปี พ.ศ.	ประเทศไทย			
	GDP at Market price (Million Baht)	GDP Deflator at 1995	Real GDP	Growth rate (%)
2512	128,566.00	20.90	615,148.33	0.00
2513	136,060.00	21.70	627,004.61	1.93
2514	144,607.00	21.50	672,590.70	7.27
2515	164,626.00	22.90	718,890.83	6.88
2516	216,543.00	27.20	796,113.97	10.74
2517	271,368.00	32.80	827,341.46	3.92
2518	298,816.00	34.00	878,870.59	6.23
2519	337,635.00	35.50	951,084.51	8.22
2520	393,030.00	37.60	1,045,292.55	9.91
2521	469,952.00	41.20	1,140,660.19	9.12
2522	556,240.00	44.80	1,241,607.14	8.85
2523	684,930.00	50.70	1,350,946.75	8.81
2524	764,379.00	54.90	1,392,311.48	3.06
2525	846,126.00	57.70	1,466,422.88	5.32
2526	924,913.00	59.80	1,546,677.26	5.47
2527	973,412.00	60.70	1,603,644.15	3.68
2528	1,014,399.00	62.00	1,636,127.42	2.03
2529	1,095,368.00	63.00	1,738,679.37	6.27
2530	1,253,147.00	66.00	1,898,707.58	9.20
2531	1,559,804.00	69.90	2,231,479.26	17.53
2532	1,856,992.00	74.20	2,502,684.64	12.15
2533	2,183,545.00	78.50	2,781,585.99	11.14
2534	2,506,635.00	83.00	3,020,042.17	8.57
2535	2,830,914.00	86.70	3,265,183.39	8.12
2536	3,170,258.00	89.60	3,538,234.38	8.36
2537	3,630,805.00	94.30	3,850,270.41	8.82
2538	4,188,929.00	100.00	4,188,929.00	8.80
2539	4,598,288.00	106.00	4,338,007.55	3.56
2540	4,827,200.00	106.10	4,549,670.12	4.88
2541	4,604,400.00	116.30	3,959,071.37	-12.98

ที่มา : หนังสือรายได้ประชาชาติของประเทศไทย

ตารางที่ 4 ค่าจ้างแรงงานที่แท้จริงเฉลี่ยของประเทศไทย

ปีพ.ศ.	Average Wage (Million Baht)	WPI at 1995	Real Average Wage (Million Baht)
2514	7,618.66	21.70	35,109.02
2515	7,902.36	23.40	33,770.75
2516	8,928.56	28.80	31,001.93
2517	8,888.76	37.10	23,958.92
2518	12,757.74	38.40	33,223.27
2519	16,614.49	39.90	41,640.32
2520	16,074.45	43.10	37,295.71
2521	18,036.02	46.30	38,954.69
2522	19,768.70	51.50	38,385.83
2523	26,073.10	61.80	42,189.48
2524	26,532.60	67.70	39,191.43
2525	28,043.16	68.30	41,058.81
2526	30,967.45	69.70	44,429.63
2527	32,687.10	67.50	48,425.34
2528	33,339.33	67.50	49,391.59
2529	33,853.57	67.20	50,377.33
2530	31,931.48	71.20	44,847.58
2531	39,753.54	77.10	51,561.01
2532	44,465.37	80.60	55,167.96
2533	48,706.91	83.40	58,401.57
2534	50,715.94	89.10	56,920.25
2535	59,306.52	89.30	66,412.67
2536	63,438.69	88.90	71,359.61
2537	73,225.57	92.40	79,248.45
2538	77,914.52	100.00	77,914.52
2539	88,446.51	104.70	84,476.13
2540	101,459.66	108.80	93,253.36
2541	125,148.99	123.80	101,089.65

Source : Statistical Yearbook for Asia and The Pacific

ตารางที่ 5 ผลผลิตภาพของแรงงานที่แท้จริงของประเทศไทย

ปี พ.ศ.	GDP at Market price in manufacturing (Million Baht)	GDP Deflator at 1995	REAL GDP	จำนวนแรงงาน	Productivity
2514	25,264.00	21.50	117,506.98	1.20	97,922.48
2515	28,007.00	22.90	122,301.31	1.24	98,672.26
2516	36,614.00	27.20	134,610.29	1.20	112,069.71
2517	47,137.00	32.80	143,710.37	1.69	84,853.46
2518	53,910.00	34.00	158,558.82	1.36	116,951.12
2519	63,025.00	35.50	177,535.21	1.15	155,007.91
2520	74,676.00	37.60	198,606.38	1.33	149,406.74
2521	87,657.00	41.20	212,759.71	1.48	143,999.80
2522	109,740.00	44.80	244,955.36	1.72	142,011.34
2523	134,515.00	50.70	265,315.58	1.79	148,312.14
2524	158,272.00	54.90	288,291.44	1.74	165,513.51
2525	164,659.00	57.70	285,370.88	2.01	142,209.04
2526	176,200.00	59.80	294,648.83	1.84	159,926.63
2527	196,793.00	60.70	324,205.93	1.99	163,270.35
2528	224,456.00	62.00	362,025.81	2.07	175,170.95
2529	255,029.00	63.00	404,807.94	2.07	195,672.82
2530	295,512.00	66.00	447,745.45	2.44	183,652.77
2531	403,034.00	69.90	576,586.55	2.46	234,327.62
2532	497,053.00	74.20	669,882.75	2.77	241,834.93
2533	595,181.00	78.50	758,192.36	3.13	242,032.93
2534	708,868.00	83.00	854,057.83	3.47	246,474.22
2535	892,494.00	86.70	1,029,404.84	3.60	285,937.85
2536	892,369.00	89.60	995,947.54	3.96	251,432.06
2537	1,017,536.00	94.30	1,079,041.36	3.85	280,197.70
2538	1,189,037.00	100.00	1,189,037.00	4.38	271,668.11
2539	1,303,417.00	106.00	1,229,638.68	4.33	283,719.12
2540	1,362,681.00	106.10	1,284,336.48	4.29	299,239.63
2541	1,362,990.00	116.30	1,171,960.45	4.19	279,770.94

ที่มา : ฝ่ายสถิติแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

ตารางที่ 6 อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น

ปี พ.ศ.	Nominal Exchange Rate (Baht /100 Yen)	Thailand WPI 1995=100	Japan WPI 1995=100	Real Exchange Rate (Baht/100 Yen)
2513	5.75	21.60	58.10	15.47
2514	6.02	21.70	57.70	16.01
2515	6.91	23.40	58.20	17.19
2516	7.63	28.80	67.40	17.86
2517	6.98	37.10	88.50	16.65
2518	7.00	38.40	91.20	16.63
2519	6.87	39.90	95.90	16.51
2520	7.59	43.10	97.70	17.21
2521	9.73	46.30	95.20	20.01
2522	9.36	51.50	102.10	18.56
2523	9.00	61.80	120.30	17.52
2524	9.90	67.70	121.90	17.83
2525	9.27	68.30	124.10	16.84
2526	9.69	69.70	121.40	16.88
2527	9.96	67.50	121.10	17.87
2528	11.46	67.50	119.70	20.32
2529	15.70	67.20	108.80	25.42
2530	17.85	71.20	104.70	26.25
2531	19.77	77.10	103.60	26.57
2532	18.66	80.60	106.30	24.61
2533	17.71	83.40	108.50	23.04
2534	18.96	89.10	108.70	23.13
2535	20.33	89.30	107.10	24.38
2536	22.80	88.90	103.00	26.42
2537	24.60	92.40	100.90	26.86
2538	26.61	100.00	100.00	26.61
2539	23.26	104.70	100.10	22.24
2540	25.82	108.80	101.60	24.11
2541	31.65	123.80	100.00	25.57

ที่มา : ฝ่ายวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 7 ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ

ปี พ.ศ.	ประเทศไทย			
	GDP at Market price (Million Yen)	GDP Deflator at 1995	Real GDP	Growth rate (%)
2512	62,229,000.00	35.30	176,286,118.98	0.00
2513	73,345,000.00	38.10	192,506,561.68	9.20
2514	80,701,000.00	40.20	200,748,756.22	4.28
2515	92,394,000.00	42.50	217,397,647.06	8.29
2516	112,498,000.00	47.90	234,860,125.26	8.03
2517	134,244,000.00	57.90	231,854,922.28	-1.28
2518	148,327,000.00	62.40	237,703,525.64	2.52
2519	166,573,000.00	66.80	249,360,778.44	4.90
2520	185,622,000.00	70.70	262,548,797.74	5.29
2521	204,404,000.00	74.10	275,848,852.90	5.07
2522	221,547,000.00	76.40	289,982,984.29	5.12
2523	240,176,000.00	79.90	300,595,744.68	3.66
2524	257,963,000.00	82.80	311,549,516.91	3.64
2525	270,601,000.00	84.20	321,378,859.86	3.15
2526	281,767,000.00	85.40	329,937,939.11	2.66
2527	300,543,000.00	87.40	343,870,709.38	4.22
2528	320,419,000.00	88.70	361,239,007.89	5.05
2529	335,457,000.00	90.50	370,670,718.23	2.61
2530	349,760,000.00	90.60	386,048,565.12	4.15
2531	373,973,000.00	91.20	410,058,114.04	6.22
2532	399,998,000.00	93.20	429,182,403.43	4.66
2533	430,040,000.00	95.60	449,832,635.98	4.81
2534	458,299,000.00	98.20	466,699,592.67	3.75
2535	471,064,000.00	99.90	471,535,535.54	1.04
2536	475,381,000.00	100.50	473,015,920.40	0.31
2537	479,260,000.00	100.60	476,401,590.46	0.72
2538	483,220,000.00	100.00	483,220,000.00	1.43
2539	499,861,000.00	99.50	502,372,864.32	3.96
2540	507,271,000.00	100.10	506,764,235.76	0.87

Source : International Financial Statistic Yearbook

ตารางที่ 8 ขนาดความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น

Million Baht

ปี พ.ศ.	Real export at 1995=100	Real import at 1995=100	Real GDP	SR
2514	19,894.42	46,942.33	672,590.70	0.10
2515	20,348.47	49,787.34	718,890.83	0.10
2516	30,952.94	55,434.93	796,113.97	0.11
2517	39,187.50	61,287.20	827,341.46	0.12
2518	36,533.82	62,010.88	878,870.59	0.11
2519	44,185.07	65,680.00	951,084.51	0.12
2520	37,312.23	81,035.37	1,045,292.55	0.11
2521	40,936.65	81,215.29	1,140,660.19	0.11
2522	51,117.41	84,008.93	1,241,607.14	0.11
2523	39,641.81	78,864.50	1,350,946.75	0.09
2524	39,623.86	94,841.17	1,392,311.48	0.10
2525	38,037.26	79,871.23	1,466,422.88	0.08
2526	36,932.27	102,419.73	1,546,677.26	0.09
2527	37,540.69	108,829.00	1,603,644.15	0.09
2528	41,658.39	107,397.90	1,636,127.42	0.09
2529	52,590.79	101,041.27	1,738,679.37	0.09
2530	67,587.73	131,611.36	1,898,707.58	0.10
2531	92,148.93	213,025.61	2,231,479.26	0.14
2532	118,592.99	270,804.85	2,502,684.64	0.16
2533	129,239.24	330,200.76	2,781,585.99	0.17
2534	157,851.33	339,355.42	3,020,042.17	0.16
2535	166,541.29	348,757.21	3,265,183.39	0.16
2536	177,990.74	394,536.38	3,538,234.38	0.16
2537	206,019.30	438,304.45	3,850,270.41	0.17
2538	236,099.40	538,711.40	4,188,929.00	0.18
2539	224,079.15	488,779.62	4,338,007.55	0.16
2540	255,202.54	463,788.69	4,549,670.12	0.16
2541	265,171.20	361,390.54	3,959,071.37	0.16

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ตารางที่ 9 ปริมาณการผลิตกระแสไฟฟ้า

ปี พ.ศ.	ปริมาณการผลิตกระแสไฟฟ้า (ด้านกิโลวัตต์/ชม.)	จำนวนประชากร (ด้านคน)	ปริมาณการผลิตกระแสไฟฟ้า killowatt hours ต่อประชากร
2514	5,224.80	37.49	139.37
2515	6,209.60	38.59	160.91
2516	7,329.40	39.69	184.67
2517	7,789.00	40.78	191.00
2518	8,865.80	41.87	211.75
2519	10,294.90	42.96	239.64
2520	11,688.80	44.04	265.41
2521	13,206.10	45.10	292.82
2522	14,069.30	46.10	305.19
2523	15,114.80	46.72	323.52
2524	16,132.30	47.74	337.92
2525	17,450.30	48.71	358.25
2526	19,769.90	49.68	397.94
2527	22,029.30	50.64	435.02
2528	24,179.50	51.58	468.78
2529	24,716.80	52.51	470.71
2530	28,652.20	53.43	536.26
2531	32,464.40	54.33	597.54
2532	37,406.40	55.21	677.53
2533	44,175.00	55.84	791.10
2534	50,185.90	56.57	887.15
2535	57,098.40	57.29	996.66
2536	63,404.80	58.01	1,093.00
2537	71,176.70	58.71	1,212.34
2538	80,060.20	59.40	1,347.81
2539	87,467.00	60.00	1,457.78
2540	93,253.30	60.60	1,538.83
2541	99,412.30	61.20	1,624.38

ที่มา : กองทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย